

GESTALTNINGSPROGRAM

Väg 23 Tjörnarp-Sandåkra, mötesfri landsväg

i Hörs och Hässleholms kommuner

Projektnummer: 160882

”När en väg byggs ska den ges ett sådant läge och utformas så att ändamålet med vägen uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Hänsyn ska tas till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärden.”

Väglagen 1971:948 § 13

Trafikverket

Postadress: Box 366, 201 23 Malmö

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Gestaltungsprogram, Väg 23 Tjörnarps-Sandåkra, mötesfri landsväg i Höörs och Hässleholms kommuner

Huvudansvar: Anna Olsson

Medförfattare: Johanna Hellsten

GIS-kartor: Julia Hjalmarsson

Illustrationer: Tyréns om inget annat anges

Foton: Tyréns om inget annat anges

Dokumentdatum: 2021-07-09, revidering 2022-07-01, 2023-08-25

Ärendenummer: TRV 2018/87362

Handlingsnummer: 1L140003

Handlingstyp: Rapport

Kontaktperson: Camilla Rasmusson

Rekommenderat utskriftsformat A3

”God arkitektur ska prägla alla Trafikverkets byggnadsverk och anläggningar.”

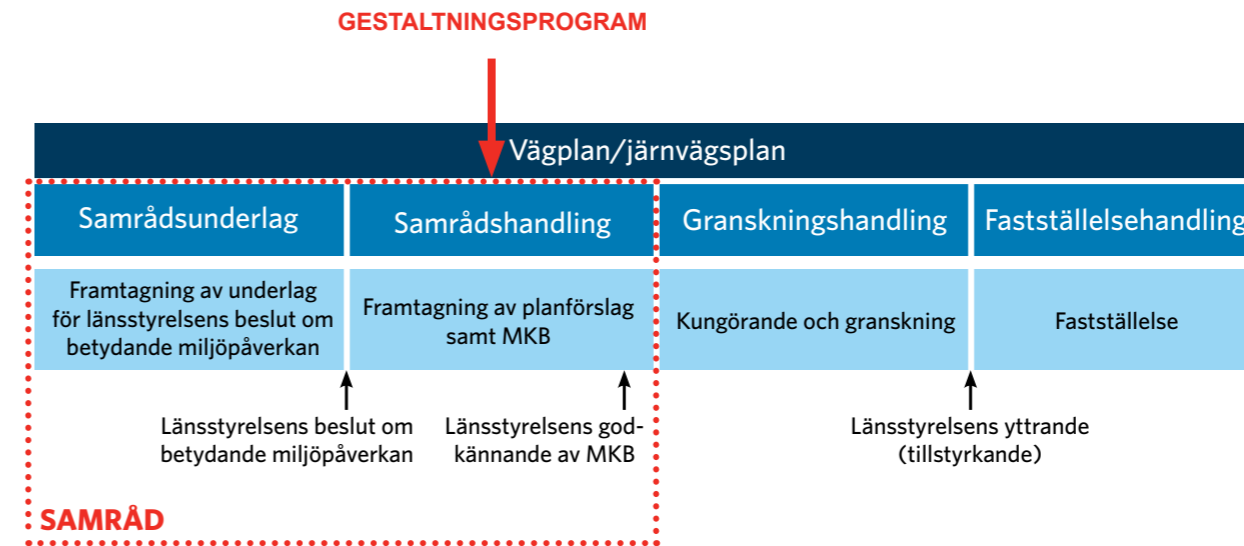
Väglagen § 13

Innehåll

1 Inledning	7	10 Övergripande gestaltungsprinciper	40	12 Drift och underhåll	68
1.1 Bakgrund	7	10.1 Anpassning till landskapet	40	13 Fortsatt arbete	68
1.2 Ändamål och projektmål	7	10.2 Värdebärande karaktärsdrag	40	14 Definitioner och begrepp	69
2 Gestaltungsprogrammet	9	10.3 Vägsektionen	40	15 Referenser	71
2.1 Material och metod	9	10.4 Tillkommande lokalvägar och GC-vägar	40		
2.2 Upplägg	9	10.5 Byggnadsverk	40		
3 Gestaltungsavsikter	11	10.6 Bullerskyddsåtgärder	40		
3.1 Övergripande gestaltungsavsikter	11	10.7 Vegetation och vattendrag	41		
4 Sammanfattning landskapsanalys	13	10.8 Viltåtgärder	41		
5 Värden och känslighet	17	10.9 Kompletteringar	41		
5.1 Värdebärande karaktärsdrag	17	10.10 Belysning	41		
5.2 Landskapets översiktliga känslighet	18	11 Anpassning och detaljerad gestaltning	42		
6 De olika perspektiven	20	11.1 Anpassning till landskapet	42		
7 Sammanfattning av hänsyn	21	11.2 Fragmentering	42		
8 Vägtekniska förutsättningar	23	11.3 Värdebärande karaktärsdrag och landmärken	42		
9 Åtgärder i karaktärsområden	25	11.4 Vägsektionen	44		
9.1 Tjörnarp	25	11.5 Bullerskyddsåtgärder	49		
9.2 Gunnarp-Sösdala	29	11.6 Byggnadsverk	52		
9.3 Sösdala-Norra Mellby	33	11.7 Lokalvägar och nya anslutningar	58		
9.4 Norra Mellby-Sandåkra	37	11.8 Gång- och cykelvägar	59		
		11.9 Vatten	60		
		11.10 Vegetation	61		
		11.11 Viltåtgärder	63		
		11.12 Rastplats	65		
		11.13 Vägmarken och skyltar	66		
		11.14 Övriga vägåtgärder	66		
		11.15 Belysning	67		

”Vid väghållning skall tillbörlig hänsyn tas till enskilda intressen och till allmänna intressen, såsom trafiksäkerhet, miljöskydd, naturvård och kulturmiljö. En estetisk utformning skall eftersträvas.”

Väglagen 1971:948 § 4

Vägplanprocessen, Trafikverket

Sammanfattning

Rv 23 är en riksväg som går mellan Fogdarp (väster om Hörby) till Linköping. Den är en viktig regional väg som förbinder Skåne med Småland, och Hässleholm med sydvästra Skåne. Sträckan går genom Höörs och Hässleholms kommun. Vägen utnyttjas till såväl kortare arbetspendling som långväga resor och godstransporter.

Sträckan av rv 23, som är aktuell för ombyggnad sträcker sig från korsningen mellan rv 23 och vägen in till Tjörnarps i söder till korsningen mellan rv 23 och väg 2010 vid Sandåkra, söder om Hässleholm, se röda markeringsringar på karta på sidan 6. Det är en sträcka på cirka 13 km.

Utmed sträckan finns tre tätbebyggda områden: Tjörnarps i Höörs kommun samt Sösdala och Norra Mellby i Hässleholms kommun. Orterna ligger spritt utmed sträckan och har samlad bebyggelse på en sida av rv 23, bortsett från Tjörnarps som delas av rv 23. Flertalet fastigheter ligger nära vägen. Det finns flertalet bostadshus mycket nära vägen liksom ett antal kommersiella fastigheter/verksamheter nära vägen.

Ändamålet med projektet är främst att öka trafiksäkerheten för samtliga trafikanter och att öka framkomligheten bland annat genom minskad restid längs med sträckan. Förutom att funktionsmål för god tillgänglighet ska uppfyllas, ska även hänsynsmål uppfyllas för god trafiksäkerhet och värnandet om befintliga kultur- och naturmiljövärden.

- Att anlägga mötesseparerad väg med omkörningsmöjlighet på 30–35% av sträckan.
- Att möjliggöra en gång- och cykelförbindelse mellan Sösdala och Norra Mellby.
- Att anlägga en mer trafiksäker korsning vid Tjörnarps. Denna ska innefatta en planskild gång- och cykelpassage.
- Att uppnå en utformningsmässig hastighetsstandard om 100 km/h med max två lokala inskränkningar.

Gestaltningssprogrammet utgör ett levande dokument genom hela planprocessen för vägplanen och ska följa utvecklingen av projektet, och anpassas efter vad som gemensamt framkommer under arbetet med framtagande av åtgärdsförslag inom vägplanen. Detta dokument är underlag till samrådshandlingen och ett fortsatt stöddokument i projektets kommande skeden.

Gestaltningssprogrammet redogör dels för övergripande gestaltningssprinciper i samband med projektet i sin helhet, dels förslag till gestaltning i detalj av de specifika åtgärder som föreslås inom projektet.

Transportinfrastrukturen ska utgöra en arkitektonisk helhet där alla ingående delar gestaltas med omsorg och Trafikverkets anläggningar ska tillvarata landskapets förutsättningar i utformningen och anläggningen och vara en god förebild. Gestaltningssprogrammets huvudsakliga syfte är att beskriva åtgärder som skyddar, utvecklar och tillvaratar landskapets identifierade kvaliteter med avseende på landskapets form och skala enligt trafikverkets arkitekturpolicy, TDOK 2017:0636.

Gestaltningssprogrammet baseras på landskapsanalysen, samordning med samtliga kompetenser inom uppdraget/projektet och flera fältbesök. Kunskapen om landskapet som presenteras i landskapsanalysen liksom kulturarvsanalysen är viktig för framarbetandet av gestaltningssprogrammet. Förutom fältbesök utgör kartmaterial, bildmaterial och information i textunderlag, se rubriken Referenser. Samtliga kompetenser inom projektgruppen arbetar också interaktivt i en samordningsmodell, vilket också utgör verktyg för studier av åtgärdsförslag.

Utformningen och lokaliseringen av åtgärderna ska ske med hänsyn till landskapet och det är ett krav i väglagen. I Miljöbalken 2 kap 6 § står att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Landskapsanalysen som underlag ska gestaltningssprogrammet syfta till att stödja en sådan utformning och lokalisering genom att bidra till en landskapsanpassad infrastruktur med utgångspunkt i landskapets

förutsättningar och känslighet och ge en samlad bild av landskapets värden, viktiga funktioner och samband samt pågående processer.

Följande är sammanfattningsvis de överordnade målen med gestaltningssavsikterna:

- ökad trafiksäkerhet
- minimera den upplevda barriäreffekten
- minimera fragmentering av odlingsmark
- framkomlighet och tillgänglighet
- åtgärder i samspel med landskapet
- minimum påverkan av naturvärden i anläggningsskede liksom fortsatt i driftskede
- minimum påverkan av kulturvärden i anläggningsskede liksom fortsatt i driftskede
- visuell koppling till landskapet från vägen
- förståelse för landskapet genom att lyfta fram särskilda karaktärsdrag i landskapet
- upplevelse av trygga och attraktiva trafikmiljöer för oskyddade trafikanter

Landskapet är ett komplext, mosaikartat landskap med höga natur- och kulturmiljövärden. Landskapet är som helhet känsligt för fragmentering och ökade barriäreffekter, vilka påverkar möjligheten till rörelser i landskapet negativt, både vad det gäller spridning och framkomlighet för flora och

fauna liksom framkomlighet för boende och brukare i landskapet.

Sammantaget för det berörda området identifieras översiktligt känslighet och vilka behov av hänsyn som bör tas för att anpassa åtgärderna till landskapet och därmed bidra till en minskad negativ påverkan så långt det är möjligt.

Uppdraget omfattar väg 23 från 340 meter söder om korsning med väggarna 1369 resp. 1975 vid södra Tjörnarps till korsningen med väg 2010 vid Sandåkra. Sträckan är ca 13 km, se karta sidan 6.

Längs den aktuella sträckan finns stort antal anslutningar till väg 23 och flera föreslås stängas alternativt flyttas. För respektive anslutning har en bedömning om de kan stängas och slås ihop med annan korsning/anslutning via befintliga eller nya sidovägar med hänsyn till förutsättningarna på respektive plats gjorts.

Vägen byggs ut till mötesfri väg med 2+1 körfält på den aktuella sträckan. Hastighetsstandard 100km/h ska uppnås. Breddning av vägen sker ensidigt på sydöstra sidan av vägen. Vägen kan lokalt breddas på västra sidan vid behov, till exempel där korsning/anslutning kräver det. Säkerhetszonen ska vara minst 10 meter räknat från vägbankkant.

Utöver breddning av väg planeras vägsträckan förses med viltåtgärder i form av faunastängsel på båda sidor och en faunabro norr om Vätterysdals gravfält. Befintliga trummor för vatten rustas och förlängs samt kompletteras med viltåtgärder med vilttrumma jämte eller hylla i befintlig trumma. Stängsling kompletteras med ett antal viltut hopp och färister.

För framkomlighetens skull kommer sträckan förses med en bro för fordon och gång och cykel över väg 23 i södra Tjörnarps, en GC-passagel i höjd med Tjörnarps, GC-bro i norra Tjörnarps över rv 23 och en GC-passagel söder om norra Mellby under väg 23.

I samband med att ett stort antal anslutningar till rv 23 tas bort kommer befintliga vägsystem att behöva kopplas samman samt kompletteras med nya lokalvägnät. Framkomligheten stärks med ett antal gång- och cykelvägar och en sommarcykelväg.

Sticksparbron i Sandåkra kommer att bytas ut helt till en bro med samma utförande och trafikplatsen i Sösdala kommer att kompletteras med en påfart i norrgående riktning.

Flertalet bullerskyddsåtgärder föreslås längs med sträckan. Skärmarna kommer att vara minst lika höga som faunastängslet, 2,2 meter, men kan också behöva vara runt 3 meter höga på vissa sträckor. Två skärmtyper föreslås; en skärmutförning för landskap längs vegetationsridåer och öppet landskap och en längs fastighet nära byggnader.

Vägen sträcker sig genom ett landskap med lång historisk kontinuitet och vägen följer delvis topografin med partier på bank respektive i skärning. Genom att vägen delvis följer topografin minskar barriäreffekten något. Det är viktigt att vägens profil inte förändras i större utsträckning. Idag möter landskapet och dess element vägen och skogsridåer letar sig ända fram till väggkanten liksom stengärdesgårdar, som är tydligt till exempel vid väggkrogen norr om Tjörnarps.

I gestaltningens program presenteras principer och övergripande riktlinjer för gestaltningen och anpassning till landskapet och åtgärder i delområden (karaktärsområden). Gestaltningens program redovisar hur anpassning till landskapet kan ske utefter de förutsättningar som ges för projektet och de värden som finns i landskapet.

Principer och övergripande riktlinjer för gestaltning och anpassning till landskapet har tagits fram i samråd med hela projektgruppen. Förslag har lagts fram och i dialog har fortsatt inriktning tagits fram för åtgärder. Under arbetsprocessen har det sent tillkommit fler åtgärder och gestaltningens program har uppdaterats och reviderats under planprocessen.

Landskapsanpassning handlar om hur åtgärder formas för att på bästa sätt anpassas till befintligt landskap och dess värden. Befintlig natur har många gånger höga värden och bör bevaras i så stor uträkning som möjligt och i andra hand ersättas med vegetation som för platsen är specifik.

Gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll av anläggningen kan upprätthålla ändamål och projektmål för projektet.

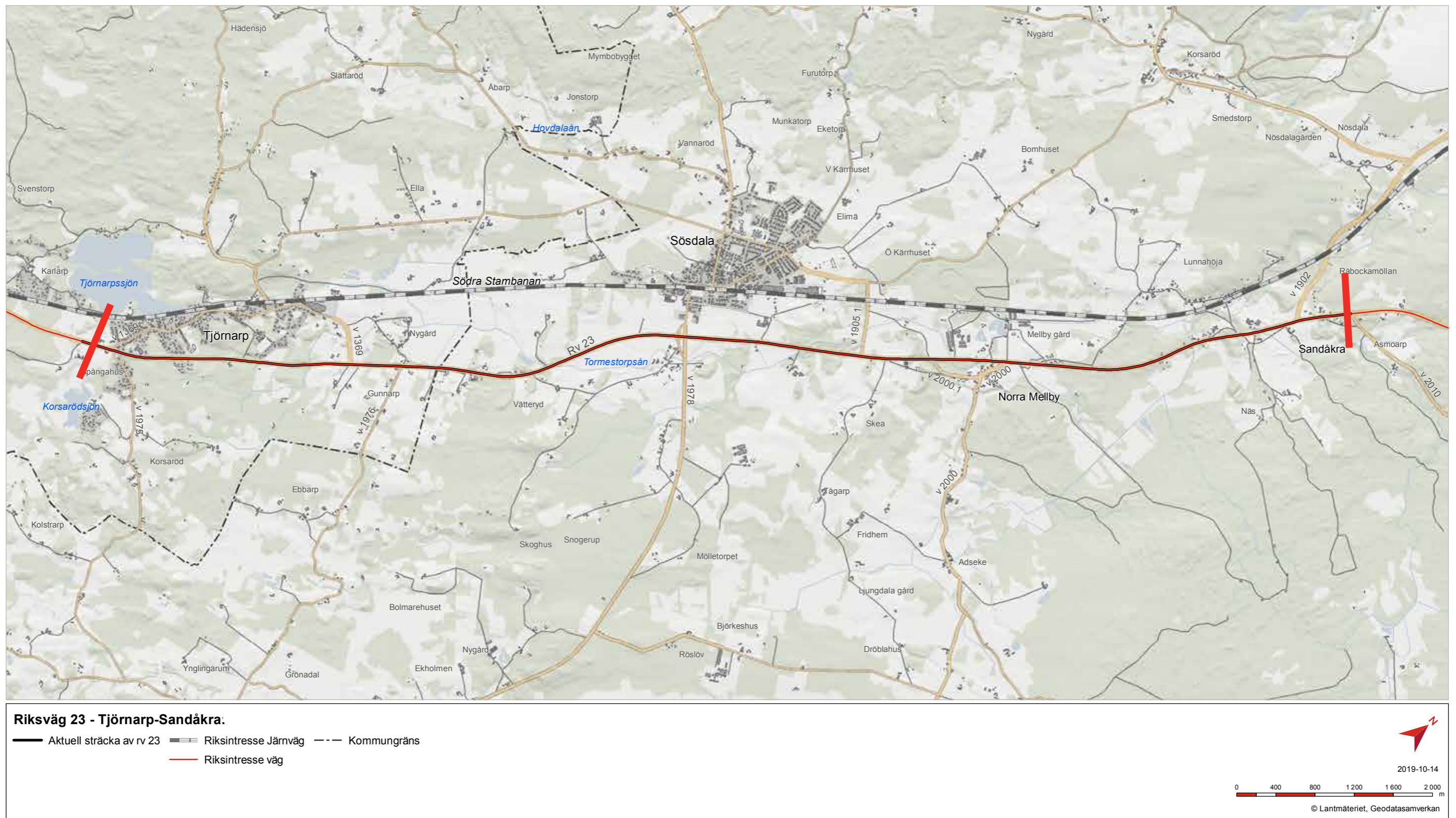
Gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll kan bedrivas så att anläggningen bibehåller önskad standard och uppfyller målbilden och avsikterna för gestaltningen. Utformningen och gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll kan bedrivas arbetsmiljösäkert.

Gestaltningens program kommer senare inom projektet vara ett viktigt stöd under framtagande av bygghandling. För att säkerställa att kraven i gestaltningens program förverkligas under byggprocessen kommer tydliga funktionskrav att formuleras liksom vilket slutresultat som eftersträvas. Tekniska krav och ritningar specificeras avseende till exempel planteringar och växtval i den kommande bygghandlingen.

Gestaltningens program kan komma att genomgå förändringar under den fortsatta vägplaneprocessen.

Principer och övergripande riktlinjer för gestaltning och anpassning till landskapet - i korthet

- Anpassning till landskapet ska ske i så stor utsträckning som möjligt genom i första hand så liten påverkan på befintliga värden som möjligt. I andra hand ska åtgärder passas in i landskapet i så stor utsträckning som möjligt.
- Åtgärderna ska placeras så att fragmentering av odlingsmark sker i så liten utsträckning som möjligt och att åtgärderna i så liten omfattning som möjligt skapar impediment längs med sträckan.
- Vägsektion ska anpassas till landskapet genom göra så lite anspråk som möjligt på det befintliga landskapet.
- Vägkanter och vägslanter ska gestaltas så att de bidrar till en ökad biodiversitet i landskapet.
- Värdebärande karaktärsdrag ska bevaras i landskapet såsom stengärdesgårdar, alléer, rösen och trädgångar och landmärken för att säkerställa att landskapets kulturmiljö fortsatt går att uppleva (utläsa).
- Tillkommande lokalvägar och GC-vägar ska i så stor utsträckning som möjligt utformas och efterlikna de äldre lokalvägnätet i landskapet.
- Byggnadsverk ska få en utformning som anpassas så att de minskar på det dominerande inslaget i landskapsbilden, hämta formspråk från landskapet och ha en formspråk som är besläktat med andra åtgärder längs sträckan.
- Bullerskyddsåtgärder ska ha en utformning som delvis anpassas till formspråk och arkitektur i landskapet och delvis besläktas med andra byggnadsverk längs med sträckan.
- Vegetation ska användas för att anpassa till det befintliga landskapet samt att vid behov ersätta och utveckla ekologiska och gröna samband i landskapet.
- Vattendragen ska så lite som möjligt påverkas.
- Viltåtgärder ska säkerställa att de sammanstages dels förbättrar trafiksäkerheten längs med sträckan, dels ökar möjligheten för vilt att röra sig i landskapet.
- Kompletteringar längs sträckan såsom skyltar, parkeringsfickor, öglor och räcken m m ska få en genomtänkt placering och utformning.
- Ny belysning kommer att vara begränsad. Det rör sig om korsningspunkter och trygghetsbelysning på platser där oskyddade trafikanter rör sig.

Figur 1.1 Översikt

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Rv 23 är en riksväg som går från Fogdarp (väster om Hörby) till Linköping. Den är en viktig regional väg som förbinder Skåne med Småland, och Hässleholm med sydvästra Skåne. Vägen utnyttjas till såväl kortare arbetspendling som långväga resor och godstransporter. Vägen är särskilt viktig för regionala transporter och ingår i landtransportnätet för långväga godstransporter. Rv 23 är även rekommenderad väg för farligt gods.

Sträckan som är aktuell för ombyggnad sträcker sig från korsningen mellan rv 23 och vägen in till Tjörnarps i söder till korsningen mellan rv 23 och väg 2010 vid Sandåkra, söder om Hässleholm. Se röda markeringar på karta på sidan 6. Det är en sträcka på cirka 13 km.

Utmed sträckan finns tre tätbebyggda områden: Tjörnarps i Höörs kommun samt Sösdala och Norra Mellby i Hässleholms kommun. Orterna ligger spritt utmed sträckan och har samlad bebyggelse på en sida av rv 23, bortsett från Tjörnarps som delas av rv 23. Utöver den samlade bebyggelsen finns ett stort antal fastigheter som ligger spridda utmed sträckan och som ansluts till rv 23 via enskilda och delvis samlade anslutningar. Flertalet fastigheter ligger nära vägen. Det finns flertalet bostadshus mycket nära vägen liksom ett antal kommersiella fastigheter/verksamheter nära vägen. Hastighetsgränsen på aktuell sträcka var tidigare 90 km/h (70 km/h förbi Tjörnarps) men sänktes på grund av bristande trafiksäkerhet till 80 km/h (60 km/h vid södra infarten till Tjörnarps) vid Trafikverkets hastighetsöversyn år 2016.

Efter bland annat framtagande av åtgärdsvalsstudie har beslut tagits om att följande åtgärder ska utföras på sträckan; mötesseparering ska utföras på hela sträckan och cirka 30 % av trafiken i vardera riktningen ska ha omkörningsmöjlighet och sträckan ska utformas som en 2+1 väg.

Mittseparering av vägen innebär en fysisk barriär som kommer att påverka de många anslutningsvägarna som finns till rv 23. Antalet anslutningar ska ses över och så många enskilda anslutningar som möjligt bör stängas. Där det är kostnadsmässigt och trafiksäkerhetsmässigt motiverat ska sido-/parallellvägar anläggas för att samla ihop flera mindre anslutningsvägar till en anslutningspunkt med rv 23. En viktig del i vägplanarbetet är att utreda och projektera parallellvägar och korsningsutformningar, liksom utreda möjligheten att helt stänga anslutningar till mindre skogsvägar och åkerinfaller.

Det finns ett stort antal anslutningsvägar längs den aktuella sträckan av rv 23. Ett mindre antal utgörs av statliga och kommunala vägar medan flertalet utgörs av enskilda vägar. I uppdraget ingår att se över möjliga placeringar av kompletterande lokalvägar samt GC-vägar.

Den södra infarten till Tjörnarps är placerad i en svag kurva med dålig sikt och korsningen ska göras mer trafiksäker. Alternativa utformningar och placeringar har studerats och inriktningsbeslut är taget att gå vidare med en planskild korsning över väg 23, söder om infarten till Tjörnarps. Samtliga trafikanter ska ta sig över rv 23 på vägbro mellan Tjörnarps västra och östra. Vidare har Trafikverket inom projektet valt att utreda en gång- och cykelväg från Norra Mellby till Sösdala. I samband med denna cykelväg har en placering av en planskild korsning för oskyddade trafikanter söder om Norra Mellby föreslagits. Likaså föreslås en gc-bro i norra Tjörnarps. Inom projektet ingår också placering av faunastängsel längs sträckan samt utreda placering och utformning av faunapassager. Inom projektet utreds också skyddsåtgärder i anslutning till de två vattenskyddsområden som berörs längs den aktuella sträckan.

Längs med vägsträckan finns bebyggelse och flertalet bostadshus och gårdsmiljöer ligger intill vägen.

I projektet ingår också att studera möjligheten till att förbättra dagens rastplats för rastande, större fordon och ett förslag till funktion och utformning har studerats översiktligt.

Vidare har inom projektet studerats placering och utformning av en fauna-passage i form av en fauna-bro.

Trafikverket har också inom uppdraget begärt utredning av en möjlig placering av en planskild korsning längre norrut längs Tjörnarpssträckan, för oskyddade trafikanter. Inriktningsbeslut har tagits om en GC-bro i anslutning till Customs vägkrog norr om Tjörnarps. Förslag till gestaltning av bron presenteras i denna handling.

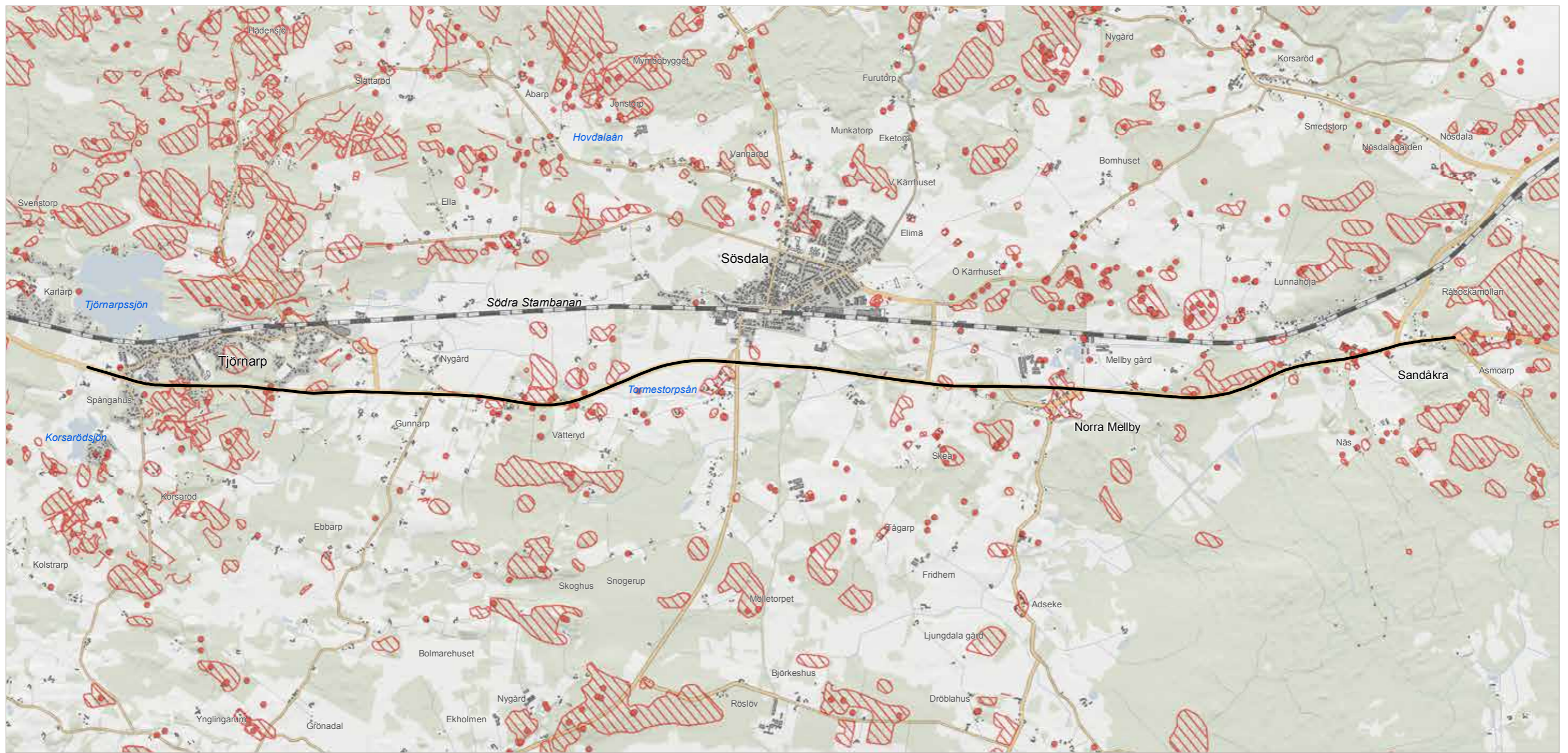
1.2 Ändamål och projektmål

Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhälls-ekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Därutöver har riksdagen beslutat om ett funktionsmål – tillgänglighet och ett hänsynsmål – säkerhet, miljö och hälsa.

Ändamålet med projektet är främst att öka trafiksäkerheten för samtliga trafikanter och att öka framkomligheten bland annat genom minskad restid längs med sträckan. Förutom att funktionsmål för god tillgänglighet ska uppfyllas, ska även hänsynsmål uppfyllas för god trafiksäkerhet och värnandet om befintliga kultur- och naturmiljövärden.

De projektspecifika målen har formulerats enligt följande:

- Att anlägga mötesseparerad väg med omkörningsmöjlighet på 30–35% av sträckan. • Att möjliggöra en gång- och cykelförbindelse mellan Sösdala och Norra Mellby.
- Att anlägga en mer trafiksäker korsning vid Tjörnarps. Denna ska innefatta en planskild gång- och cykelpassage.
- Att uppnå en utformningsmässig hastighetsstandard om 100 km/h med max två lokala inskränkningar.

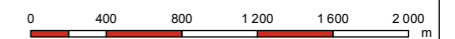

Riksväg 23 - Tjörnarp-Sandåkra: Fornlämningar

- Aktuell sträcka av rv 23
- Fornlämningar, enstaka
- Fornlämningar, linje
- Fornlämningar, yta

2019-10-14

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 4.1 karta över fornlämningar från landskapsanalysen - ger en bild av den historiska kontinuiteten i landskapet

Bild 1. Småskaligt odlingslandskap vid Tjörnarps

Bild 2. Vinterhyttan vid Vätteryd, kulturhistorisk värdefull byggnad från 1840-tal

Bild 3. Kreatur vid Skea

2 Gestaltningens programmet

I ett tidigare skede av projektet har det tagits fram ett PM Gestaltningens avsikter. Syftet med gestaltningens avsikterna är att klargöra vad som ska eftersträvas övergripande i projektet ur gestaltningssynpunkt. I samverkan mellan teknikområden i projektet har en gemensam målbild tagits fram och formulerats som projektets gestaltningens avsikter. Gestaltningens avsikterna utvecklas och fördjupas i gestaltningens programmet, som också behandlar hur dessa ska genomföras. Gestaltningens programmet utgör ett viktigt underlag för den fortsatta vägplanprocessen och projekteringen. PM Gestaltningens avsikter är en del av samrådsunderlaget och gestaltningens programmet är en del av samrådshandlingen.

Gestaltningens programmet utgör ett levande dokument genom hela planprocessen för vägplanen och ska följa utvecklingen av projektet, och anpassas efter vad som gemensamt framkommer under arbetet med framtagande av åtgärdsförslag inom vägplanen. Detta dokument är underlag till samrådshandlingen och ett fortsatt stöddokument i projektets kommande skeden.

Gestaltningens programmet redogör dels för övergripande principer och åtgärdsförslag för gestaltningen i samband med åtgärderna, dels förslag till gestaltning av specifika åtgärder och områden längs sträckan.

Principer och övergripande riktlinjer för gestaltning och anpassning till landskapet har tagits fram i samråd med hela projektgruppen. Förslag har lagts fram och i dialog har fortsatt inriktning tagits fram för åtgärder. Under arbetsprocessen har det sent tillkommit fler åtgärder där det ännu saknas tydligt inriktningsbeslut avseende gestaltningen.

Gestaltningens programmet kan komma att genomgå förändringar under den fortsatta vägplanprocessen.

Transportinfrastrukturen ska utgöra en arkitektonisk helhet där alla ingående delar gestaltas med omsorg. Trafikverkets anläggningar ska tillvarata landskapets förutsättningar i utformningen och anläggningen och vara en god förebild. Gestaltningens programmet huvudsakliga syfte är att beskriva åtgärder som skyddar, utvecklar och tillvaratar landskapets identifierade kvaliteter detta med avseende på landskapets form och skala enligt trafikverkets arkitekturpolicy, TDOK 2017:0636.

2.1 Material och metod

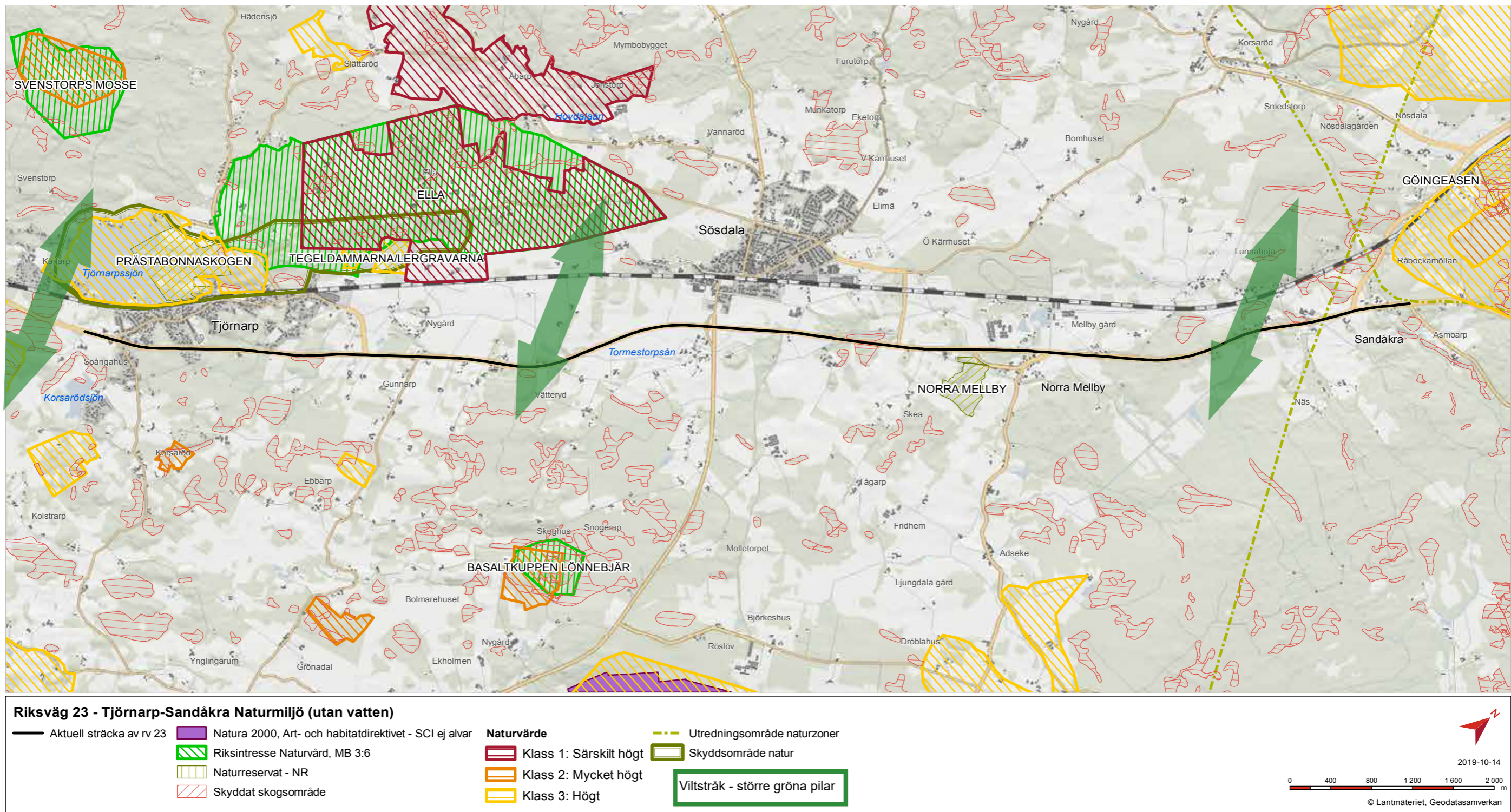
Gestaltningens programmet baseras på landskapsanalysen, samordning med samtliga kompetenser inom uppdraget/projektet och flera fältbesök. Fältbesök har genomförts hösten 2018 och våren 2019 och är en del av kunskapsinhämtningen för framtagande av landskapsanalysen. Kunskapen om landskapet som presenteras i landskapsanalysen liksom kulturarvsanalysen är viktig för framarbetandet av gestaltningens programmet. Förutom fältbesök utgör kartmaterial, bildmaterial och information i textunderlag, se under rubriken Referenser, underlag för framtagande av gestaltningens programmet. Samtliga kompetenser inom projektgruppen arbetar också interaktivt i en samordningsmodell, vilket också utgör verktyg för studier av åtgärdsförslag.

Utformningen och lokaliseringen av åtgärderna ska ske med hänsyn till landskapet och det är ett krav i väglagen. I Miljöbalken 2 kap 6 § står att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Med landskapsanalysen som underlag ska gestaltningens programmet syfta till att stödja en sådan utformning och lokalisering genom att bidra till en landskapsanpassad infrastruktur med utgångspunkt i

landskapets förutsättningar och känslighet och ge en samlad bild av landskapets värden, viktiga funktioner och samband samt pågående processer. Landskapsanalysen ger en bild av hela landskapet kring den föreslagna åtgärden – inte bara särskilt utpekade eller värdefulla delar.

2.2 Upplägg

Gestaltningens programmet inleds med bakgrund och syfte samt en beskrivning av projektets övergripande mål samt de övergripande avsikterna med gestaltningen. Vidare ges en sammanfattande beskrivning av vad som mer i detalj framkommer av projektets landskapsanalys. De geometriska och tekniska kraven, vilka i hög grad styr de gestaltningens förutsättningarna beskrivs översiktligt. Landskapets känslighet beskrivs och vilka hänsyn som bör tas vid fortsatt planering av åtgärdsförslag. Övergripande gestaltningens principer och detaljerade gestaltningens förslag aktuella i projektet beskrivs. De sista kapitlen behandlar framtida drift och underhåll och en beskrivning hur gestaltningens programmet ska utgöra ett stöd i det fortsatta projekterings- och anläggningsskedet.

Figur 4.2 Naturmiljö - övergripande beskrivning i landskapsanalysen över naturvärden och viltstråk

Bild 4. Gårdsmiljöer vid Sösdala by

Bild 5. Asformation vid Skea

Bild 6. Äldre stenröse i Tjörnarp

3 Gestaltungsavsikter

Upplevelsen av och tillgängligheten till landskapet kring den aktuella vägsträckan längs väg 23 kommer med de föreslagna åtgärderna att förändras. Åtgärderna som kommer att genomföras på sträckan kommer att ha till följd att ett stort antal väkanslutningar stängs, vägen kommer att breddas och nya anslutningar till vägen anläggs i landskapet. Projektet innebär också att nya vägdragningar av lokalvägnätet tillkommer i landskapet. Nedan är en beskrivning av de gestaltungsavsikter och mål som gestaltungsarbetet för vägsträckan syftar till att uppnå.

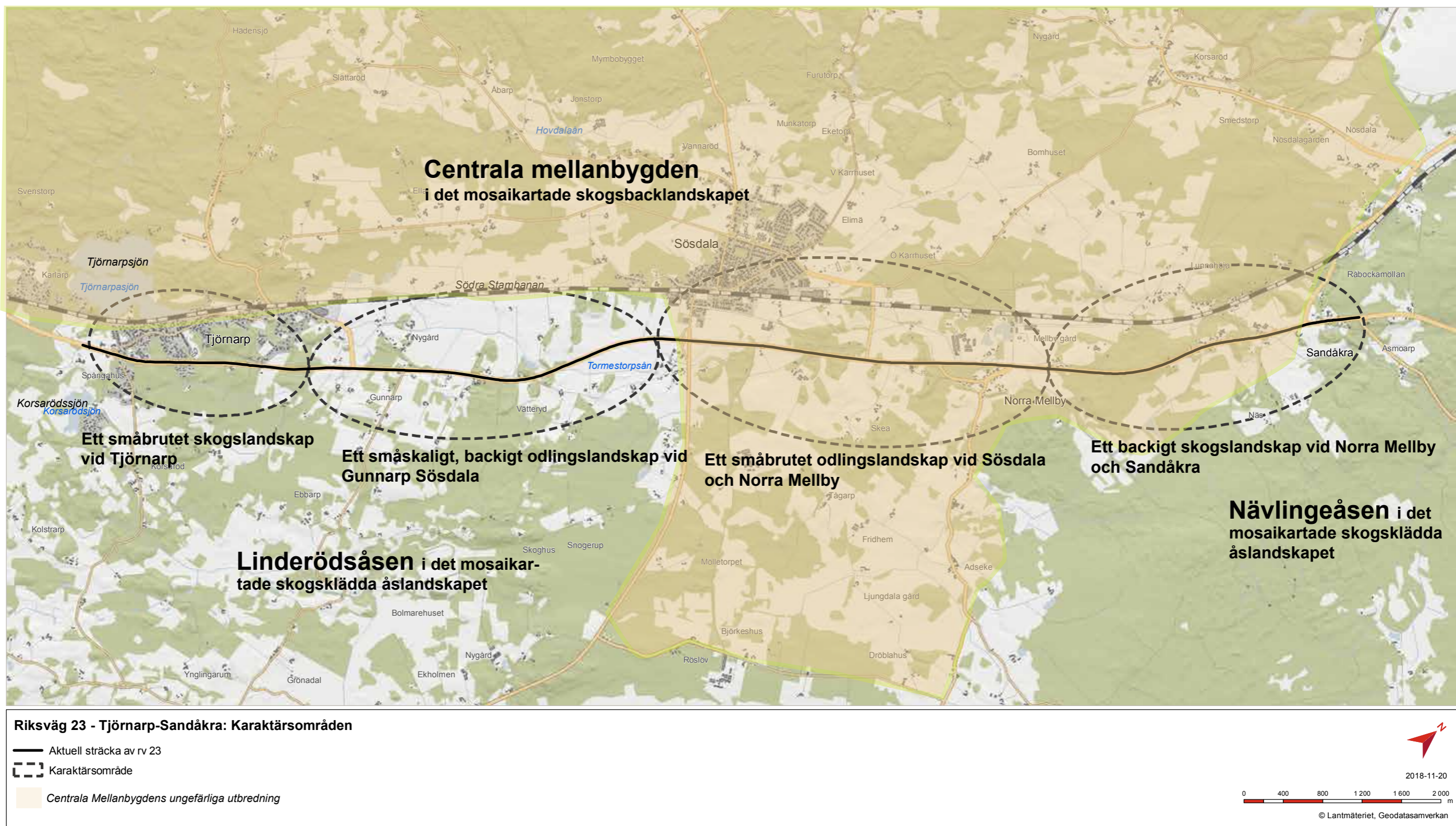
3.1 Övergripande gestaltungsavsikter

Den aktuella vägsträckan har idag en tydlig kontakt med omgivande landskap och den historiska dragningen blir bitvis väldigt tydlig till exempel i höjd med Vätteryds gravfält. De utskiftade gårdarna syns tydligt från vägen och byarna skymtas på håll. Det ålderdomliga odlingslandskapets tidstypiska element som odlingsrösen, stenmurar och åkerholmar kan också uppfattas från vägen. Ett överordnat mål med gestaltungsavsikterna är att försöka bibehålla trafikantens kontakt med det omgivande landskapet genom att till exempel stärka för landskapet typiska karaktärsdrag och säkerställa utblickar i det om vartannat öppna och slutna landskapsrummen. Planerade åtgärder kommer att innebära att vägens barriäreffekt kommer att öka. Ett stort antal väkanslutningar kommer att tas bort och i anslutning till bebyggelse nära vägen kommer sannolikt bullerskyddsåtgärder att behövas i form av skärmar på grund av utrymmesbrist. Med dessa åtgärder i kombination med nya vägräcken, faunastängsel och nya vägslänter och diken kommer vägen att upplevas som en ännu tydligare barriär i landskapet både fysiskt och mentalt. För att förstå vilka effekter dessa åtgärder kan få behövs kunskap om de boendes både fysiska rörelsemönster och mentala bild av deras sociala sammanhang i geografien. Tillkommande väkanslutningar och nya parallella vägar behöver förankras i landskapet och placeras så att de så lite som möjligt fragmenterar odlingsmarken. Det finns äldre

vägar kvar i landskapet som skulle kunna nyttjas i samklang med deras bevarade, historiska strukturer.

Följande är sammanfattningsvis de överordnade målen som gestaltungsavsikterna ska understödja:

- ökad trafiksäkerhet
- minimera den upplevda barriäreffekten
- minimera fragmentering av odlingsmark
- säkerställa framkomlighet och tillgänglighet
- åtgärder i samspel med landskapet
- minimum påverkan av naturvärden i anläggningsskede liksom fortsatt i driftskede
- minimum påverkan av kulturvärden i anläggningsskede liksom fortsatt i driftskede
- visuell koppling till landskapet från vägen
- förståelse för landskapet genom att lyfta fram särskilda karaktärsdrag i landskapet
- upplevelse av trygga och attraktiva trafikmiljöer för oskyddade trafikanter

Figur 4.3 Karaktärsområden presenterade i landskapsanalysen

Bild 7. Gårdsmiljö vid vägen i Sandåkra

Bild 8. Ensamt träd intill väggkant vid infarten till Sösdala norra

Bild 9. Rastficka vid Norra Mellby

4 Sammanfattning landskapsanalys

En landskapsanalys finns framtagen för projektet och för djupare bakgrund kring förutsättningar hänvisas till den, L140001. Nedan följer en kort summering.

Landskapet kring den aktuella vägsträckan är kuperat, ett tydligt backlandskap, och består av en mosaik av skogs-, åker-, och betesmark. Bergarten granitisk gnejs samt jordarterna sandig morän och isälvsediment är dominerande.

Området kring den aktuella vägsträckan är en del av det som kallas skånsk mellanbygd, i brytningen mellan det jordbruksdominerade slättlandskapet söder ut och de skogklädda delarna norrut. Rv 23 passerar här i skiljet mellan två landskapstyper i centrala Skåne: centrala mellanbygden i väster och Linderödsåsen i öster. Den aktuella vägsträckan går genom ett skogslandskap med inslag av åkermark. I landskapet finns rikligt med stengärdesgårdar, stenrösen och blockstenar.

I landskapet finns en mängd fornlämningar, vilka berättar att människan existerat i området under mycket lång tid, se karta på sidan 8. Här finns till exempel synliga gravanläggningar från järnåldern och stenåldersboplatser dolda i åkermarken.

Odlingslandskapet omgivande vägen är i hög grad präglad av skiftesreformen på 1700- och 1800-talet, men det finns även äldre strukturer bevarade i landskapet. Exempel på höga kulturmiljövärden är äldre bebyggelse så som torp samt byarna Sösdala och Norra Mellby. De äldre bystrukturerna och gårdarna präglar det småbrutna odlingslandskapets bebyggelsemönster. På 1800-talet skedde en strukturomvandling i och med järnvägen med framväxt av stationssamhällena Tjörnarps och Sösdala.

Området längs den aktuella vägsträckan består till största del av ett småbrutet landskap med öppna marker för odling och bete samt skogspartier med mestadels lövskog. Landskapet är rikt på brynzoner mellan det öppna och slutna landskapet. Dessa bryn- och kantzoner är viktiga livsmiljöer för många arter och tillhör de mest artrika miljöerna i landskapet.

Området präglas av småbiotoper i form av exempelvis odlingsrösen, vattendrag och åkerholmar. Småbiotoperna är viktiga för den biologiska mångfalden. De fungerar både som livsmiljöer och spridningskorridorer för många växter och djur. Bland de biotoper som omfattar generella biotopskydd finns inom området en mängd stenmurar, odlingsrösen, öppna diken i jordbruksmark, småvatten, åkerholmar och alléer.

I landskapet finns ett stort inslag av äldre, grova lövträd, som bland annat ek och bok. Många, ofta sällsynta arter, är beroende av äldre träd. Bland dessa är eken det lövträd som hyser flest arter. Sjöar, vattendrag och våtmarker viktiga livsmiljöer i landskapet för en mängd växter och djur.

Vid genomförda naturvärdesinventeringar har 109 objekt av naturvärde påträffats, varav åtta har höga naturvärden. Dessa åtta objekt består av en sandig grusväg rik på hedblomster, fem naturbetesmarker med hävdgynnad flora och höga trädvärden, en ravinliknande sänka med gammal skog samt en åkerholme. Vid inventeringarna påträffades även de rödlistade arterna eksticka och månviol. Se karta på sidan 10.

Det finns gott om diken, dammar och småvatten kring den aktuella vägsträckan. Här finns Tjörnarpsjön, Korsarödssjön, Almaån-Tormestorpsån och Hovdalaån. Tormestorps ån är utpekad som regionalt värdefullt vattendrag.

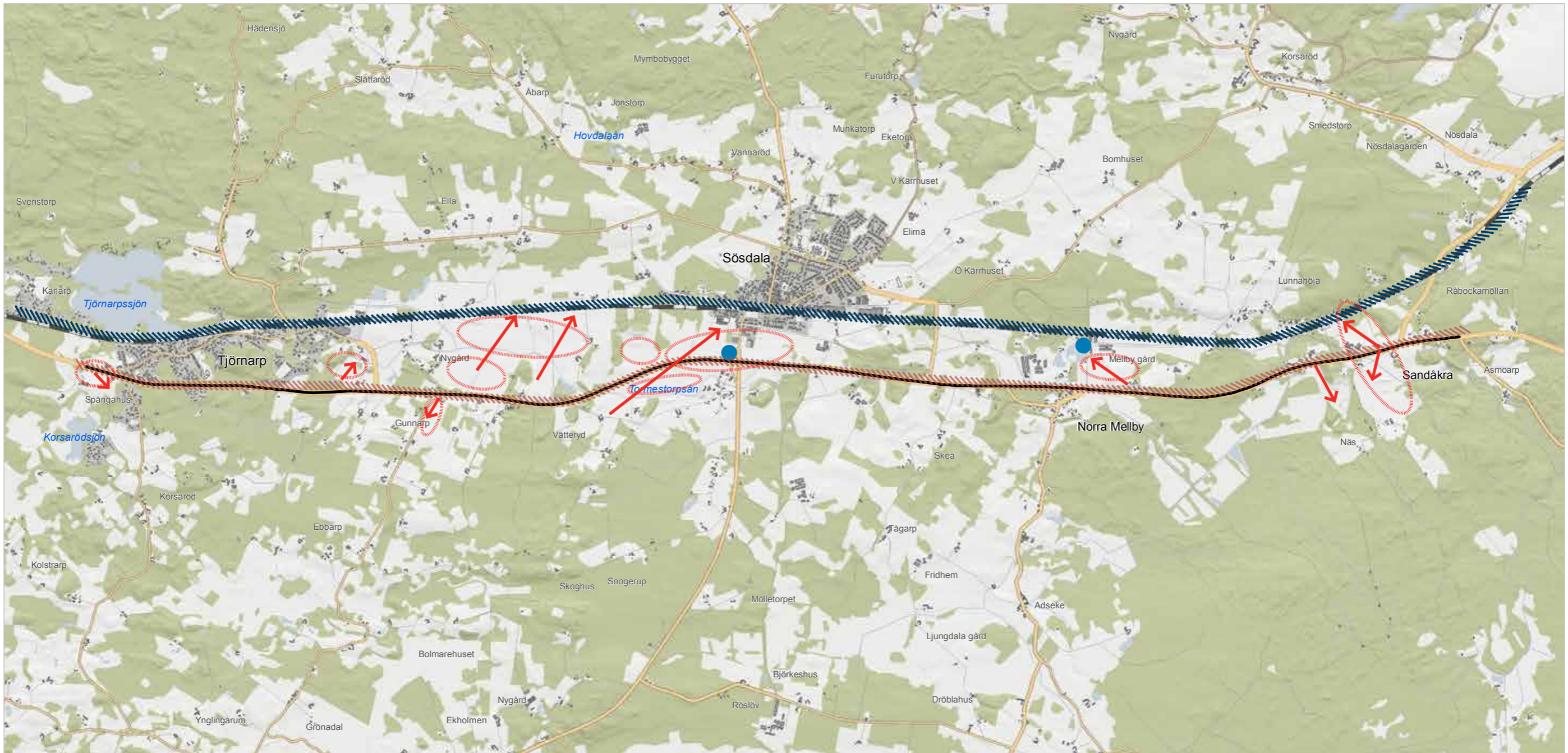
De skogbeklädda områdena längs den aktuella vägsträckan har generellt stora naturvärden. Ädellövmiljöerna är några av de artrikaste områdena i Skåne och har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Här finns större ädellövsbestånd som betraktas som värdeetrakter, vilka är landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden. Det finns även ett flertal områden med skogliga värden (nyckelbiotoper och biotopskydd). Inom området finns även ett antal värdekärnor för gräsmark.

Enligt naturvärdesinventeringen har ett antal djurarter skyddade enligt Artskyddsförordningen observerats; hussvala, duvhök, åkergroda, vanlig groda, vanlig padda, kopparödlor och skogsödlor. Vid tidigare inventeringar har även uttjat noterats.

Landskapet kring den aktuella vägsträckan omfattar flera värdefulla områden och stråk för rekreation och friluftsliv, däribland två större områden som utgör riksintresse för friluftsliv samt två av Skåneledens leder. Inom ett par kilometer från den aktuella vägsträckan finns även fyra naturreservat. Ytterligare värdefulla områden för friluftsliv är Tollerupssjön och Vätterydssjön. Landskapet är känt för tystnaden och det finns ett par områden identifierade som bullerfria eller ostörda.

Längs den aktuella vägsträckan finns skogsbruk, jordbruk med odling och boskap samt småindustrier och verksamheter. Här finns även riksintresse för järnväg, väg och försvaret.

Rv 23 är en viktig regional väg som förbinder Skåne med Småland, och Hässleholm med sydvästra Skåne. Den aktuella vägsträckan löper mellan de större tätorterna Hässleholm och Höör. Vägen nyttjas för såväl arbetspendling som långväga resor och godstransporter. Vägen betraktas som en barriär i landskapet, det är svårt att korsa vägen och att färdas längs den

Riksväg 23 - Tjörnarp-Sandåkra: Landskapsbild

— Aktuell sträcka av rv 23 Barriär Tydliga större landskapsrum
 Tydlig sikttlinje Landmärke

2019-10-14
 0 400 800 1200 1600 2000 m
 © Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 4.4 Övergripande landskapsbild, karta från landskapsanalysen

Bild 10. Norra Mellby södra med kyrktornet i fonden

som oskyddad trafikant. Parallellt med rv 23 går Södra stambanan. Sträckan är tätt trafikerad med drygt 200 tåg/dygn. Längs den aktuella sträckan ligger de mindre tätorterna Tjörnarps och Sösdala, samt orten Norra Mellby. Tjörnarps och Sösdala utgör viktiga målpunkter på grund av utbudet av arbetsplatser, service, skola och järnvägsstationer.

En övergripande landskapsbildsanalys visar på landskapet så som det uppfattas som en tredimensionell rumslig helhet, som vi upplever med alla sinnen, framförallt visuellt. De visuella intrycken kan förstärkas av ljud och doft. Analysen tydliggör på ett enkelt sätt landskapets strukturella huvuddrag. Järnvägen och vägen utgör i idag tydliga barriärer i landskapet. Typiskt för hela sträckan och området kring vägen är hur byggnaderna är placerade i landskapet. De utgör landmärken i landskapet där de dyker upp vid ett krön, bryter upp en skogsrand i fonden eller är placerade mitt ute i öppet åkerlandskap. Det finns ett antal tydliga landmärken för sträckan; den planskilda korsningen vid Sösdala där vägen blir en tydlig riktningsgivare i det öppna landskapet, allén vid Mellby gård och Mellby gård. Skorstenen vid Oskarsfarm och Norra Mellbys kyrka utgör också tydliga landmärken i landskapet. Vätterys gravfält och Vinterhyttan utgör tydliga landmärken i landskapet vid Tjörnarps.

Landskapet präglas av en uppbruten struktur, som varierar i skala. Variationen mellan öppna och slutna rum skapar dynamik i landskapet och möjlighet till utblickar. Skalan på rummen dikterar längd och riktning på siktlinjerna. Rumsligheten varierar i skala och typiskt för landskapet är hur skogranden skapar väl avgränsade landskapsrum.

Landskapet längs järnvägen och vägen är utsatt för buller över 40 dBA och kan därför uppfattas som bullerstört. I stort sett kan ändå det omgivande landskapet betraktas som ostört. Med ostört menas att det går att urskilja ljuden som genereras av naturen såsom vinden i lövträden och fågelkvitter.

Bild 11. Vägrum längs Tjörnarps

Projektområdet ligger mitt i Skåne som dels präglas dels av de höglänta landskapstyperna, som är belägna över högsta kustlinjen, dels av de bakliga landskapstyperna, som ligger över 50-100 meter över havet. Backlandskapet i de västra delarna av det berörda området definieras av det mosaikartade skogsbacklandskapet, en landskapstyp som domineras av ett brutet landskap med hög grad av täckning. Landskapet är också rikt på sjöar, åar och vattendrag. De östra delarna av det berörda området omfattas av ett mosaikartat skogsklätt åslandskap i de höglänta delarna. Landskapstypen består av de nordskånska åsarna som går från nordväst till sydost. Landskapet domineras av skog. Lövsjogen övergår i planterad barrskog i de mer höglänta delarna. Nivåerna varierar mellan 100-150 meter över havet och markerna är rika på block och sten.

Landskapet för den aktuella sträckan berörs av övergripande karaktärsområden, väl definierade i det Skånska landsbygdsprogrammet. Ett karaktärsområde är kopplat till en geografisk plats. I gestaltungsprogrammet beskriver vi översiktligt de värden, strukturer och funktioner som bidrar till karaktären av landskapet. För mer ingående beskrivning hänvisas till projektets landskapsanalys. Inom området för den aktuella vägsträckningen av rv 23 möter det övergripande karaktärsområdet Centrala mellanbygden de övergripande karaktärsområdena Linderödsåsens mosaikartade skogsklädda åslandskap i sydost och Nävlingeåsen i nordost (se vidare Skånska landsbygdsprogrammet).

Centrala mellanbygden präglas av varierad jordbruksmark in emellan skogsmarkerna, vilket skapar rumslig och visuell variation. De norra delarna betraktas som relativt tysta områden. Typiskt för området är våtmarker och småsjöar i stor utsträckning. Östra och Västra Ringsjön dominerar områdets södra gräns. Linderödsåsen består av en mosaik med skog och blandat jordbruk. Bokskogen dominerar och typiskt är andelen fossil åker-

Bild 12. Allé i landskapet

mark i området. Nävlingeåsen domineras av bok i branter och lägre partier medan granskogen sakta tar över i områdena längre österut. Öppen mark utgörs mestadels av gräsmarker. Bebyggelsen består av ensamgårdar och små byar. Nävlingeåsen betraktas som tyst område. Båda åsarna präglas av stengärdesgårdar och rösen.

Vi har i ett initialt skede valt att dela in landskapet längs med sträckan i fyra specifika, mer lokala karaktärsområden, i landskapsanalysen, som vart och ett skiljer sig åt, men som också har flera gemensamma drag, se karta på sidan 12. Kulturarvsanalysen utgår även från denna indelning. I kapitlet som beskriver åtgärder i delområden beskrivs de fyra för projektet identifierade karaktärsområdena längs sträckan mer utförligt, vidare hänvisas till projektets landskapsanalys.

Värdebärande karaktärsdrag; Solitära träd i landskapet

Värdebärande karaktärsdrag; Stengärdesgårdar i landskapet

Värdebärande karaktärsdrag; öppet landskapsrum

Värdebärande karaktärsdrag; träridåer längs vägrum och landskapsrum

Värdebärande karaktärsdrag; alléer i landskapet

Värdebärande karaktärsdrag; gårdsmiljöer i landskapet

Bild 13. Skiss värdebärande karaktärsdrag;

5 Värden och känslighet

5.1 Värdebärande karaktärsdrag

I området återfinns ett antal värdebärande karaktärsdrag, mer eller mindre känsliga för förändring. Värdebärande karaktärsdrag är de spår vi kan uppfatta idag av betydelse för att kunna tolka landskapet i synnerhet de ”kulturmiljöer som är särskilt väsentliga för att områdets kulturhistoriska karaktär ska bibehållas eller stärkas”, och de karaktärsdrag eller landskapselement som skapar särskilda visuella egenskaper och identitet till området och viktiga ekologiska funktioner. För varje karaktärsområde finns värdebärande karaktärsdrag, strukturer, funktioner, samband och egenskaper som starkt präglar och upprätthåller just det områdets karaktär. Nedan följer en beskrivning av de särskilt värdebärande karaktärsdrag, som dels bidrar till att skapa identitet till ett speciellt karaktärsområde, dels är ett starkt karaktärsdrag för samtliga karaktärsområden.

5.1.1 Trädridåer

Karaktärsdraget återfinns i flera områden men i synnerhet i området vid Tjörnarp. Trädridåerna består av högresta lövträd, som skapar ett tydligt vägrum och identitet till sträckan. Karaktären stärks under sommar och höst då trädridåerna accentueras ytterligare med lövvolymerna från grönt till färgstarka höstfärger. Träden utgörs av ett flertal lövträd däribland de klassiska arterna för ollonskog bok och ek. Ollonskogen är en viktig kulturmiljö i området, då man historiskt har odlat ollonskog som föda till kreatur.

5.1.2 Äldre vägnät

Mycket av det äldre vägnätet, däribland den gamla landsvägen, som ersattes med rv 23, finns kvar och används i landskapet. Idag finns ett stort antal anslutningar till rv 23, däribland ett större antal äldre vägar, som har skurits av i samband med den nya vägens tillkomst. Det äldre vägnätet är ett starkt karaktärsbärande element och har en viktig funktion för framkomligheten i landskapet.

5.1.3 Öppna och slutna rum

Som tidigare nämnts präglas landskapet av en uppbruten struktur, varierande i skala. Variationen mellan öppna och slutna rum skapar dynamik i landskapet och möjlighet till utblickar. Rumsligheten varierar i skala och typiskt för landskapet är hur skogranden skapar väl avgränsade landskapsrum. Det böljande landskapet förstärker rumsligheten. Det är ett värdebärande karaktärsdrag, som präglar hela området längs med sträckan, något som blir tydligare i de karaktärsområden där skalan på rumsligheten minskar något. Det brutna landskapsrummet skapar ett visuellt intressant landskap och ur ekologisk synpunkt skapar det förutsättningar för artrikedom och rörlighet i landskapet.

5.1.4 Odlingsrösen och stengärdesgårdar

Landskapet innehåller en stor mängd stenlämningar med olika tidsdjup. Rösen och stengärdesgårdar (stenmurar) vittnar om hävd under lång kontinuitet i ett geologiskt stenrikt område. Vissa karaktärsområden präglas mer av dessa element än andra och värdebärande karaktärsdrag är viktiga för tolkningen av landskapets historiska kontinuitet. Odlingsrösen och stengärdesgårdar i det öppna landskapet är biotopskyddade.

5.1.5 Gårdar

Gårdsmiljöerna utgör viktiga landmärken och identitetskapande element i landskapet. En del gårdsmiljöer utmärker sig med sina unika karaktärsdrag och placeringar. Många gånger ingår gårdsmiljöerna som en del i fonden till större landskapsrum eller som identitetskapande element intill vägen längs specifika sträckor.

5.1.6 Åkerholmar och solitära träd

I landskapet återfinns emellanåt åkerholmar och solitära träd, ett antal träd i grupp eller ensamma träd i anslutning till vattendrag, väg eller röse. Dessa träd är värdebärande karaktärsdrag både som en visuell upplevelse och ekologiskt viktig element i det annars öppna odlingslandskapet. Längs sträckan återfinns ett antal jätteträd. Åkerholmar är biotopskyddade.

5.1.7 Bryn

Brynen har en viktig värdebärande funktion ur ekologisk synpunkt. De är betydelsefulla ledlinjer och spridningskorridorer i landskapet, särskilt viktiga för specifika arter både hos flora och fauna. Visuellt utgör brynen många gånger fonden i ett landskapsrum och som rumsskapande element har de en viktig värdebärande funktion i landskapet.

5.1.8 Vattendrag

Vattendragen har ur landskapssynpunkt en viktig ekologisk funktion. Tillsammans med dess vegetation utgör de viktiga födoplatser, spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet. Visuellt utgör de också rumsskapande element i det öppna odlingslandskapet. I området finns det ett mindre antal vattendrag och de utgör särskilda värdebärande karaktärsdrag i vissa karaktärsområden. Vattendrag omfattas av strandskydd.

5.1.9 Alléer

Alléerna i landskapet är av olika karaktär. De kan finnas längs vägar och invid gårdsmiljöer samt längs vattendrag och ägo gränser. Alléerna har ett biotopskydd i egenskap av att vara en viktig livsmiljö för både flora och fauna samt som viktiga spridningskorridorer och ledlinjer i landskapet. Alléerna utgör också ett viktigt arkitektoniskt element, som förstärker upplevelsen av kulturlandskapet och bildar landmärken i det öppna odlingslandskapet. Alléer längs äldre vägnät har ett kulturellt värde och skapar ofta ett betydelsefullt värdebärande karaktärsdrag i landskapet. Här utmärker sig allén till Mellby Gård, som uppvisar en karaktär, vanlig inom högreståndskulturen på 1700- och 1800-talen.

5.1.10 Särskilda landmärken

Det finns ett antal värdebärande karaktärsdrag som utgör specifika element, platser och byggnader längs sträckan. Dessa är viktiga i synnerhet för att bibehålla den kulturhistoriska karaktären. De beskrivs närmare under respektive karaktärsområde. Det är bland annat Vätterydys gravfält som är av stort allmänt intresse såväl som Vinterhyttan och Norra Mellbys kyrka. De specifika karaktärsdrag utgör landmärken i området, liksom Mellby Gård och Mellby gårds allé samt Oskarsfarms skorsten.

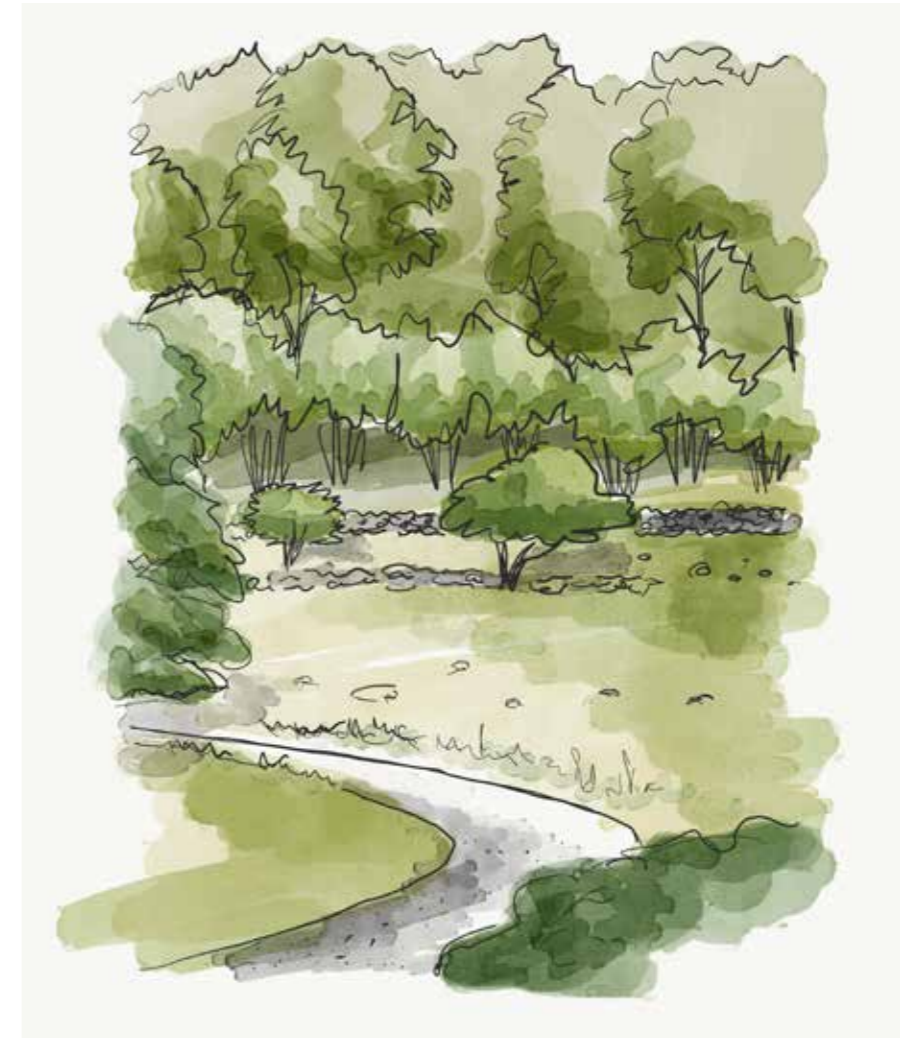

Bild 14. Värdebärande karaktärsdrag; äldre vägar i landskapet

5.2 Landskapets översiktliga känslighet

Landskapet är ett komplext och mosaikartat med höga natur- och kulturmiljövärden. Landskapet är som helhet känsligt för fragmentering och ökade barriäreffekter, vilka påverkar möjligheten till rörelser i landskapet negativt, detta både vad det gäller spridning och framkomlighet för flora och fauna liksom framkomlighet för boende och brukare i landskapet.

Landskapet är som helhet även känsligt för olika åtgärder som innebär skalförskjutningar och förlust av värdebärande karaktärsdrag. Det kan förändra landskapets karaktär och landskapsbilden negativt.

Möjligheterna till fortsatt aktivt jordbruk är en viktig förutsättning för helhetsupplevelsen av landsbygden och en hållbar förvaltning av såväl kulturmiljövärden, biologisk mångfald såväl som upprätthållande av ekosystemtjänster. Odlingsmark och brukningsvägar är känsligt för fragmentering och barriäreffekter, vilka kan leda till omvandling och karaktärsförändring av landskapet samt förlust av viktiga ekosystemtjänster.

Det finns idag både ett stort behov av att korsa vägen mellan verksamheter, målpunkter och bostad därför finns det också ett behov av att ta sig fram som oskyddad trafikant längs med rv 23. Rörligheten i landskapet är känsligt för ökade barriäreffekter med bland annat minskade möjligheter att korsa rv 23.

Markområden innehållande stengärdesgårdar, fossil åkermark och röjningsrösen är känsliga för intrång som innebär att dessa spår i landskapet kan gå förlorade.

Vätteryds gravfält och dess omgivande miljö är mycket känsligt för markintrång. Den gamla vägbanken genom gravfältet bör inte förstärkas, dikas eller på annat sätt förändras i sin nuvarande karaktär. Miljön är mycket känslig för eventuella bullerskyddsåtgärder, faunastängsel eller andra åtgärder som innebär att upplevelsen av fornlämningsmiljön påverkas.

Landskapets översiktliga känslighet

- Det småbrutna odlingslandskapet präglas av varierande topografi och markanvändning med många rumsbildande element, vilka är känsliga för åtgärder och ingrepp som försämrar visuella samband i landskapet.
- Landskapets karaktärsbärande strukturer kan påverkas negativt av storskaliga ingrepp och kan innebära skalbrott och förlust av befintliga värdebärande karaktärsdrag.
- Odlingslandskapets historiebärande element och strukturer vittnar om landskapets långa brukningskontinuitet och är därför känsliga för fragmentering och skalförskjutningar som i sin tur kan minska läsbarheten av landskapet.
- Fragmentering av odlingsmark kan försvåra driften av jordbruket och över tid förändra karaktären av landskapet.
- Området är rikt på fornlämningar, vilka är känsliga för påverkan.
- Äldre vägnät som utgör viktiga kulturbärande strukturer är känsliga för förändring.
- Nätet av brukningsvägar är känsligt för förändring och kan påverka markens arrondering.
- Fragmentering av befintligt vägnät och ökade barriäreffekter är känsligt för framkomligheten i landskapet.
- Betesmarker och ädellövskog utgör viktiga ekologiska och kulturbärande miljöer och är känsliga för fragmentering, förlust av miljöer och funktioner.
- Den allmänna tillgängligheten till odlingslandskapet är begränsad därför är det allmänna vägnätet känsligt för fragmentering/förändring som begränsar framkomligheten för friluftslivet.
- Vattenmiljöer är känsliga för fragmentering och hydraulisk störning, vilket kan påverka habitat negativt.
- Gamla och orörda skogar är viktiga livsmiljöer för hotade arter och därför känsliga för påverkan.
- Större sammanhängande vegetationsstråk kan vara viktiga livsmiljöer och spridningskorridorer i landskapet och därför känsliga för biotopförlust och fragmentering.
- Närrekreativa grönområden är av betydelse för dagliga naturupplevelser och är därför känsliga för effekter som minskar tillgång och tillgänglighet till dem.
- Karaktäristiska landmärken är känsliga för konkurrerande anläggningar som påverkar upplevelsen av platsen.

Bild 15. Lövsogskridåer Tjörnarp

Backstugan Vinterhyttan och gårdarna söder och norr om Vätteryds gravfält bör fortsatt vara synliga från vägen och är därför känsliga för avskärmade åtgärder. Tillgängligheten till gravfältet är känsligt för ökad barriäreffekt.

Gårdarna och byarnas bebyggelsestrukturer är känsliga för åtgärder som skärmar av, fragmenterar eller förskjuter skalan och påverkar den småskaliga karaktären.

Sockenkyrkan i Norra Mellby utgör en symbol för bygden centrum och kyrktornet kan skönjas genom skogsridåer. För kulturmiljön är det värdefullt att tornet även i framtiden kan framträda i landskapet. Likaså utgör även skorstenen vid Oskarsfarm och Mellby Gårds allé viktiga kulturbärande element i landskapet som är viktiga att bevara så att de fortsatt får utgöra landmärken i landskapet.

Åtgärder på äldre vägar riskerar att påverka vägarnas ålderdomliga karaktär så att de inte kan uppfattas i landskapet. Det är viktigt att bevara järnvägssporten i Sandåkra som kommunikationsstråk under rv 23 och ingrepp undviks även i övriga järnvägshistoriska lämningar, vilka berättar om järnvägens betydelse och funktion.

Kulturlandskapet är känsligt för eventuella bullerskyddsåtgärder som innebär att områdets öppna marker inte kan uppfattas av resenären eller från omgivande bebyggelse.

Småbiotoperna i det småbrutna odlingslandskapet är viktiga för den biologiska mångfalden och för konnektiviteten i landskapet. De skapar rumslig variation och fungerar som livsmiljöer och spridningskorridorer för många växter och djur i odlingslandskapet. Alléer, vegetationstråk längs vattendrag, åkerholmar och odlingsrösen binder samman olika miljöer och kan därigenom fungera som spridningskorridorer. Dessa naturvärden i landskapet är känsliga för intrång och barriärer och kan påverka dess ekologiska funktion negativt.

Bild 16. Beteshagar norr om Tjörnarp

I landskapet finns ett stort inslag av äldre, grova lövträd och bland annat ek och bok. De är representerade i skogspartier, ridåer, alléer, åkerholmar och bryn och som solitära inslag i hagmarker. Eken är det lövträd som hyser flest arter. Många ofta sällsynta arter är beroende av äldre träd liksom död ved. I samband med naturvärdesinventeringen observerades flertalet miljöer i området med äldre lövträd och död ved. Lövsogken hyser ett stort antal arter varav ett många är skyddade. Dessa lövträdsbestånd härrör historiskt från ollonskogen, som utöver sitt höga naturvärde är en värdefull kulturmiljö. Intrång i dessa miljöer kan innebära habitatförlust och negativ påverkan på ekologin i området.

Sjöar, vattendrag och våtmarker är också viktiga refuger i landskapet. De är livsmiljöer för en mängd växter och djur och har ofta ett rikt fågelliv. Förlust eller påverkan på dessa miljöer kan påverka ekologin negativt i landskapet och till och med innebära habitatförlust.

Faunans rörelser i landskapet påverkas negativt av ökade barriäreffekter och förlust av spridningskorridorer i landskapet. Flora och fauna kan också påverkas av utökat ljus under de mörka timmarna under året till exempel i anslutning till gång- och cykelvägar och passager.

Tillgången på allemansrättslig mark och möjligheten till fritt strövande är begränsat i odlingslandskapet genom brukad åkermark, stängslade hagar och privat tomtmark. Den allmänna tillgängligheten till landskapet fås främst genom nätet av vägar och brukningsstigar. Tillgång till olika typer av skog är viktigt för människors möjlighet till rekreation. Det är viktigt att den tätortsnära skogen är lättillgänglig för närrekreation för att skapa möjlighet till hälsofrämjande dagliga naturupplevelser. Tillgången till landskapet och närrekreativa ytor är känsligt för ökade barriäreffekter.

Landskapet präglas av en uppbruten struktur, som varierar i skala. Variationen mellan öppna och slutna rum skapar dynamik i landskapet och möjlighet till utblickar. Rumsligheten varierar i skala och typiskt för landskapet är hur skogranden skapar väl avgränsade landskapsrum. Det

Bild 17. Gamla landsvägen längs Vätteryds gravfält

böljande landskapet förstärker rumsligheten. Denna upplevelse av landskapet påverkas negativt och kan gå förlorad vid fragmentering, ökade barriäreffekter och skalförskjutningar.

Bild 18. Trädriddar längs vägen i höstskrud

Bild 19. Betesmark vid norra Tjörnarps

Bild 20. Entrén till Tjörnarps sett från landskapet

6 De olika perspektiven

6.2.1 Resenärens

För att beskriva vad gestaltungsprogrammet översiktligt innebär utgår man från två perspektiv; resenärens- och åskådarperspektivet. Resenärs-perspektivet berättar om resenärens närmiljö och åskådarperspektivet berättar om vägens relation till omgivande landskap. Att forma en god miljö utifrån resenärens perspektiv handlar om att skapa en trafiksäker miljö med god orienterbarhet. Vägens komponenter; räcken, belysning och målning med mera ska sammantaget skapa en direkt avläsbar helhet som är tydlig och lätt för trafikanten/resenären att avläsa. Det kan också vara av stor vikt för helhetsupplevelsen utifrån resenärens perspektiv att kunna uppleva landskapet hen färdas i genom att skapa tydliga möjligheter till utblickar eller att lyfta fram ett för landskapet identitetsskapande element som till exempel landskapsrum, landmärken såsom alléer, åkerholmar, gårdar och synliga fornlämningar såsom Vätteryds gravfält. För sträckan är det viktigt att resenären fortsatt kan uppleva det omgivande kulturlandskapet. Särskilt viktigt är det att utpekade värdebärande karaktärsdrag och landmärken fortsatt kan dominera landskapsbilden och utgöra identitetsskapande element för resenären. Vidare är det viktigt att resenären kan uppleva dynamiken i landskapet, både rumsligheten och de topografiska förändringarna. Genom möjlighet till utblickar och vyer kan resenären från vägen uppleva variationen i rumslighet och skala. För åtgärder som kommer att utgöra dominerande inslag i landskapsbilden såsom längre avsnitt av bullerskyddsskärmar och broar över vägen behöver särskild fokus på gestaltning läggas kring hur dessa åtgärder både hur de bäst anpassas sig till landskapet och kan ha positiv identitetsskapande effekt på landskapet. För monotona långsträckta element som stängsel och skärmar bör stor vikt läggas vid att inte ha återkommande sidoförskjutningar och trappningar i höjddled som kan skapa en orolig bild. Det bör också finnas genomsiktliga partier i skärman för att upprätthålla kontakten med landskapet för resenären. Ett genomtänkt gestaltning av och anpassning till landskapet längs sträckan i stort skapar en känsla omhändertagande och därmed sannolikt en positiv upplevelse för trafikanten.

6.2.2 Åskådaren

Att forma efter åskådarperspektivet handlar om att anpassa åtgärderna till landskapets befintliga värden. Det handlar om hur åtgärderna kommer att upplevas i landskapet från ett åskådarperspektiv och då inte minst från de boendes perspektiv. Landskapet längs sträckan är varierat och komplext med en lång historisk kontinuitet. Det är ett mosaikartat och småskaligt landskap med en struktur, som lätt förändras med nya tillägg. Begreppet upplevelselandskap används för att beskriva det landskap som en bred grupp av människor har lätt att förstå och läsa. Landskapet berättar en tydlig berättelse om ett äldre odlingslandskap i förändring. Inlevelselandskapet är det landskap som de boende kan beskriva som har djupare kunskap om landskapets berättelser och innehåll. För att kunna se till och ta tillvara landskapets värden behövs det även kunskap om inlevelselandskapet. Kunskapen kan bland annat fås genom dialog med de boende. Gestaltning och utformning bör utgå från upplevelselandskapet och se till så att de värden och identitetsskapande element, som finns idag fortsatt får gälla. Ett varsamt omhändertagande av befintliga värden och ett utvecklande av landskapet i samband med åtgärderna är av betydelse för att åskådaren, i synnerhet de boende ska kunna känna igen sig, orientera sig och identifiera sig med landskapet. För de boende är det viktigt med funktion och framkomlighet, men också visuell kontakt med landskapet. Arkitektoniska uttryck, materialval och växtval kan ha betydelse för åtgärdernas anknytning till platsen och därmed åskådarens upplevelse av åtgärderna. Känns formspråket igen, och att vegetationen är specifik för landskapet, upplevs landskapet som om omsorg hartagits till platsen i samband med åtgärderna och sträckan i stort kan då eventuellt bidra till en positiv upplevelse.

Bild 21. Södra Norra Mellby med kyrkan i bakgrund

Bild 22. Utfarten Norra Mellby med allén i fonden

Bild 23. Norr om Norra Mellby längs rv 23

7 Sammanfattning av hänsyn

Sammantaget för det berörda området identifieras översiktligt vilka behov av hänsyn som bör tas för att anpassa åtgärderna till landskapet och därmed bidra till en minskad negativ påverkan så långt det är möjligt.

Kulturlandskapet uppvisar ett stort tidsdjup med upplevelsebara miljöer såsom järnåldersgravfält, medeltida bebyggelselägen och ett odlingslandskap där genomförda skiftesreformer är påtagliga bland annat genom gårdars lokalisering. Det är viktigt att boende och besökare fortsatt ska kunna avläsa kulturmiljön i landskapet och uppleva dess historiska kontinuitet och identitet.

Landskapet är komplext, mosaikartat med höga natur- och kulturmiljövärden. Hänsyn måste därför tas genom att bland annat minimera fragmentering och ökade barriäreffekter. De åtgärder som sätts in för att skydda kulturmiljön bör främst vara bevarande och de åtgärder som sätts in för att skydda naturmiljön bör vara bevarande och utvecklande.

Landskapet är som helhet känsligt för åtgärder som innebär skalförskjutningar och förlust av värdebärande karaktärsdrag. Det minskar läsbarheten av den historiska brukskontinuiteten.

Vätteryds gravfält och dess omgivande miljö är en värdefull kulturmiljö och det är av stor betydelse att tillgängligheten och upplevelsen av miljön upprätthålls. Den gamla vägbanken genom gravfältet bör inte förändras i sin nuvarande karaktär. I samband med uppförande av faunastängsel och eventuella bullerskyddsåtgärder bör platsens värde och historiska särställning beaktas så att upplevelsen av fornlämningsmiljön inte påverkas negativt. Backstugan Vinterhyttan och gårdarna söder och norr om Vätteryds gravfält bör fortsatt vara synliga från vägen. De bör därför inte påverkas av avskärmande åtgärder som förändrar upplevelsen av dem.

Åtgärder på befintliga vägar bör ske i en omfattning som minimerar påverkan på deras ursprungliga dragning och karaktär. Förslag på ersättningsvägar och nya lokalvägar bör ta hänsyn både till fornlämningar och andra kulturmiljöer liksom höga naturvärden i landskapet. Likaså bör hänsyn tas till äldre strukturer i landskapet.

Minimera intrång i och förlust av stengärdesgårdar, fossil åkermark och röjningsrösen och bevara dessa miljöer i så stor utsträckning som möjligt. Undvik påverkan på gårdarna och byarnas bebyggelsestrukturer, vilka är känsliga för åtgärder som skärmar av, fragmenterar eller förskjuter skalan så att den småskaliga karaktären påverkas.

Undvik påverkan på befintliga landmärken så att de bibehåller sin status som identitetskapare. Kyrktornet på sockenkyrkan i Norra Mellby kan skönjas genom skogsridåer. Likaså utgör även skorstenen vid Oskarsfarm och Mellby Gårds allé viktiga kulturbärande element i landskapet som är viktiga att bevara och att de fortsatt får utgöra landmärken i landskapet.

Bevara järnvägssporten i Sandåkra som kommunikationsstråk under rv 23 och undvik påverkan på övriga järnvägshistoriska lämningar som berättar om järnvägens betydelse och funktion.

Undvik så långt det är möjligt intrång i naturmiljöer med påtagliga till höga naturvärden. Undvik påverkan på äldre lövskogsbestånd där det finns rikt med död ved. Många, ofta sällsynta arter, är beroende av äldre träd liksom död ved. Dessa lövträdsbestånd härrör historiskt delvis från ollonskogen, som utöver sitt höga naturvärde är en värdefull kulturmiljö. Intrång i dessa miljöer kan innebära habitatförlust och negativ påverkan på ekologin i området. Bevara äldre, grova lövträd som bland annat ek och bok. De är representerade i skogspartier, ridåer, alléer, åkerholmar och bryn samt som solitära inslag i hagmarker.

Minimera påverkan på vattenmiljöer. Småvatten, diken och våtmarker är viktiga refuger i detta landskapet. De är livsmiljöer för en mängd växter och djur och har ofta ett rikt fågelliv. Förlust eller påverkan på dessa miljöer kan påverka ekologin negativt i landskapet och till och med innebära habitatförlust. Bevara i så stor utsträckning som möjligt småbiotoperna i det småbrutna odlingslandskapet, vilka är viktiga för den biologiska mångfalden.

Åtgärder som minskar möjligheten till rörelser i landskapet bör minimeras, både vad det gäller spridning och framkomlighet för flora och fauna. Utveckla befintlig infrastruktur för att öka möjligheterna för faunan att spridas i landskapet.

Det är viktigt att fortsatt brukande av marken möjliggörs, dels genom att undvika fragmentering av odlingsmark, dels genom att säkerställa framkomligheten till odlingsmarken bland annat genom ersättningsvägar. Möjligheterna till fortsatt aktivt jordbruk är en viktig förutsättning för helhetsupplevelsen av landsbygden och en hållbar förvaltning av såväl kulturmiljövärden, biologisk mångfald och upprätthållande av ekosystemtjänster.

Undvik förlust och fragmentering av den tätortsnära naturen och säkerställ fortsatt tillgänglighet för närrekreation för att skapa möjlighet till hälsofrämjande dagliga naturupplevelser.

Det finns idag ett stort behov av att korsna vägen mellan verksamheter, målpunkter och bostad. Det finns också ett behov av att ta sig fram som oskyddad trafikant längs med rv 23. Rörligheten i landskapet är känsligt för ökade barriäreffekter med bland annat minskade möjligheter att korsna rv 23. Möjliggör fortsatt tillgänglighet till landskapet genom att minimera barriäreffekter och fragmentering av befintliga strukturer såsom vägar och bruksvägar med mera.

Det mosaikartade landskapet uppvisar en komplex dynamik mellan olika skalor öppna och slutna rum. Det är viktigt att anpassa åtgärder så att påverkan på upplevelsen av denna dynamiken, öppna och slutna rum, inte blir negativ. Undvik placering av belysningstolpar och skyltar med mera i ett öppet landskapsrum. Placera faunastängsel så långt det är möjligt så att det inte påverkar upplevelsen av rumslighet negativt.

Noga övervägande krävs avseende placering och val av bullerskyddsåtgärder. Bullerskärmar och bullervallar utgör åtgärder som kan ha stor påverkan på landskapsbilden och det visuella sambandet i landskapet.

Begränsa tillkommande belysning i landskapet eftersom det kan påverka flera arters livsmiljö negativt.

Eventuella bullerskyddsåtgärder på byggnader bör utföras i samråd med antikvarisk sakkunnig och bör tas hänsyn till byggnadernas kulturhistoriska värde och kulturhistoriska förutsättningar.

Gestaltningssarbetet tar sin utgångspunkt i landskapets befintliga natur- och kulturmiljövärden. I det fortsatta arbetet med utformningen ska ett nära samarbete ske mellan landskaps-, natur- och kulturmiljökompetens.

Sammanfattning av hänsyn

- Undvik så långt som möjligt åtgärder som innebär fragmentering och ökad barriärverkan.
- Upprätthåll tillgängligheten till odlingsmarker och betesmarker för fortsatt hävd.
- Undvik så långt som möjligt åtgärder som innebär skalförskjutningar i landskapet, vilka kan riskera att radera ut befintliga värden.
- Värna och bevara stengärdesgårdar och röjningsrösen så långt det är möjligt.
- Undvik intrång i fossil åkermark.
- Minimera förlust och fragmentering av attribut i odlingslandskapet såsom stenmurar, skogsbryn, stora ekar och andra äldre ädellövträd.
- Äldre vägar bör inte rätas, dikas eller på annat sätt förändras i sin nuvarande karaktär.
- Undvik påverkan på fornlämningar.
- Undvik påverkan på Vätteryds gravfält.
- Undvik så långt som möjligt åtgärder som innebär förlust och fragmentering av historiska element i odlingslandskapet såsom åkerholmar, alléer och vattendrag.
- Skapa fler möjligheter för oskyddade trafikanter att passera vägen trafiksäkert.
- Upprätthåll tillgänglighet och framkomlighet för trafikanter i synnerhet oskyddade trafikanter som bor i området.
- Anpassa befintlig infrastruktur så att vilt kan passera vägen, t ex genom att anpassa befintliga broar och trummor.
- Undvik påverkan på områden med påtagliga och höga naturvärden för att minimera påverkan på skyddsvärd natur.
- Undvik så långt det är möjligt påverkan på bestånden av lövskog i synnerhet ädellövskog i bryn och ridåer.
- Anpassa bullerskyddsåtgärder till landskapet för att minimera påverkan på landskapsbilden t ex genom uttryck, materialval och färg m m.
- Anpassa eventuella bullerskyddsåtgärder till landskapet för att så långt det är möjligt bevara viktiga siktlinjer landskapet.
- Låt befintliga landmärken fortsatt utgöra viktiga identitetsskapande element i landskapet och undvik åtgärder som riskerar att konkurrera ut dem.
- Minimera påverkan på storskaliga historiska strukturer i landskapet.
- Begränsa omfattning av ny belysning i landskapet.

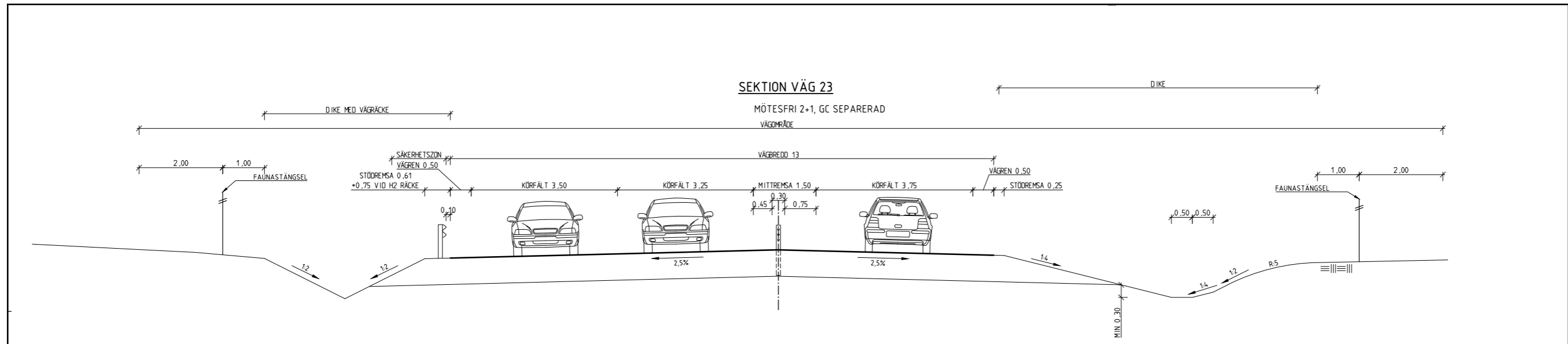

Bild 24. Typsektion 2+1-väg längs sträckan

8 Vägtekniska förutsättningar

Uppdraget omfattar väg 23 från 340 meter söder om korsning av vägarna 1369 resp. 1975 vid södra Tjörnarps till korsning av väg 2010 vid Sandåkra. Sträckan är ca 13 km.

Längs den aktuella sträckan finns stort antal anslutningar till väg 23 varav 75 stycken föreslås stängas. För respektive anslutning har en bedömning om de kan stängas och slås ihop med annan korsning/anslutning via befintliga eller nya sidovägar med hänsyn till förutsättningarna på respektive plats gjorts. Förslag på nya kopplingar i landskapet studeras vidare inom projektet.

Vägen byggs ut till mötesfri väg med 2+1 körfält på den aktuella sträckan. Hastighetsstandard 100 km/h ska uppnås. Breddning av vägen sker ensidigt på sydöstra sidan av vägen. Vägen kan behöva breddas lokalt på västra sidan vid behov, till exempel där korsning/anslutning kräver det. Säkerhetszonen ska vara minst 10 meter räknat från vägbanekant.

Omkörningsmöjligheter anläggs på 30–35% av sträckan. Omkörningssträckor placeras efter anslutning (till exempel efter samhälle eller korsning). Omkörningssträckan ska vara minst 900 meter, gärna längre (1,1-1,2 km), och gärna placeras i uppforsbacke.

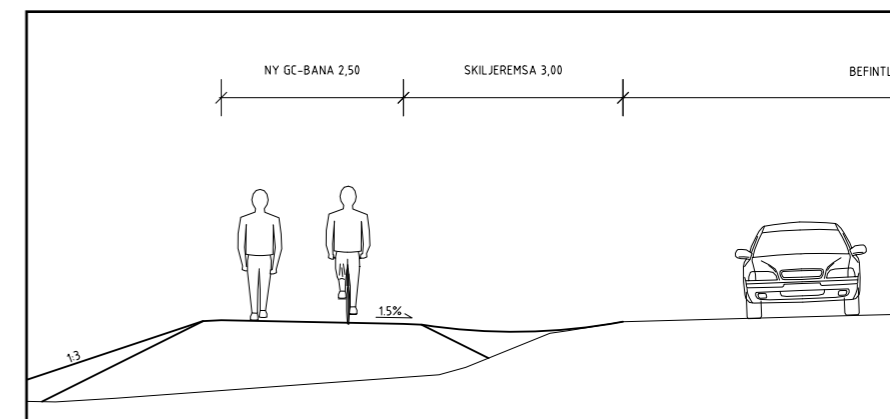
Vägen blir 13 meter bred, både utifrån principsektion, se ovan, där gång- och cykeltrafik anses vara helt separerad, och principsektion vid väggrensseparering. Vägrenen görs 0,5 meter bred där GC-trafik anses vara helt separerad. På enfältssträcka där räcke placeras i stödremsa görs vägrenen 0,6 meter bred. På sträckor där GC-trafik förekommer längs vägen görs vägrenen 0,75 meter bred. På enfältssträcka där räcke placeras i stödremsa görs vägrenen 0,85 meter bred.

Utformning av befintlig väg uppfyller kraven vid 100 km/h för minsta horisontellradie 800, minsta konvexa vertikalradie 5000 och minsta konkava vertikalradie 3000. Lutning vid innerslänt ska vara 1:4 (utom vid sidoräcke där lutning kan var 1:2).

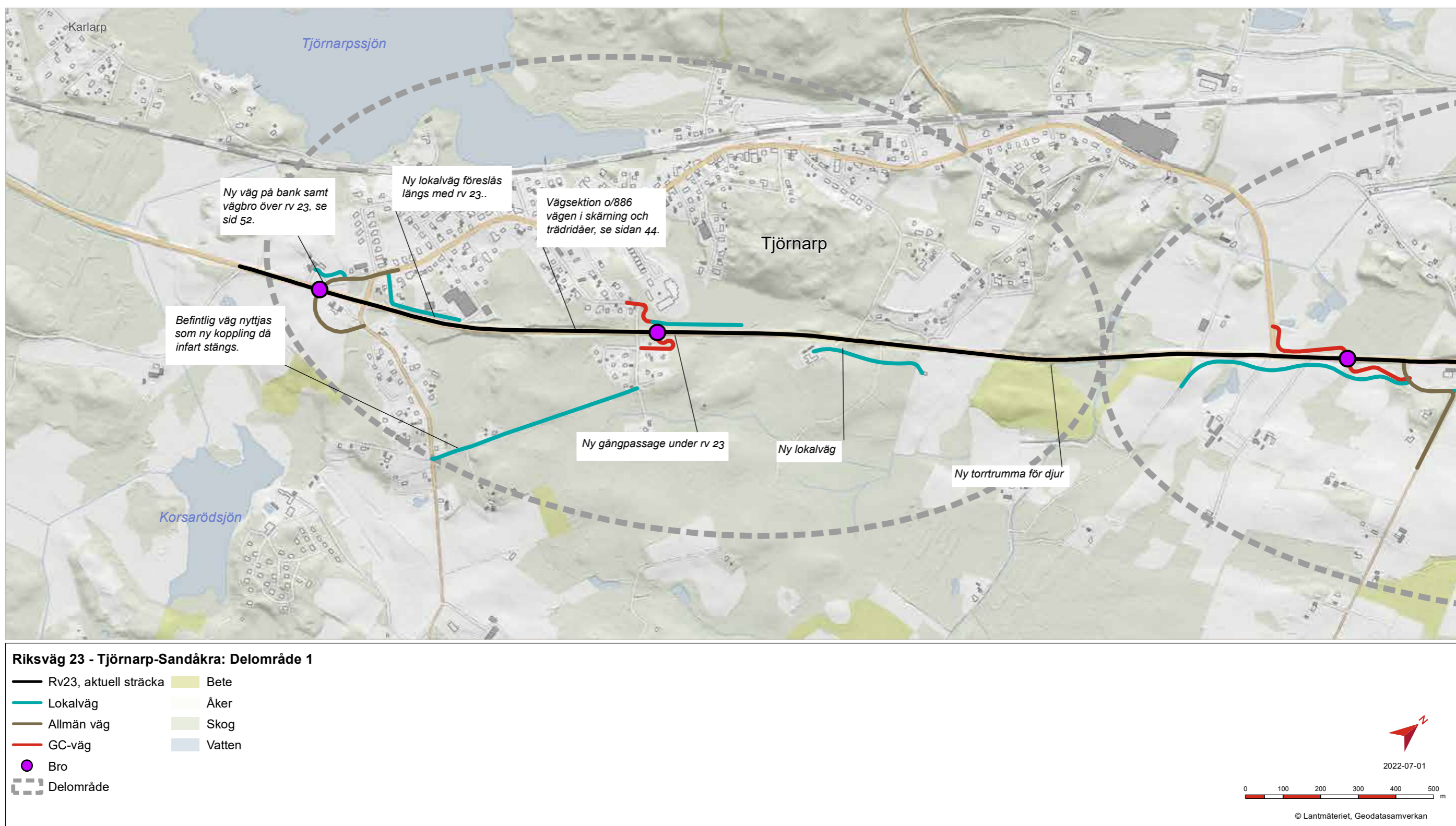
Samtliga korsningar längs sträckan ska utformas för 100 km/h. Korsningar med allmänna vägar utformas generellt med vänstersvängskörfält. Där allmänna vägar ansluter från båda sidor föreslås i huvudsak förskjutna trevägskorsningar. Ny korsning i södra Tjörnarps utformas med höger-höger. Kvarvarande större enskilda anslutningar utformas med vänstersvängskörfält. Mindre anslutning som inte förses med korsning föreslås utformas med högersväng i kombination med vändmöjlighet vid närliggande korsning eller öglor, se sidan 66.

Utformning av allmänna sidovägar görs enligt VGU TRVK 2015:86 med referenshastighet 60 km/h, se principsektion sid 57. Utformning av enskilda vägar sker enligt VV Publikation 2001:9 med referenshastighet 50 km/h. Bredd antas till 3,5 meter med mötesplatser för både sidovägar och enskilda vägar. Sidovägnätet och de enskilda vägaran föreslås i grus.

Gång- och cykelvägar utformas utifrån tre principer: 1) På parallell lokalväg, 2) På separat GC-väg separerad med räcke eller 4 meter sidoremsa, eller i egen sträckning, 3) På väggen, där väggen bör vara minst 0,75 meter bred. Cykelvägar som ges ny utformning ska dimensioneras för 30 km/h. GC-förbindelse ska anläggas med planskild passage mellan Sösdala och norra Mellby. Trafiksäker korsning ska anläggas vid Tjörnarps, med planskild lösning för alla trafikanter samt separerad GC längs vägsträckan. GC-bro föreslås vid norra Tjörnarps.

Bid 25. Typsektion GC-väg längs väg intill Sösdala

Figur 6.1 Anläggningsåtgärder i Tjörnarp

9 Åtgärder i karaktärsområden

9.1 Tjörnarp

Området söder om Tjörnarp präglas av ett småbrutet odlingslandskap med åkerholmar och vegetationsridåer genom landskapet, se karaktärsskiss ovan. Längs med Tjörnarp sluter sig lövskogen och blir det dominerande inslaget. Norr om Tjörnarp öppnar landskapet upp sig och skapar en riklig variation av öppna och slutna rum i landskapet. Området består av isälvs-sediment och sandig morän och det finns berg i dagen. Området präglas av större höjdskillnader och Tjörnarp ligger på en höjd som reser sig cirka 160 meter över havet.

Omlandet kring Tjörnarp är rikt på fossil åkermark, skyddad som fornlämning. Landskapet innehåller även många spår från senare tiders markanvändning samt jordbruk i form av system av hägnader. Områdets äldre vägnät berättar om hur människor förr tog sig fram i landskapet. Tjörnarp har utgjort sockencentrum sedan medeltiden. Idag sticker Korsaröds-gården ut och har omkringliggande odlingsmarker vars avgränsning och utbredning i stort sett är oförändrade sedan 1870-talet. Det finns även flera andra äldre byggnader bevarade i området.

Stora delar av omgivningarna här är lövskog. Och det finns på flera håll äldre lövträd, grova träd och mycket död ved. Ollonskogen dominerar med bok och ek, med inslag av andra arter såsom al och ask. Skogen dominerar men det finns inslag av åkermark och enstaka betesmarker.

Viktiga målpunkter i Tjörnarp är tågstationen, skolan, idrottsplatsen och livsmedelsbutiken. Det finns flera anslutningar från enskilda bostadshus

Känslighet för förändring Tjörnarp

- Den gamla landsvägen genom Korsaröd är känslig för förändringar som påverkar dess karaktär.
- Småskaligheten i byar är känslig för större ingrepp som fragmenterar och bryter dem.
- Det dominerande inslaget av ädellövskog (ollonskog) påverkas negativt om enstaka till större bestånd av träd försvinner.
- Trädridåerna är ett identitetskapande och karaktärsskapande och är känsligt för fragmentering och förlust av bestånd.
- De öppna landskapsrummen är känsliga för nya inslag, vilka kan komma att påverka deras unika karaktär, som till exempel skalförskjutningar.
- Befintliga naturvärden är känsliga för fragmentering och annan påverkan.
- Fossil åkermark och odlingsrösen är känsliga för påverkan.
- Enstaka lövträd, åkerholmar, alléer och stengärdesgårdar är känsliga för påverkan.

och verksamheter till rv 23. Det finns behov av att kunna röra sig till och från varandra samt till och från centrala Tjörnarp, och det finns behov av trafiksäker passage av rv 23 för oskyddade trafikanter. Här finns vandringsleder, cykelled, fiskevatten, badplats mm. Naturreservaten Prästbonaskogen och Lergravarna samt sjöarna Tjörnarpssjön och Korsrödssjön ligger här. Byarna har en del av äldre bebyggelse kvar, men har kompletterats med sentida villor och radhusområden. Tjörnarp präglas specifikt av årsringar av bostadsbebyggelse, men där mycket av den äldre bebyggelsen är kvar längs Landsvägen och de nyare bostadskvarteren döljer sig bakom.

Karaktärsområdet präglas av lövskog med inslag av öppen åker- och betesmark. Det dominerande intrycket i landskapsbilden är den högsta lövskogen som icke minst längs rv 23 skapar täta ridåer och ett tydligt avgränsat vägrum. Ridåerna och skogsranden i landskapet är karaktärsskapande för området och dominerar upplevelsen av landskapet. Den topografiska variationen i området skapar också intressanta visuella upplevelser i landskapet. Småbrutenhet skapar tydlig rumslighet, men utgör inget dominerande inslag. Stengärdesgårdar och rösen utgör återkommande beståndsdelar i landskapet och tydliggör det historiska odlingslandskapet som dröjer sig kvar.

Sträckan längs rv 23 domineras av trädridåer och det omgivande landskapet sjunker undan och reser sig om vartannat. Det är först efter Tjörnarp idrottsplats som landskapet öppnar upp sig i ett mindre, öppet landskapsrum starkt präglat av ett ålderdomligt odlingslandskap med beteshagar,

Hänsyn till landskapet Tjörnarp

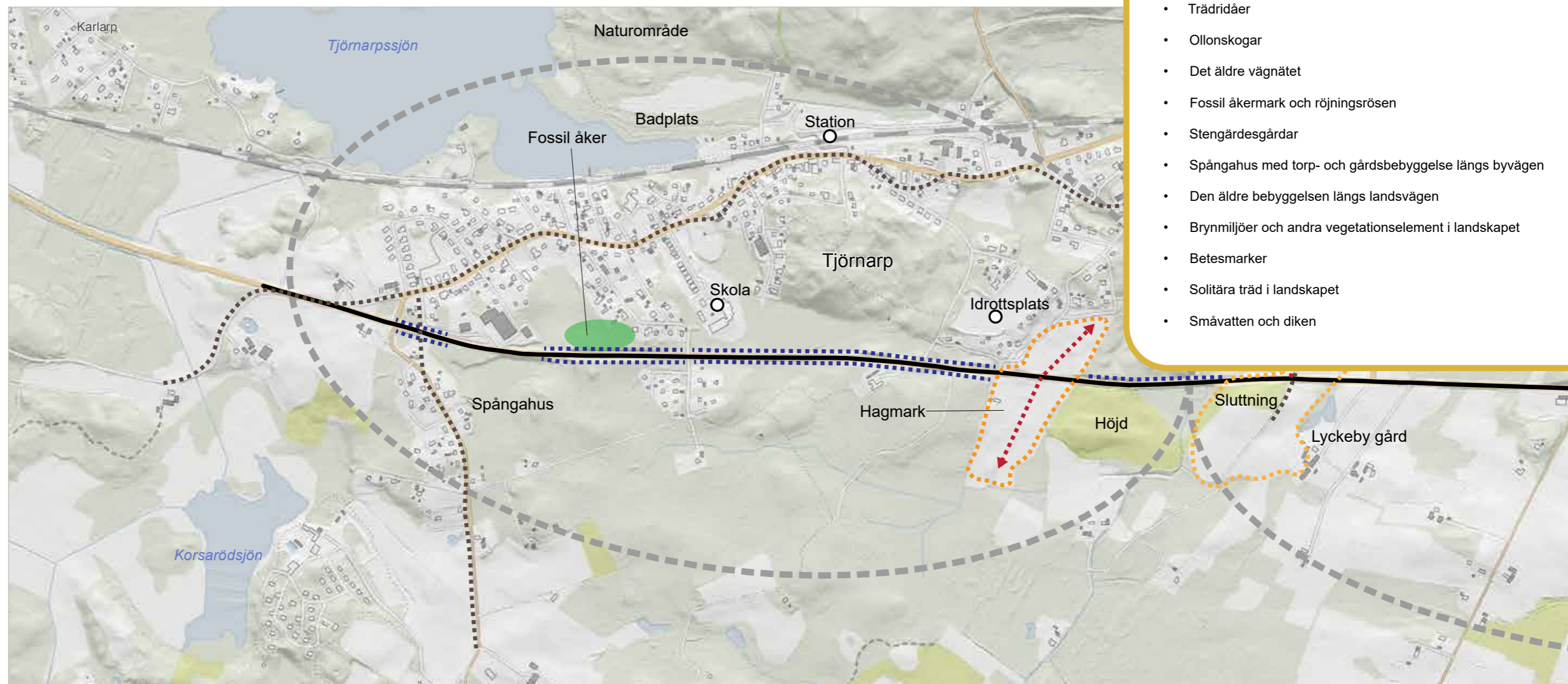
- Det äldre vägnätet bör bevaras i sin nuvarande karaktär.
- Undvik intrång i fossil åkermark och rösen.
- Trädridåer bör bevaras i så stor utsträckning som möjligt i synnerhet bestånd med ädellövskog.
- Var varsam med skyltplacering i höjd med de öppna landskapsrummen.
- Värna och bevara ålderdomliga jordbrukselement såsom stengärdesgårdar och åkerholmar och solitära träd i landskapet.
- Undvik så långt det är möjligt påverkan på påtagliga och höga naturvärden.
- Undvik åtgärder i landskapet som skapar skalförskjutningar. Sådana åtgärder kan komma att radera ut upplevelsen av den befintliga karaktären.
- Säkerställ framkomligheten i synnerhet för de oskyddade trafikanterna.

åkerholmar, solitära träd, och stengården och rösen. I höjd med Lyckeby gård öppnar landskapet upp sig i ett flackt och öppet landskapsrum. Där detta landskapsrum slutar börjar ett annat karaktärsområde som präglas av mer öppenhet, men som fortfarande är backigt och småskaligt vid Gunnarps gårdsmiljöer.

9.1.1 Anläggningsåtgärder

Tre alternativa lösningar har studerats för planskild förbindelse i Tjörnarp där valt alternativ (2) uppfyller kraven om en trafiksäker och trygg lösning för alla trafikantgrupper. Alternativet är det mest kostsamma och har störst negativ påverkan på landskapsbilden. Det avgörande motivet till att välja alternativ 2 var att det ger störst trafiksäkerhetsnytta då inga korsande trafikrörelser (vänstersvingar eller passager på väg 23) blir möjliga och det blir inget uppehåll i mitträcket.

Vägsektionen kommer att breddas öster ut, vilket innebär att befintliga trädridåer kan komma att påverkas av vägslänt, faunastängsel och eventuellt bullerskydd längs vägsträckan. Eftersom flertalet väganlutningar stängs föreslås en befintlig skogsväg bli lokalväg liksom en helt ny lokalväg anläggs på västra sidan om vägen vid södra infarten till Tjörnarp. En gc-passage föreslås i höjd med skolan under rv 23. Längs med sträckan föreslås ett antal bullerskyddsskärmar på längre sträckor, vilket kommer ha stor påverkan på landskapet. Området berörs av vattenskyddsområdet i Tjörnarp och skyddsåtgärder för detta. Se figur 6.1 på sidan 24.

- Värdebärande karaktärsdrag Tjörnarp
- Träridåer
 - Ollonskogar
 - Det äldre vägnätet
 - Fossil åkermark och röjningsrösen
 - Stengärdesgårdar
 - Spångahus med torp- och gårdsbebyggelse längs byvägen
 - Den äldre bebyggelsen längs landsvägen
 - Brynmiljöer och andra vegetationselement i landskapet
 - Betesmarker
 - Solitära träd i landskapet
 - Småvatten och diken

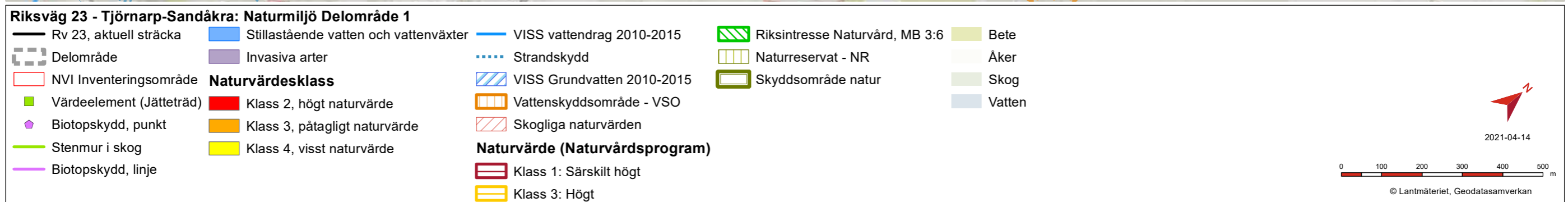
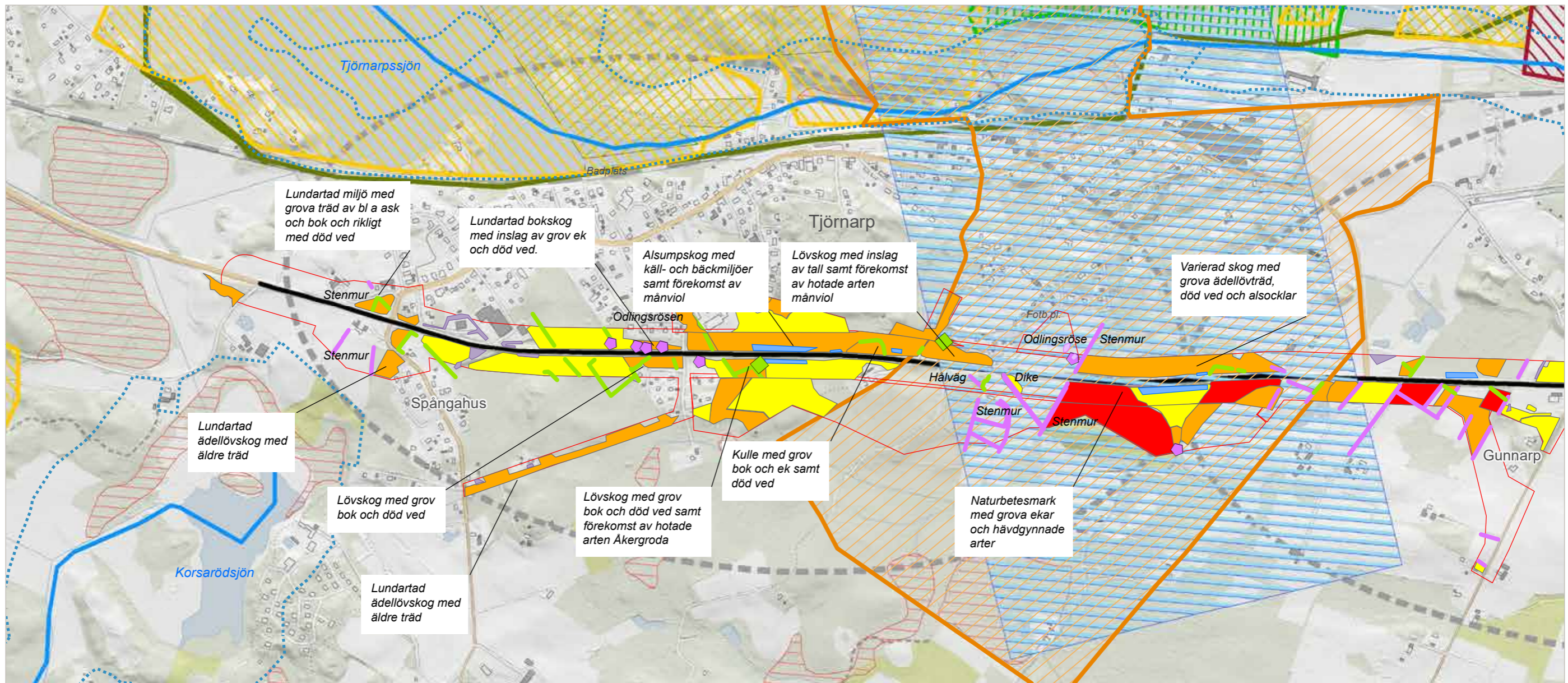
Riksväg 23 - Tjörnarp-Sandåkra: Delområde 1

— Rv 23, aktuell sträcka	■ Bete	○ Målpunkt	→ Sikotlinje	● Särskilt värde
⋯ Delområde	■ Åker	○ Träridåer	★ Landmärke	
⋯ Äldre vägsträckning	■ Skog			
⋯ Öppet landskapsrum	■ Vatten			

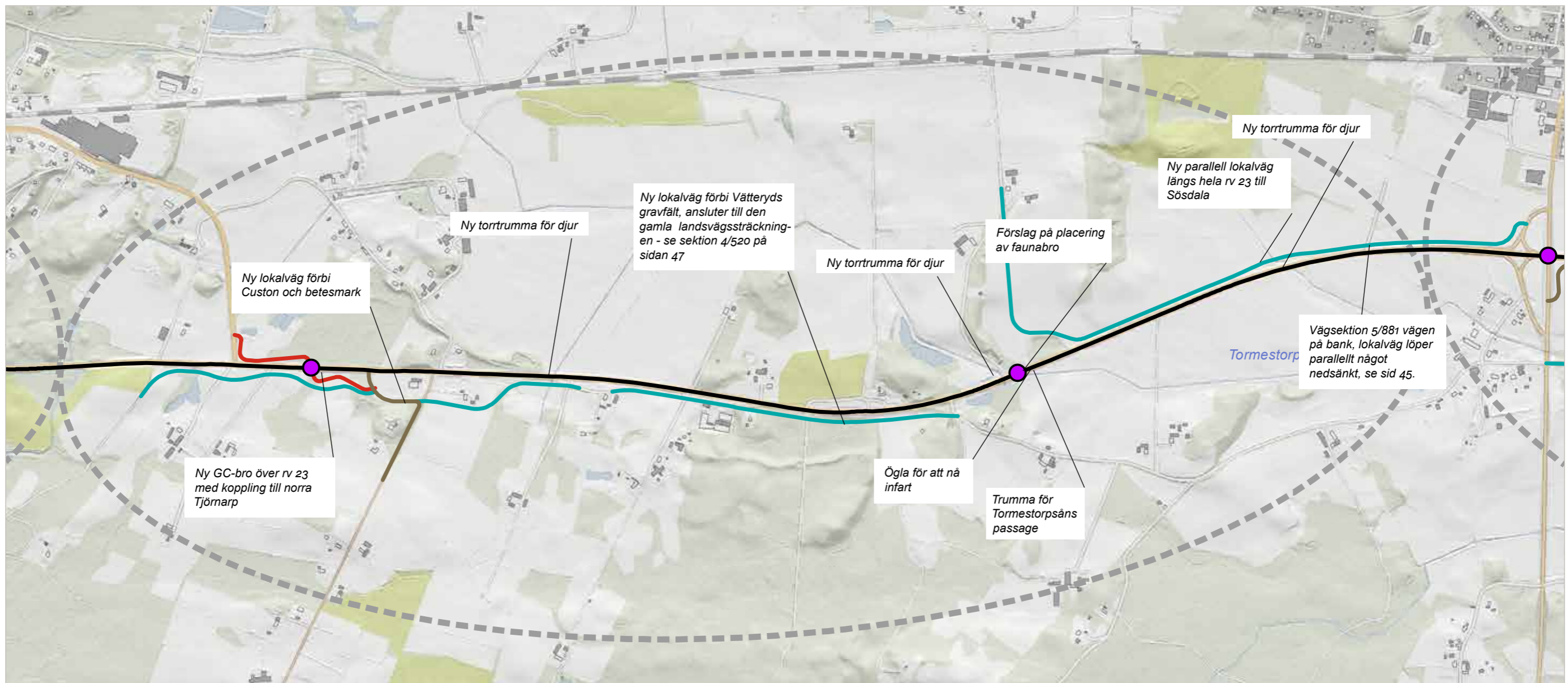
2019-10-14

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 6.2 Landskapsbilden Tjörnarp

Figur 6.3 Naturvärden i Tjörnarp

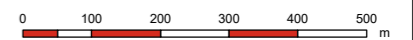

Riksväg 23 - Tjörnarp-Sandåkra: Delområde 2

— Rv23, aktuell sträcka	■ Bete
— Lokalväg	■ Åker
— Allmän väg	■ Skog
— GC-väg	■ Bebyggelse
● Bro	■ Industriområde
⋯ Delområde	■ Vatten

2022-07-01

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 6.4 Anläggningsåtgärder i Gunnarp-Sösdala

9.2 Gunnarp-Sösdala

Området karaktäriseras av ett backigt och emellanåt vidsträckt odlingslandskap. Dock präglas landskapet till största delen av ett småbrutet odlingslandskap med landskapselement typiska för ett äldre odlingslandskap, se karaktärsskiss ovan. Tydliga vegetationsklädda ägo- och vattendrag och åkerholmar skapar det tydligt uppbrutna landskapet. Söder om Sösdala öppnar landskapet upp sig efter att vid Vätteryd ha rest sig mot vägen och slutar nu mot nordväst, vilket skapar vidsträckt siktlinjer över landskapet. Det skogsbeklädda åslandskapet präglar fonden i öster längs vägsträckningen.

Området består av blandning av framförallt isälvsediment och glacial silt med inslag av kärrtorv och krön av isälvsavlagringar. Landskapet är flackt med höjdparter vid Vätteryd och med en långsgående höjning i öster. I anslutning till Tjörnarp ligger Gunnarps by, som under medeltiden bestod av åtta gårdar vilka under laga skifte flyttades ut. Idag utgör Gunnarpsgården med tillhörande byggnader ett karaktärsfullt inslag i Tjörnarp.

Söder om Sösdala finns Vätteryds gravfält, som brukades under perioden 400–850 e.Kr. och som idag har 375 resta stenar. Inom området har även boplatser och imponerande ryttrarutrustning hittats, vilket visar platsens betydelse genom förhistorien. Landsvägens sträckning längs gravfältet indikerar att man färdades här redan under järnåldern.

Naturvärdesinventeringen har identifierat ett antal områden med påtagligt eller visst naturvärde. Här finns bland annat värdeområden med ädellövskog, fuktig blandlövskog rikt på död ved, lundartad skog rik på arter, alsumpskog, naturbetesmark med hävdgynnade arter och gamla ekar, hassel, björk och stengärdsgårdar, samt mager artrik betesmark.

Känslighet för förändring Sösdala

- Vätteryds gravfält är känsligt för markintrång och visuella åtgärder som påverkar upplevelsen av fornlämningsmiljön.
- Vinterhyttan är känslig för skymmande åtgärder.
- Koppling mellan Gunnarpsgården och Gunnarps by är känsligt för avskärmande åtgärder och ändringar av vägsträckning.
- Ollonskogen är känslig för fragmentering och avverkning (brynmiljöer, ridåer, skogspartier av ädellövskog).
- Landskapsbilden är känslig för åtgärder som skymmer de vidsträckta siktlinjerna.
- Befintliga naturvärden är känsliga för fragmentering och annan påverkan.
- Fossil åkermark och odlingsrösen är känsliga för påverkan.
- Enstaka, större lövträd, åkerholmar, alléer och stengärdsgårdar är känsliga för påverkan.

Området består av ett öppet åkerlandskap som bryts upp av mindre skogspartier, gårdsgårdar, vattendrag och åkerholmar. Marken används framför allt till odling. I norr finns Sösdala samhälle.

Vätteryds gravfält, Custons vägkrog och Vinterhyttan utgör viktiga målpunkter längs denna sträcka. Det finns ett antal utfarter och anslutningar till rv 23 längs sträckan. Det finns behov av att kunna röra sig längs rv 23.

Karaktärsområdet präglas av ett öppet odlingslandskap, till största delen småskaligt, backigt med mindre lövskogsinslag. Karaktärsområdet skiljer ut sig med större, öppna landskapsrum med långa siktlinjer i de norra delarna. Det uppfattas till största delen som flackt med stora svepande och svaga landhöjningar i synnerhet i öst. Detta skapar tydliga utblickar framförallt mot väst.

I höjd med Custons vägkrog och Gunnarps by öppnar ett ålderdomligt landskap upp sig i öster med betesmarker indelade med stengärdsgårdar. Äldre, solitära träd skapar tydliga blickfång i ett backigt landskap. I väst breder ett mer ensartat åkerlandskap ut sig och skapar långa siktlinjer mot väst innan Vätteryds gravfält. I höjd med Vätteryds gravfält sluter sig landskapet något och topografin förändras med ett längre parti där landskapet höjer sig och sänker sig om vartannat. Vätteryds gravfält höjer sig över vägen och annonseras tydligt mot vägen. Vinterhyttan skymtas i gläntan strax intill ett litet öppet landskapsrum.

Hänsyn till landskapet Sösdala

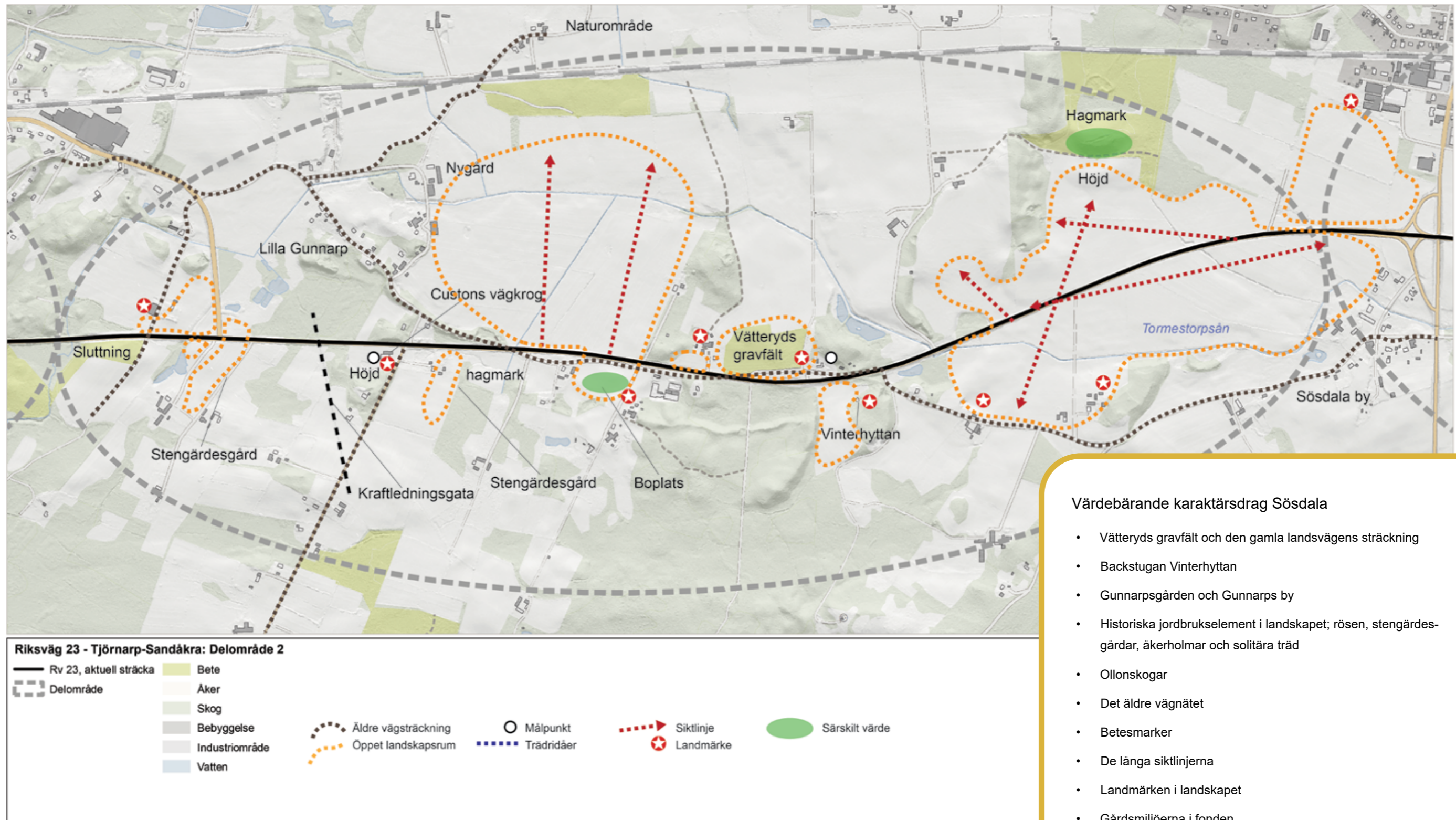
Det äldre vägnätet bör bevaras i sin nuvarande karaktär.

- Undvik intrång i fossil åkermark och rösen.
- Trädridåer bör bevaras i så stor utsträckning som möjligt i synnerhet bestånd med ek och bok.
- Säkerställ tillgängligheten till Vätteryds gravfält.
- Undvik så långt det är möjligt åtgärder som påverkar fornlämningar under mark.
- Undvik åtgärder som påverkar den visuella upplevelsen av fornlämningsområdet i Vätteryd.
- Bevara tillgängligheten till och synbarheten av Vinterhyttan.
- Var varsam med skyltplacering o dyl i höjd med de öppna landskapsrummen.
- Värna och bevara ålderdomliga jordbruks-element såsom stengärdsgårdar, åkerholmar, alléer och solitära träd i landskapet.
- Bevara så långt det är möjligt de vidsträckta siktlinjerna, som kontrast till det mer slutna landskapsrummen.
- Undvik påverkan på påtagliga och höga naturvärden och säkerställ framkomligheten för vilt.

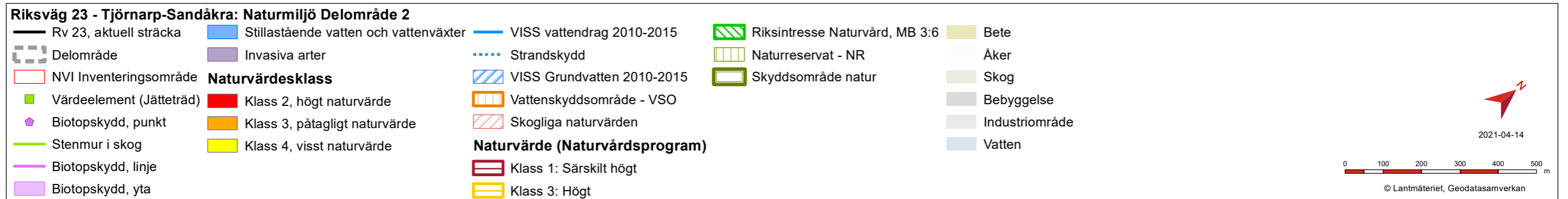
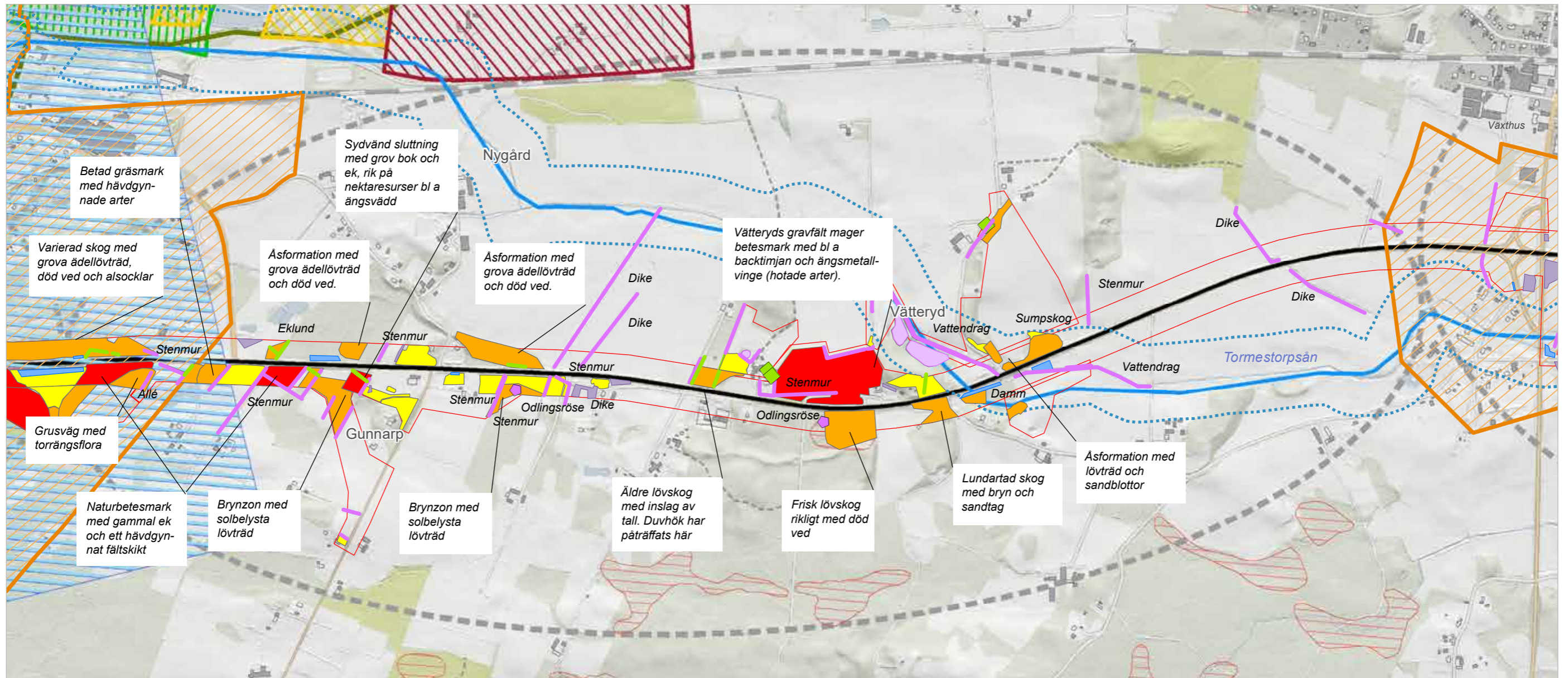
Efter Vinterhyttan tätar landskapet något för att sedan i öster öppna upp sig i ett odlingslandskap med gårdsmiljöer i fonden. Strax innan södra delarna av Sösdala har landskapet öppnat upp sig i ett större landskapsrum på båda sidor om vägen, vilket skapar vidsträckta siktlinjer. Flerbo-stadshusen i södra Sösdala och Sösdala by på en höjd kan skymtas på långt håll. Landskapet är flackt och vegetationen längs Tormestorpsån i öst utgör fonden och de svaga landhöjningarna med större gårdar i blickfånget. I väst utgör en ålderdomlig hagmark som reser sig från det omgivande flacka landskapet ett tydligt landmärke och blickfång.

9.2.1 Föreslagna anläggningsåtgärder

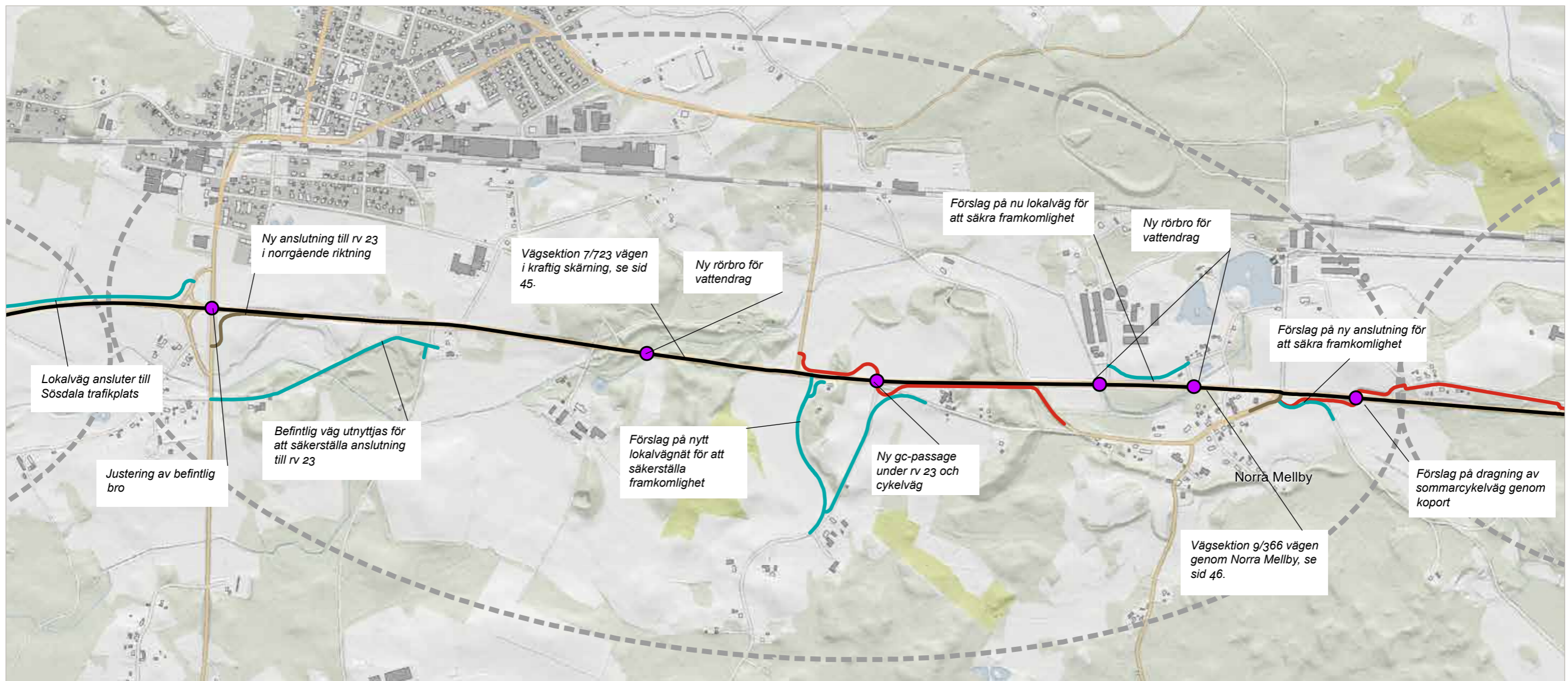
En lokalväg föreslås gå parallellt med rv 23 och passerar bakom Custons vägkrog och vidare förbi en betesmark för att ansluta till fastighet. En gc-bro sträcker sig över rv 23 söder om Custon och binder samman norra Tjörnarp med bebyggelsen norrut mot Vätteryd. Lokalvägen går parallellt längs rv 23 förbi Vätteryd. En ny rörbro till bäcken samt en torrtrumma för djuren föreslås under rv 23. Norr om Vätteryd föreslås en faunabro. En lokalväg löper parallellt med rv 23 på västra sidan från Vätteryd till trafikplats Sösdala södra. Faunastängslet föreslås löpa längs vägen med även längs Vätteryds gravfält. Det är aktuellt med bullerskyddsskärmar invid fastigheter längs sträckan, se sidan 48–51. Sträckan berörs av vattenskyddsområdet i Tjörnarp och Sösdala och skyddsåtgärder för dessa. Se figur 6.4 på sidan 28.

Figur 6.5 Landskapsbilden i Gunnarp-Sösdala

Figur 6.6 Naturvärden i Gunnarp-Sösdala

Riksväg 23 - Tjörnarpsandåkra: Delområde 3

— Rv23, aktuell sträcka	■ Bete
— Lokalväg	■ Åker
— Allmän väg	■ Skog
— GC-väg	■ Bebyggelse
● Bro	■ Industriområde
⋮ Delområde	■ Vatten

2022-07-01

0 100 200 300 400 500 m

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 6.7 Anläggningsåtgärder i Norra Mellby

9.3 Sösdala-Norra Mellby

Området utgörs av ett omväxlande småbrutet jordbrukslandskap med mindre skogsområden. Området kan betraktas som mosaikartat och variationen är stor mellan öppet och slutet, vilket skapar ständigt återkommande rumsliga upplevelser i olika skala, se karaktärsskiss ovan. Landskapet sluter sig i höjd med Norra Mellby och skogen blir det dominerande inslaget med färre öppna landskapsrum. Mellby Gård utgör ett tydligt landmärke. Det omgivande landskapet visar på 1800-talets jordbruksreformer med storbruksdrift och utskiftade gårdar.

Här i området finns spår av boplatser från äldre stenåldern. Sösdala antas ha ett förhistoriskt ursprung. Norra Mellby har varit sockencentrum sedan medeltiden och har en medeltida kyrka samt flera välbevarade äldre byggnader. Fredriksbergs säteri skapades från frälsegods på 1700-talet. Maglö gods uppfördes kring 1830-talet på den plats som idag heter Mellby gård, till vilken en allékantad infart leder från rv 23. Landskapet och byarna förändrades i samband med skiftesreformen. Vattendrag rätades och dikades ut och ängar och våtmarker blev åkermark. Landmärket Oskarsfarm uppfördes i samband med skiftet och här uppfördes även ett bränneri vars skorsten kan skimras från rv 23 idag. Anläggandet av rv 23 påverkade byarna och landskapet på olika sätt. Rv 23 anlades rakt igenom Oskarsfarms allékantade infart och delade Norra Mellby så att några gårdar hamnade på västra sidan om vägen medan övriga hamnade på den östra sidan.

Området domineras av isälvsediment med inslag av framförallt sandig morän, glacial silt och svämsediment samt av kärrtorv och krön på isälvsavlagringar. Landskapet är flackt och öppet med inslag av höjdparter i synnerhet söder om Norra Mellby.

Känslighet för förändring Norra Mellby

- Kulturlandskapet är komplext och känsligt för fragmentering.
- Landskapet är känsligt för åtgärder som kan påverka befintliga strukturer genom förändringar i vägnät.
- Ollonskogen är känslig för fragmentering och avverkning (bryn-miljöer, ridåer, skogspartier av ädellövskog).
- Landskapsbilden är känslig för åtgärder som skymmer de vidsträckta siktlinjerna.
- Befintliga naturvärden är känsliga för fragmentering och annan påverkan.
- Enstaka lövträd, åkerholmar, alléer och stengärdsgårdar är känsliga för påverkan.
- Kyrkan och dess kyrktorn, som landmärke i landskapet, är känslig för konkurrens i landskapsbilden.
- Mellby Gårds allé är känslig för åtgärder som riskerar att skymma det från omgivande miljö.

Naturvärdesinventeringen har identifierat ett antal skogsbestånd med påtagligt naturvärde. Här finns flera biotopskydd och nyckelbiotoper, däribland lundartad åkerholme med grova träd, stengärdsgårdar och rösen, alléer, samt vattendrag med trädridåer.

Här finns naturreservatet Norra Mellby, Hovdala naturområde med vandringsleder och Maglö ekar med gamla ekar. Här finns också mindre parker och grönområden, elljusspår och ryttarförening.

I och kring Sösdala finns många viktiga målpunkter såsom tågstation, butiker, verksamheter, skolor, äldreboende, simhall, sporthall, park och badplatser. I Norra Mellby finns kyrka och museum.

Karaktärsområdet präglas till stora delar av ett småbrutet odlingslandskap. I höjd med Sösdala är landskapet öppet och flackt med stora åkermarker avgränsade med utsträckta vegetationsstråk. Sösdala by annonseras i öster med gårdsmiljöer synliga mellan träden. Avfarten till Sösdala och Sösdala by utgör ett dominerande inslag i landskapsbilden liksom flerbostadshuset i Sösdala i den västra fonden. Efter bron går vägen i skärning i det flacka odlingslandskapet för att efter ett tag häva sig över landskapet igen. Dynamiken och rumsligheten ökar i landskapet i höjd med Fredriksbergs gård där åkerholmar och vegetationspartier sluter landskapet tillfälligt. Strax innan Oskarsfarm öppnar landskapet upp sig i tydligt avgränsade rum och skorstenen på Oskarsfarms bränneri skapar ett landmärke i fonden. I höjd med Oskarsfarm sluter sig landskapet och lövskogen skapar ett tydligt vägrum och en serie väl avgränsade, mindre, landskapsrum tar vid i ett tydligt läsbart kulturlandskap.

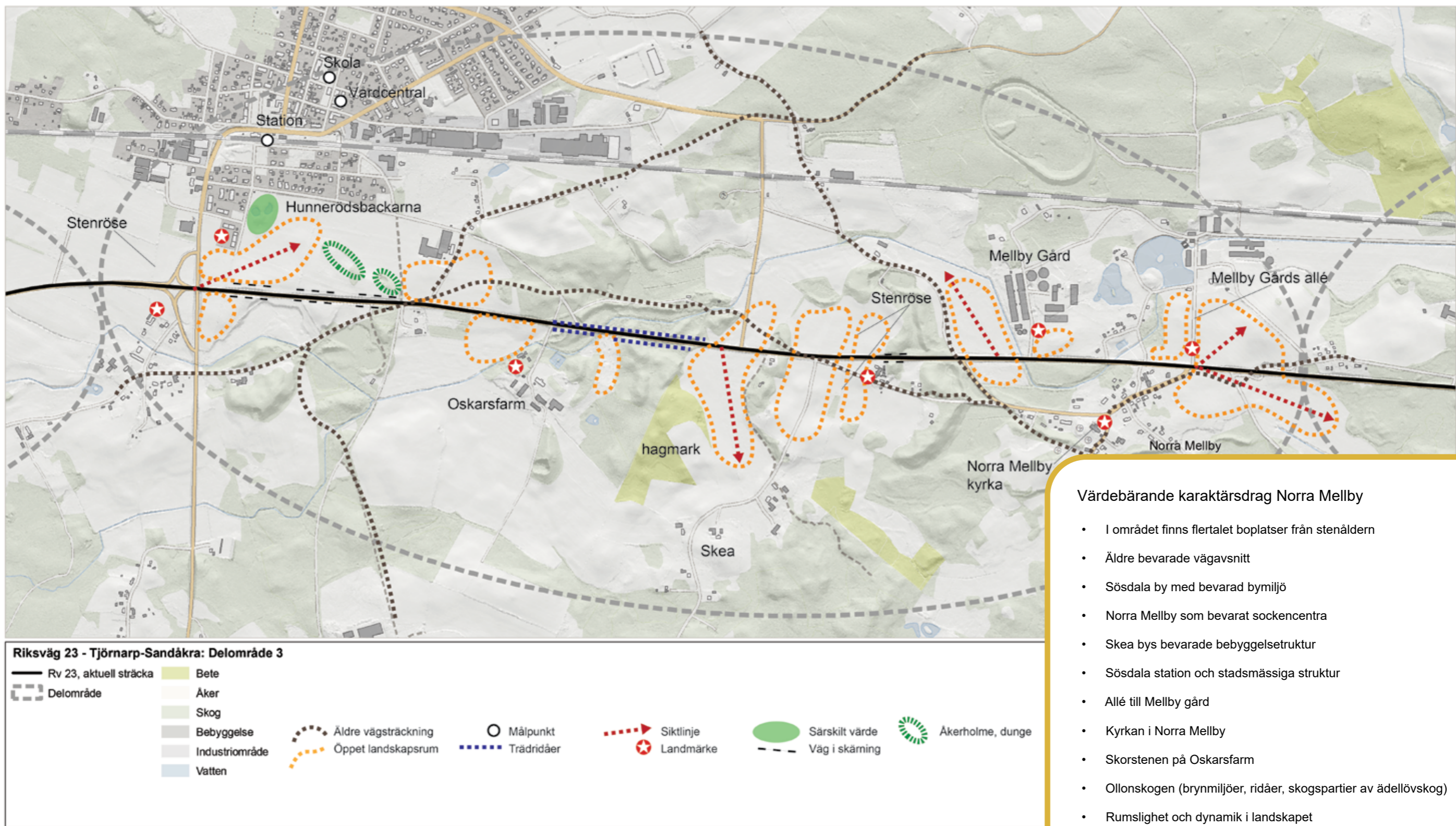
Hänsyn till landskapet Norra Mellby

- Eventuella bullerskyddsåtgärder bör så långt det är möjligt anpassas till landskapet så att de inte skymmer viktiga identitetskapande element, siktlinjer och landskapsrum.
- Minimera så långt det är möjligt fragmentering av historiska strukturer i landskapet.
- Förändra inte det äldre vägnätets dragning i landskapet genom förändrad linjeföring, breddning eller höjning m m.
- Låt specifika landmärken fortsatt prägla landskapsbilden.
- Värna och bevara ålderdomliga jordbruks-element såsom stengärdsgårdar, åkerholmar, alléer och solitära träd i landskapet.
- Undvik så långt det är möjligt påverkan på befintliga, påtagliga och höga naturvärden.
- Säkerställ tydliga och trafiksäkra kopplingar för oskyddade trafikanter.

Vid Skea utgör ett skogsparti intill vägen en äldre boplatz och här korsar rv 23 den gamla landsvägens dragning. En gårdsmiljö avtecknar sig nära vägen som åter omsluts av lövskogen. Kort därefter öppnar landskapet åter upp sig för att på västra sidan annonsera Mellby Gård i väst och i öst skymtas kyrktornet på Norra Mellbys kyrka mellan träden. En äldre vägsträckning mellan Norra Mellby och Sösdala kan förnimmas vid Norra Mellbys södra utfart. Norra Mellby döljs bakom en tät och högre skogsridå. Efter Mellby gårds ekonomibyggnader kommer en grupp bostadshus på västra sidan och Norra Mellbys bebyggelse ansluter på den östra sidan och skapar en tydlig upplevelse av att byn är delad av rv 23. Mellby gårds lindallé skapar ett landmärke och stark identitet till platsen. Efter Mellby gårds allé och byns norra infart byter landskapet skala något med större, öppna landskapsrum på båda sidor om vägen.

9.3.1 Föreslagna anläggningsåtgärder

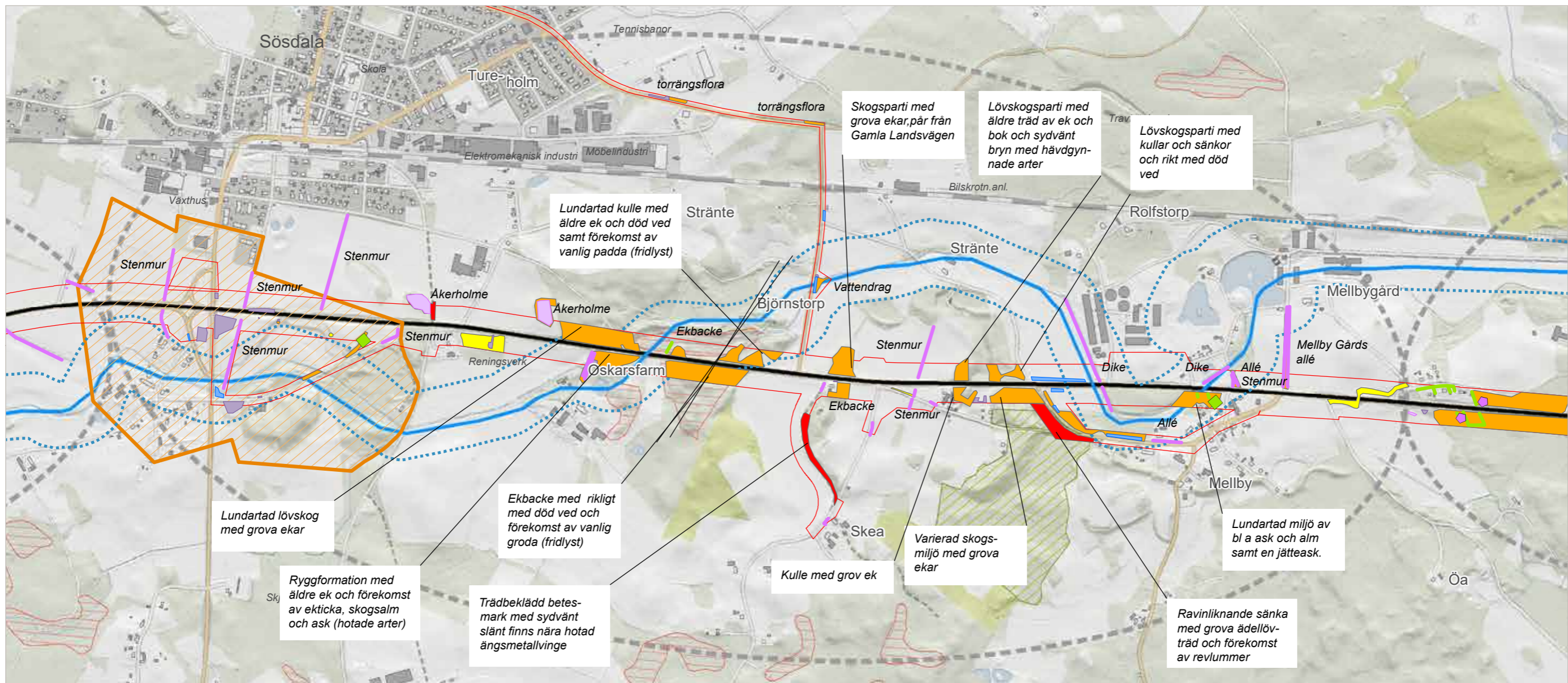
Ny påfart föreslås till trafikplatsen i norrgående riktning med lokalväg föreslås kopplas på i väster till trafikplatsen från Vätteryd. En ny påfart kommer att öka infrastrukturens dominans i landskapsbilden i höjd med Sösdala södra. En ny GC-väg planeras mellan Norra Mellby och Sösdala med en planskild korsning under vägen. Längs vägen förbättras ett antal trummor som ska vara anpassade som faunapassage liksom rörbroar för vattendrag. Studie av olika lösningar för lokalväg i anslutning till befintlig fastighet på höjden har genomförts. Båda vägarna har stor påverkan på landskapsbilden. En ny anslutning vid utfarten till Norra Mellby påverkar landskapsbilden i byns utkant. Sträckan berörs av vattenskyddsområdet i Sösdala och skyddsåtgärder för detta. En sommarcykelväg börjar vid norra utfarten till norra Mellby. Två öglor längs sträckan föreslås för korsande rörelser och infart samt en ögla längs norra infarten till Sösdala. Faunastängsel löper längs vägsektionen. En bullerskyddsskärm intill fastighet samt en längre längs Norra Mellby föreslås, se sidan 48-51. Se figur 6.7 på sidan 33.

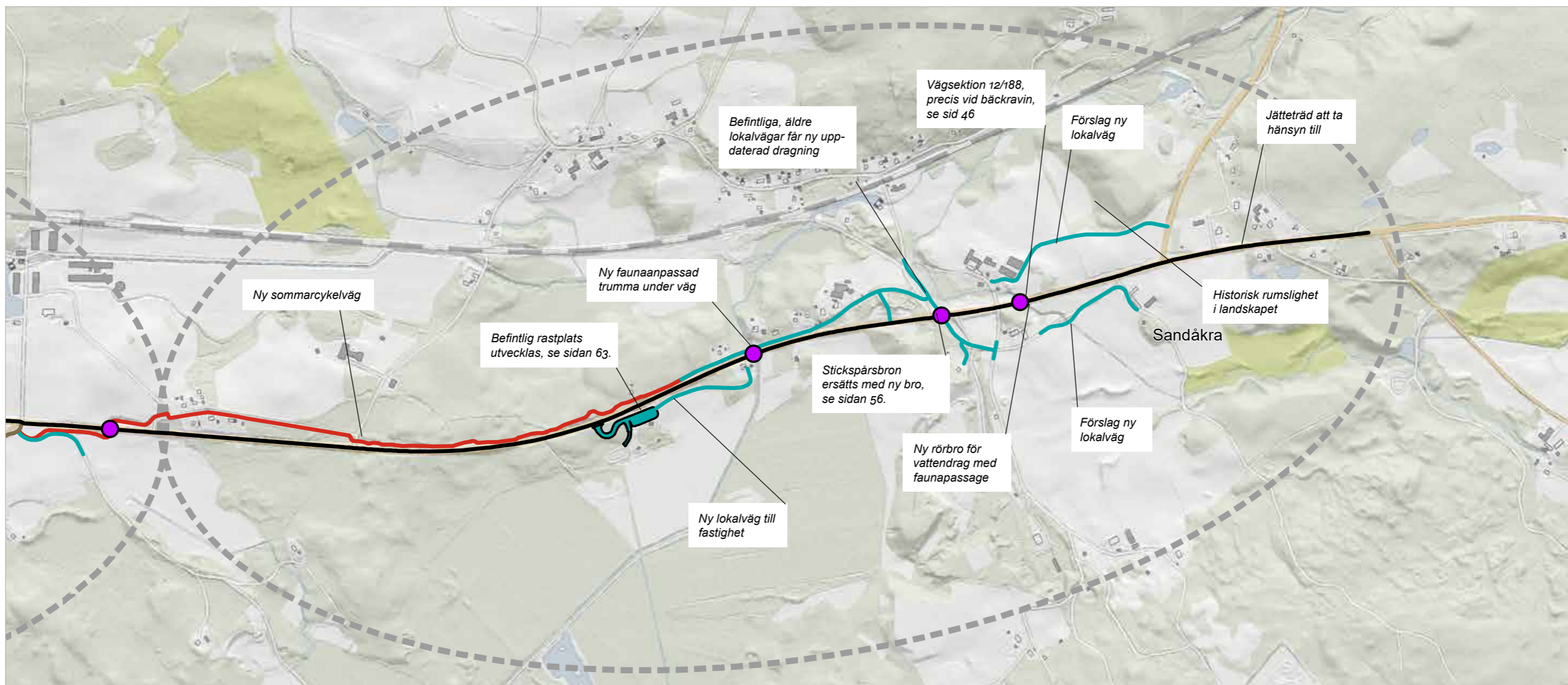
Värdebärande karaktärsdrag Norra Mellby

- I området finns flertalet boplatser från stenåldern
- Äldre bevarade vägvagnsnitt
- Sösdala by med bevarad bymiljö
- Norra Mellby som bevarat sockencentra
- Skea bys bevarade bebyggelsestruktur
- Sösdala station och stadsmässiga struktur
- Allé till Mellby gård
- Kyrkan i Norra Mellby
- Skorstenen på Oskarsfarm
- Ollonskogen (brynmiljöer, ridåer, skogspartier av ädellövskog)
- Rumslighet och dynamik i landskapet
- Stengärdesgårdar, rösen, åkerholmar och solitära äldre träd
- Vattendrag och småvatten

Figur 6.8 Landskapsbilden i Norra Mellby

Figur 6.9 Naturvärden i Norra Mellby

Riksväg 23 - Tjörnarpsandåkra: Delområde 4

- Rv23, aktuell sträcka
- Lokalväg
- Allmän väg
- GC-väg
- Bro
- Rastplats
- ⋮ Delområde
- Bete
- Åker
- Skog
- Vatten

2022-07-01

© Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Figur 6.10 Anläggningsåtgärder i Sandåkra

9.4 Norra Mellby-Sandåkra

Landskapet norr om Norra Mellby reser sig i öst och sluter sig i mer skogliga landskapsrum. Lövslogen dominerar, men inslaget av gran ökar markant, se karaktärsskiss ovan. Åslandskapet gör sig påmint och landskapet reser sig i öst med skogsbeklädda branter. Rösen och stengärdesgårdar är ett återkommande inslag.

Sandåkra by antas ha förhistoriskt ursprung med skriftliga belägg från 1334. Vid 1600-talet låg fyra gårdar intill landsvägen, var av tre finns kvar idag på sina historiska lägen. Väster om rv 23 är åkermarkens avgränsning och skogsbrynet i princip det samma som år 1773.

Efter att järnvägen tillkommit i början av 1900-talet anlades ett stickspår till Sandåkra grusgrop. Järnvägsspåret finns kvar än idag, men har vuxit igen.

Naturvärdesinventeringen har identifierat ett antal skogsbestånd med påtagligt naturvärde här, ofta bestående av äldre träd, i huvudsak ek. Här finns även artrika busk- och fåltskikt. Ett antal områden har ett generellt biotopskydd, däribland åkerholmar och stengärdesgårdar. Här finns även ett antal nyckelbiotoper, bestående av äldre ädellövskog. Norrut finns naturreservatet Göingeåsen, med äldre eklundar, våtmarker och alkärr. Här korsar rv 23 området Hovdala-Finjasjön som är ett riksintresse för friluftsliv med aktiviteter och vandringsleder.

Skogen breder ut sig, men bryts upp av mindre odlings- och betesmarker. Viktiga målpunkter längs denna stäcka är småindustrier, verksamheter och rastplats. Det finns en del egna anslutningar och anslutande sidovägar till rv 23. Det finns behov av att kunna röra sig längs rv 23, till grannar.

Känslighet för förändring Sandåkra

- Landskapet är känsligt för nya tillägg till Sandåkra bys struktur och kulturlandskap.
- Avskärmande åtgärder i landskapet riskerar radera ut betydelsefulla siktlinjer och viktiga visuella element.
- Äldre vägnät som utgör viktiga kulturbärande strukturer är känsliga för åtgärder.
- Järnvägssporten och stickspårets dragning är känsligt för påverkan.
- Ollonskogen är känslig för avverkning.
- Befintliga naturvärden är känsliga för fragmentering och annan påverkan.
- Landskapet är känsligt för ytterligare barriäreffekt, som försämrar framkomlighet.
- Landskapet är känsligt för åtgärder som innebär skalförskjutningar.

Karaktärsområdet präglas till stora delar av ett backigt skogslandskap. I skogsriddarna intill vägen kan skymtas bostadshus och gårdar. Emellanåt öppnar landskapet upp sig i mindre öppna rum tydligt avgränsade av täta skogsbryn. Vid Sandåkra öppnar landskapet upp sig och en mer småbruten struktur från ett äldre odlingslandskap visar sig.

Efter det öppna landskapsrummet, norr om Norra Mellby, tätar vegetation längs vägen och bebyggelsen syns bakom ridån. Längs med en längre sträcka ligger vägen i skärning på den västra sidan och på bank på den östra. Trädriddan luckras upp och landskapet öppnar upp sig. Landskapet sluttar mot öster och siktlinjerna sträcker sig över trädtopparna en bra bit in i det skånska landskapet. På västra sidan höjer sig landskapet och vägslänten skymmer sikten. Åslandskapet ger sig till känna. Landskapet höjer sig över vägen och efter rastplatsen öppnar ett tydligt landskapsrum upp sig på östra sidan. Rummet är tydligt avgränsat av täta skogsriddar och bryn och sluttar flackt nedåt, vilket åter igen skapar långa siktlinjer ut i de östra delarna av Skåne och Svartemossen. Dynamiken i rumsligheten ökar och bebyggelsen närmar sig med enstaka hus och gårdar intill vägslänten. Landskapsbilden växlar mellan slutna och där emellan öppna landskapsrum i olika skalor. I höjd med stickspåret under vägen sjunker landskapet och skapar en abrupt händelse innan odlingslandskapet kring Sandåkra.

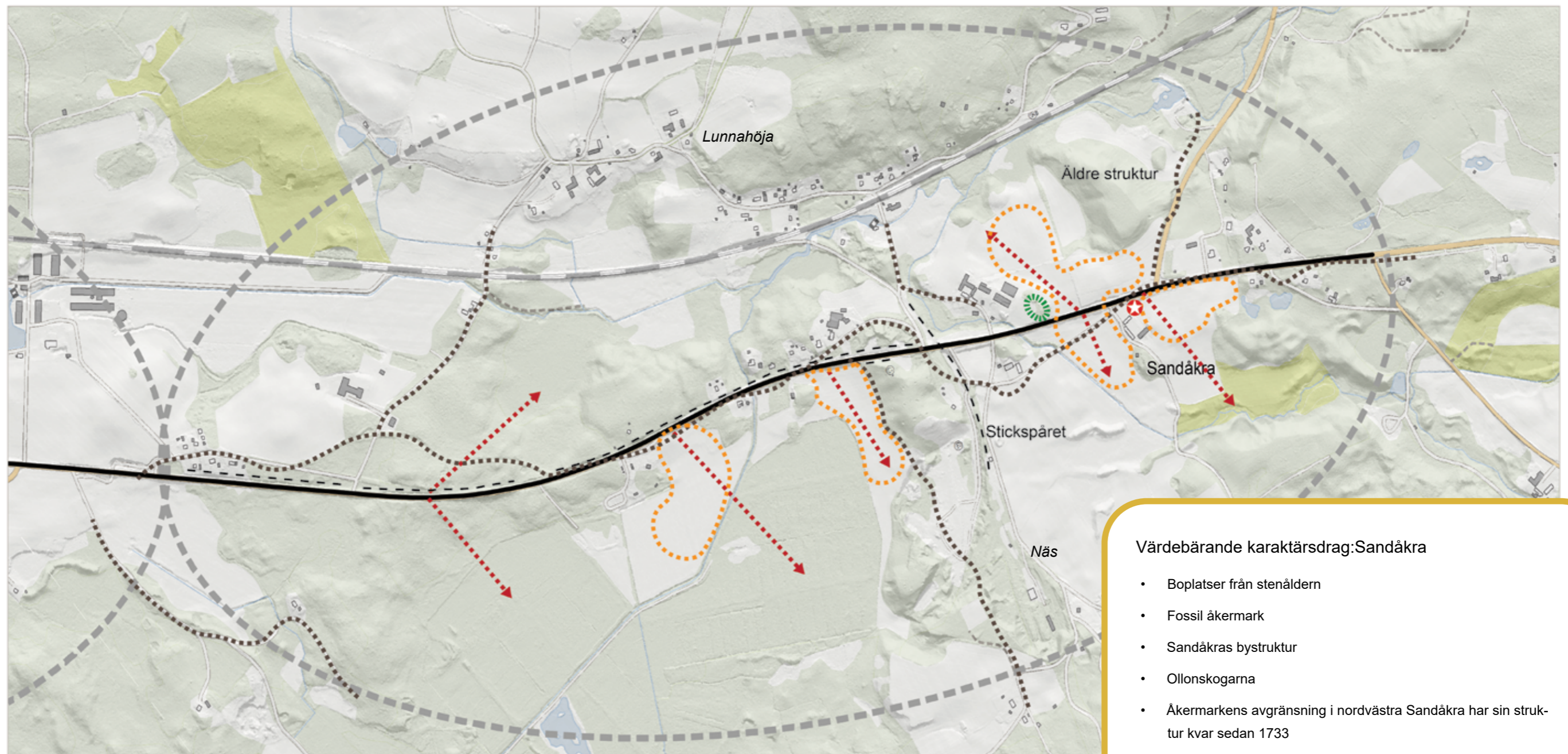
Här är kulturmiljöerna visuellt närvarande och tydliga. Gårdsmiljöer utgör landmärken och blickfång i det öppna och böljande landskapet. Strax innan sträckan för projektet tar slut sluter sig landskapet åter igen i en mer skoglig karaktär med inslag av granskog.

Hänsyn till landskapet Sandåkra

- Undvik intrång som förändrar Sandåkra bys bebyggelsestruktur och kulturmiljö.
- Bevara järnvägssport under rv 23 och stickspårsdragningen i befintligt läge och återskapa tidigare utformning.
- Eventuella bullerskyddsåtgärder anpassas så långt det är möjligt till landskapet så att de inte skymmer viktiga element i landskapet; siktlinjer och landskapsrum.
- Minimera så långt det är möjligt fragmentering av den befintliga strukturen av landskapet.
- Förändra inte det äldre vägnätets dragning i landskapet genom förändrad linjeföring, breddning eller höjning m m.
- Minimera påverkan på skogspartier och andra vegetationselement i landskapet som har ett påtagligt och högt värde.
- Utveckla befintliga strukturer till faunapassager såsom broar trummor.
- Undvik så långt det är möjligt åtgärder som innebär skalförskjutningar i befintliga strukturer.
- Värna och bevara stengärdesgårdar, åkerholmar och solitära äldre träd i det öppna landskapet.

9.4.1 Föreslagna anläggningsåtgärder

Rastplatsen kommer att byggas om för rastplats för tung trafik och för tillgänglig angoring för personbilar. Stickspårsbron ska bytas och ny anslutande lokalväg dras under bron. På västra sidan rustas befintligt lokalvägnät och byggs ut och ny anslutning till fastighet till rastplats föreslås. Det historiska landskapet och befintliga strukturer kommer att påverkas av åtgärderna. En ny lokalväg dras genom landskapet på västra sidan och en lokalväg på östra sidan dras om och nya delar kopplar samman till en helhet. En gammal stenvälsbro bevaras och vägen flyttas i sidled. En ny rörbro med faunapassage ersätter äldre rörbro för vattendrag under vägen. Det föreslås ett antal bullerskyddsskärmar längs sträckan, se sidan 48-51. Faunastängsel löper längs hela vägsektionen. Se figur 6.10 på sidan 36.

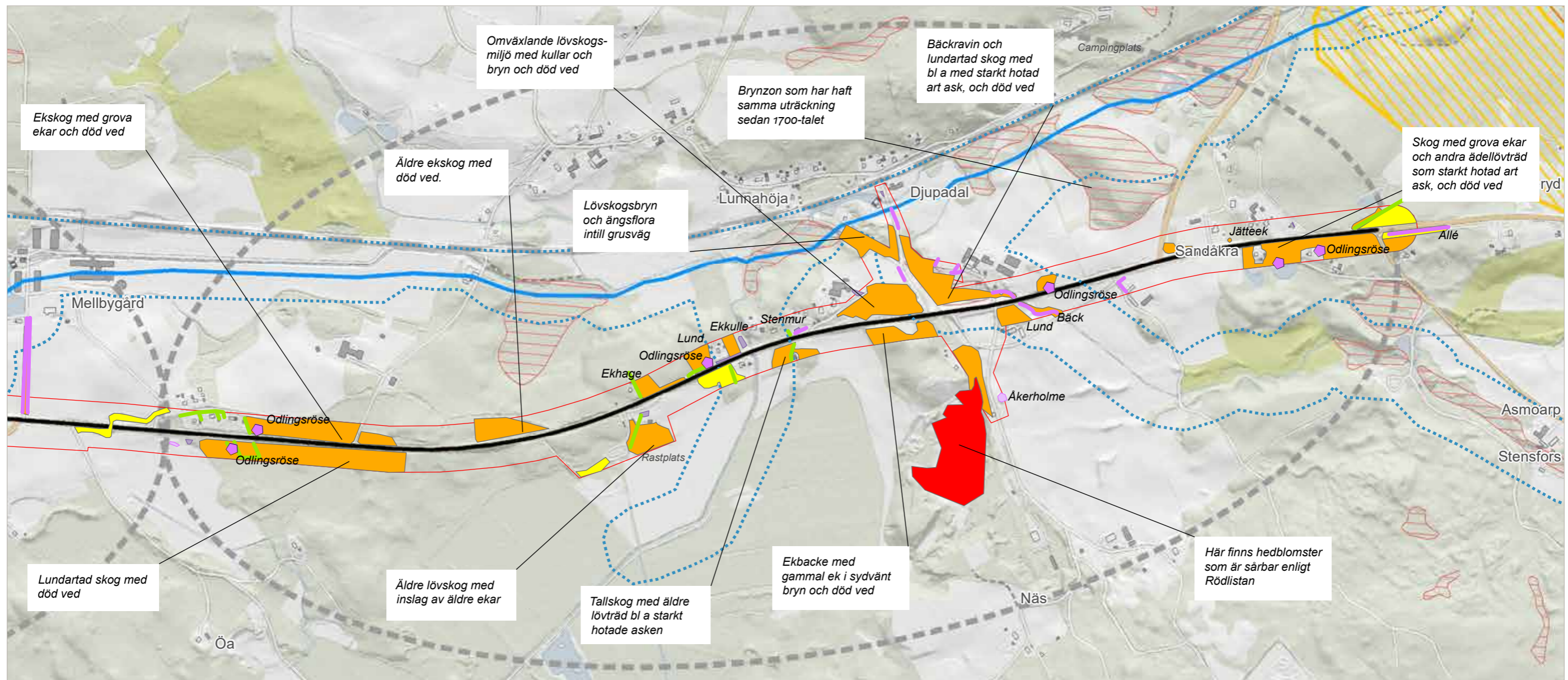
Riksväg 23 - Tjörnarp-Sandåkra: Delområde 4

Värdebärande karaktärsdrag: Sandåkra

- Boplatser från stenåldern
- Fossil åkermark
- Sandåkras bystruktur
- Ollonskogarna
- Åkermarkens avgränsning i nordvästra Sandåkra har sin struktur kvar sedan 1733
- Utblickarna i landskapet
- Bevarande vägavsnitt av den gamla landsvägen liksom äldre byvägar
- Det gamla stickspåret och järnvägsporten
- Bevarade spår av äldre verksamhet inom militär och järnväg
- Rumslighet och dynamik i landskapet
- Stengärdesgårdar, rösen, åkerholmar och solitära äldre träd
- Brynmiljöer och andra vegetationselement i landskapet

Figur 6.11 Landskapsbilden i Sandåkra

Figur 6.12 Naturvärden i Sandåkra

Bild 26. Vinterhyttan dold i skogsbrynet

Bild 27. Vätteryds gravfält

Bild 28. Mellby Gårds dubbelsidiga lindallé

10 Övergripande gestaltungsprinciper

10.1 Anpassning till landskapet

Vägen sträcker sig genom ett landskap med lång historisk kontinuitet och följer delvis topografin med partier på bank respektive i skärning. Genom att vägen delvis följer topografin minskar barriäreffekten något. Det är viktigt att vägens profil inte förändras synbart. Idag möter landskapet och dess element vägen och skogsridåer liksom stengärdesgårdar letar sig ända fram till vägkanten. Ett tydligt exempel på detta är vid vägkrogen norr om Tjörnarps. Nuvarande vägdragning korsar bland annat en äldre järnvägssträckning och har delat byar. De historiska överlagringarna är viktiga att behålla liksom skogsridån vid vägkanten för upplevelsen och förståelsen av landskapet. Spelet mellan öppna och slutna rum i det småbrutna om vartannat odlings- och skogslandskapet är karaktäristiskt för upplevelsen av landskapet för trafikanten. Det är en karaktär som är viktig att bevara och förstärka. Bebyggelsens närhet till vägen ger viss förståelse för hur landskapet och bebyggelsen i det tätt sig före vägens lokalisering och är viktigt att bevara. Barräreffekten kommer att öka med anledning av att flertalet anslutningar stängs, vägen förses med mitträcke och bitvis sidoräcke längs en del passager samt följs av ett faunastängsel längs hela sträckningen med få undantag. Vidare kommer eventuellt bullerskydd att upprättas längs vägen. Det är viktigt att vägsektionen anpassas så långt det går till befintlig topografi och varje tillägg som förstärker dess barräreffekt beaktas ingående. Likaså är det viktigt att om möjligt bevara värdebärande karaktärsdrag så långt det går.

10.2 Värdebärande karaktärsdrag

Längs sträckan finns flertalet värdebärande karaktärsdrag som påverkas av åtgärden. Så långt som möjligt bör åtgärder anpassas till de värdebärande karaktärsdragen i landskapet. I det fall åtgärd inte går att undvika påverkan på värdena bör möjlighet till återskapande eller komplettering övervägas. Karaktärsdragen har oftast kultur- och naturvärden som bör beaktas särskilt.

10.3 Vägsektionen

Slanter och diken anpassas till omgivande landskap i så stor utsträckning som möjligt. Förändring av vägens sektion i sidled och höjddled kommer att kräva nya anslutningar till landskapet. Det är viktigt att slanter, krön och fot, liksom diken utformas för att anpassas till befintligt landskap så långt det är möjligt. Det kan bli aktuellt att i detalj titta på hur en breddning av sektionen kan påverka enskilda fastigheter längs med sträckan. Kompletteringar till vägsektionen i form av korsningspunkter av olika slag och öglor bör få en utformning med växtval anpassat till det platsspecifika landskapet. Det är aktuellt med räckel längs vissa sträckningar för att bland annat kunna anpassa vägsektionen och dess nya slanter till landskapet och bevara värden samt för att kunna placera bullerskydd vägnära.

10.4 Tillkommande lokalvägar och GC-vägar

Nya anslutningsvägar/parallella vägar och nya gång- och cykelvägar ska anpassas till det befintliga landskapet. Det är viktigt att de placeras så att de så lite som möjligt fragmenterar odlingsmarken, gör intrång i fornlämningar eller skapar nya barriärer i befintliga spridningskorridorer för flora och fauna. De bör också placeras så att de så lite som möjligt påverkar och riskerar dominera befintlig landskapsbild. Gång- och cykelvägarnas utformning ska ha en linjeföring som anpassas till landskapet och som gör att de upplevs trygga. För nya parallella vägar och anslutande vägar kan med fördel gamla och idag slumrande vägdragningar nyttjas i den bevarade vägens befintliga linjeföring och profil om det är möjligt.

10.5 Byggnadsverk

I studien av nya anslutningar och med riksväg 23 korsande vägar är det aktuellt med nya broar. Det ingår i uppdraget att ta fram säkra passager för oskyddade trafikanter och det bör i första hand ske genom passage under

vägen. En bro över vägen utgör i detta landskap en stor del av landskapsbilden och riskerar utgöra ett framtida landmärke utan koppling till landskapets skala, struktur eller historiska kontinuitet. Det är viktigt, oavsett trafikslag, att vägportar känns öppna och inbjudande att passera och att de upplevs trygga. Byggnadsverken bör upplevas som slanka och lätta för att bättre passas in i det småskaliga landskapet och ha en bred öppning med uppvecklade brovingar. Tillkommande stödmurar bör få en utformning som är väl förankrad till platsen. Det behöver vara ett särskilt fokus på utformning och ljussättning av broarna för att göra dem inbjudande och för att de ska upplevas som trygga. Broarna kan med fördel få platsspecifik identitet antingen för platsen eller för landskapet som helhet. Att engagera invånarna, och gemensamt skapa identitet till platsen, kan stärka åtgärdens betydelse och skapa en positiv upplevelse utöver funktionskravet på framkomlighet och tillgänglighet. I det fall en kombination mellan gång- och cykelpassage och viltpassage föreslås kommer det att krävas särskild studie liksom eventuell passage för fauna.

10.6 Bullerskyddsåtgärder

Bullerskyddsåtgärder kommer att förstärka barriäreffekten längs sträckan ytterligare. Skydden skärmar av resenären visuellt från landskapet och skapar en tydlig fysisk barriär för de boende mot vägen. Skärmarna bör ha ett uttryck och materialval som passar in i landskapet och kulturmiljön. Placeringen bör göras så naturlig som möjligt och i den mån det går följa befintliga fastighetsgränser. Placering och utformning bör i varje enskilt fall studeras ingående så att skärmarna inlemmas i landskapet, för att minska åtgärdens barriäreffekt så mycket det går. Då det kan bli aktuellt med längre sektioner föreslås omålat trä. I kortare sektioner i anslutning till fastigheter och dess byggnader föreslås skärmen behandlas med slamfärg i falurött eller jordgrön. Det kan bli aktuellt med genomsiktliga partier av bullerskyddsskärmar och då ska förslag på markering för fågelskydd tas fram.

Bild 29. Landskapsrum och bryn söder om Sticksåret

Bild 30. Vägnära bostadshus längs sträckan

Bild 31. Nuvarande infart till rastplats

10.7 Vegetation och vattendrag

Tillkommande vegetation ska vara naturlig och för platsen artspecifik. Befintlig vegetation ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Det finns behov av röjningsarbeten i befintlig vegetation.

Ett stort antal väganslutningar och lokalvägar kommer att stängas av och blir därmed föremål för återställning/omvandling till naturmark eller odlingsmark. Då ska en, för platsen naturlig, flora få möjlighet att etablera sig. Vad som krävs för att få till en så naturlig inpassning i landskapet som möjligt studeras särskilt i varje enskilt fall.

Längs sträckan finns naturvärden, som i så stor uträkning som möjligt bör bevaras. Det småbrutna, backiga odlingslandskapet har gett upphov till ett stort antal viktiga småbiotoper. I landskapet finns bland annat stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, vattendrag och alléer, som fungerar som viktiga spridningskorridorer för olika arter och är därför viktiga att bevara. Elementen i landskapet utgör också viktiga kulturella dokument i landskapet och bör därför bevaras i så stor utsträckning som möjligt.

10.8 Viltåtgärder

Placering av faunastängsel bör ske på ett sätt så att anläggningen så lite som möjligt påverkar befintliga värden i landskapet. Stängsel innebär dock intrång i skogs- och jordbrukslandskap och har en barriäreffekt i landskapet.

Stängslet bör följa landskapets böljande rörelser i höjdlid, anpassas i sidled och genom sin placering undvika att det uppstår krökar längs stängslet. Nedåtgående vägslänt kan också nyttjas för placering av stängsel, på så sätt skymmer väggroppen stängslet något. Placering intill befintliga funktioner såsom broar får särskilt studeras. Viktigt är att undvika intrång på kul-

turmiljövärden och naturmiljövärden. Faunastängslets placering är delvis under fortsatt utredning. Förslag på trästolpar på delar av sträckan har tidigare lagts fram för att vissa sträckor ska anpassas till det omkringliggande landskapet bättre.

Utformningen av faunapassager styrs efter funktionskrav och själva anläggningen för funktionen kommer inte att gestaltas. Det kommer däremot att behöva studeras hur mötet mellan olika funktionskrav och anslutande miljöer utformas för att på bästa sätt underbygga faunapassagens funktion och anpassning till landskapet.

10.9 Kompletteringar

Vägutrustning ska anpassas till det landskap som vägen rör sig genom. Utrustningen ska ha en utformning som inte drar uppmärksamhet till sig utan håller en låg profil uttrycksmässigt. Räckesval bör vara likvärdigt längs med hela sträckan och så genomsiktligt som möjligt.

Vägmärken och skyltar och belysningsstolpar ska ha väl genomtänkt placering. Vertikala element utan en vertikal fond kan utgöra dominerande uttryck i landskapsbilden. Därför bör stolpar med belysning och skyltar i möjligaste mån placeras i anslutning till befintliga vertikala element i landskapet såsom vegetationsridåer.

Längs vägsträckan finns vattenskyddsområden vars tekniska lösningar för uppsamling och hantering av vägdagvatten och spill vid olyckor kan utgöra ytkrävande anläggningar. Teknisk lösning och placering av dessa ska i första hand säkerställa en viktig teknisk funktion. I andra hand ska den tekniska lösningen i möjligaste mån anpassas till befintliga strukturer och till platsens befintliga värden.

10.10 Belysning

Belysningsstolpar och belysning ska placeras så att de inte bländar eller på något sätt stör dem som vistas och bor i landskapet liksom djurlivet. Det är viktigt att beakta den specifika faunan i landskapet till exempel fladdermöss, som särskilt påverkas negativt av ljus nattetid. Belysningen ska öka trafiksäkerheten och samtidigt skapa miljöer som upplevs som trygga i synnerhet för den oskyddade trafikanten. En viktig aspekt vad det gäller belysning är driftsäkerhet och energiförbrukning.

Bild 32. Norra Mellbys kyrktorn syns i bakgrunden.

Bild 33. Sluttning norr om Gunnarp (vägen syns en bit ned)

11 Anpassning och detaljerad gestaltning

11.1 Anpassning till landskapet

Längs sträckan finns ett antal områden där flera värden sammanfaller och skapar extra känsliga miljöer. Det är områdena i Tjörnarps; trädridåerna i södra Tjörnarps, betesmarken i norra Tjörnarps och Vätteryds gravfält, området vid stickspårsbron och Sandåkra. För att kunna anpassa åtgärderna till landskapet kan det krävas fördjupade studier och särskilda lösningar för att så långt möjligt anpassa till befintligt landskap och bevara så mycket av de befintliga värdena som möjligt.

I södra Tjörnarps bör åtgärderna så långt det är möjligt minimera påverkan på befintliga trädridåer, fossil åkermark, stenmurar och odlingsrösen.

Vid betesmarken i norra Tjörnarps finns höga naturvärden med grova ekar och hävdgynnade arter. Här finns också flertalet stenmurar, rösen och fossil åker. Här har också återfunnits arter på Rödlistan såsom månviol. Åtgärderna bör så långt det är möjligt anpassas efter dessa värden.

Vid Vätteryds gravfält är det särskilt värdefullt att bevara möjligheten att uppleva det öppna landskapet med sin långa historia. Särskild studie av hur åtgärder kan begränsa påverkan på upplevelsen av landskapet bör utföras vidare i kommande skeden.

Norra Mellby har delats i två delar av rv 23, vilket har skapat komplexa strukturer intill vägen. Den komplexa miljön påverkas av tillägg och bör hanteras med omsorg. Här finns både kulturmiljöer och naturvärden som bör beaktas särskilt i samband med åtgärder.

Området kring stickspårsbron har kulturmiljöer känsliga för tillägg och förändring. Här finns också naturvärden att ta tillvara. Åtgärder bör så

långt det är möjligt anpassas till de befintliga värdena. Den nya bron som ersätter stickspårsbron bör så långt det är möjligt efterlikna befintlig bro.

Vägslanter bör, så långt det är möjligt, anpassas till befintligt landskap. Släntavslut anpassas till landskapets befintliga topografi. Vegetation som tas bort i samband med nya slanter bör ersättas med ny vegetation, till exempel trädplantering där slanterna är breda och flacka och vägen är i skärning.

Kulturhistoriskt värdefulla vägar bör inte rätas ut, breddas, dikas höjas eller på annat sätt förändras i sin nuvarande karaktär.

Eventuella bullerskyddsåtgärder bör anpassas så att siktstråk ut i det öppna landskapet delvis kan bestå till exempel genom genomsiktliga partier i skärmarna.

11.2 Fragmentering

Det är viktigt att upprätthålla tillgängligheten till odlingsmarker och betesmarker för fortsatt bruk. Ett fortsatt brukande av omgivande odlingsmarker är av stor vikt för kulturlandskapet och åtgärder som innebär fragmentering av odlingsmarker bör därför minimeras.

Fragmentering av befintliga vegetationsstråk i landskapet bör undvikas. Vid eventuell påverkan bör naturmiljöerna återställas så att funktion, samband och värden upprätthålls.

11.3 Värdebärande karaktärsdrag och landmärken

11.3.1 Vätteryds gravfält

Vätterydsgravfältet är Skånes största gravfält och ligger i omedelbar anslutning till väg 23. Idag finns 375 resta gravstenar kvar. Gravfältet var i bruk från folkvandringstid till vikingatid (cirka 400-850 e.Kr.). Förbi gravfältet passerar den gamla landsvägen. Det finns ett känt samband mellan förhistoriska kommunikationsleder och gravar. Detta samband innebär att vi kan anta att vägen är samtida med gravfältet.

Miljön inom och omkring Vätteryds gravfält har ett högt upplevelsevärde och pedagogiskt värde. Områdets topografiska förutsättningar innebär att gravfältet inramas likt en amfiteater av höjder. Fornlämningsområdet är en mycket kulturhistoriskt värdefull miljö. Gårdarna norr och söder om gravfältet bidrar till upplevelsen och förståelsen av miljön. Backstugan Vinterhyttan bedöms i sig ha ett högt kulturmiljövärde som villkoren för äldre tiders socialt utsatta människor.

Kopplingen mellan Vätteryds gravfält, Sösdala by och platsen för Sösdala depåfynd är i dagsläget inte särskilt tydlig. I samband med åtgärder vid vägen bör tillfälle tas för att förtydliga denna koppling.

För att Vätteryds gravfält ska lyftas i landskapet och medvetandegöras krävs att det görs synligare mot vägen. Som en åtgärd för att minska barriäreffekten i höjd med Vätteryds gravfält behåller vägen sin bredd i denna sektion. Faunastängslets placering har studerats särskilt och kan komma att på västra sidan placeras en bra bit in i landskapet för att åter ansluta i höjd med läget för den föreslagna faunabron, se under rubriken Viltåtgärder. I den fortsatta planeringsprocessen bör förslag för att tydliggöra Vätteryds gravfält tas fram genom att studier av angöring och entré genomförs. Ytterligare åtgärd för att bevara upplevelsen av landskapet kring Vätteryd är att tona ned faunastängslet genom att i denna sträckning utföra det med trästolpar. På platsen finns idag inhägnad då området betas av till exempel får.

11.3.2 Norra Mellby gårds allé

Norra Mellby som central plats och betydelse som sockencentra med skola, prästgård, fattighus har ett stort upplevelsevärde och ett kunskapsvärde som berättar om det historiska samhällets organisation. Till miljön hör även Mellby gård och den allé som kantar infartsvägen till gården. Allén bidrar till möjligheten att förstå och uppleva såväl Mellby gårds som Norra Mellbys historia och bakgrund och utgör ett identitetsskapande värdebärande karaktärsdrag i det specifika landskapet. Allén ska fortsatt utgöra ett betydelsefullt landmärke. Åtgärder som riskerar att påverka allén och landskapet runt omkring ska undvikas.

11.3.3 Oskarsfarm

Oskarsfarm med storskaliga ekonomibyggnader och bränneri, såväl som en påkostad mangårdsbyggnad och allé längs infartsvägen speglar såväl jordägandets förhållanden vid mitten av 1800-talet som den utvecklade storbruksdriften vid samma tid. Detta uppmärksammas även i det regionala kulturmiljöprogrammet där landskapet kring Sösdala som visar på 1800-talets jordbruksreformer med storbruksdrift och utskiftande gårdar lyfts fram som ett särskilt värdefullt karaktärsdrag.

Bild 34. Trädridaer längs rv 23 i södra Tjörnarps kommun

Upplevelsen av godset från vägen och från det omgivande landskapet bör om möjligt även fortsättningvis utgöra ett dominerande inslag i landskapsbilden. Genom att tillföra ett dominerande inslag i dess absoluta närhet riskerar att radera ut det värdebärande karaktärsdraget från landskapsbilden. Bränneriets skorsten och gårdens omgivande grönska bör fortsatt upplevas av resenär och åskådare genom att minimera nya inslag längs vägsträckan i dess absoluta närhet

11.3.4 Sockenkyrkan i Norra Mellby

Sockenkyrkan i Norra Mellby utgör en symbol för bygdecentrum och kyrktornet kan siktas ovan skogsrیداer. För kulturmiljön är det värdefullt att tornet fortsatt får utgöra ett landmärke och att det även i framtiden kan framträda i landskapet. Genom att undvika nya inslag, som riskerar att radera ut kyrktornets betydelse i landskapsbilden, såsom placering av skärmar och skyltar, skapas förutsättningar för att kyrktornet fortsatt kan vara ett tydligt inslag i landskapsbilden.

11.3.5 Vinterhyttan

Det är viktigt att så långt det är möjligt inom projektet skapa förutsättningar som bidrar till att det fortsatt går att uppfatta kulturmiljöer i landskapet. Vinterhyttan är en av dessa miljöer som bör framträda tydligt i landskapsbilden i egenskap av för landskapet viktig kulturmiljö.

11.3.6 Det äldre vägnätet

Den äldre landsvägen som idag används som lokal väg samt övriga mindre byvägar är känsliga för förändring i linjeföring, breddning, höjning och dikning. Åtgärder på det äldre vägnätet bör ske så att vägarnas ålderdomliga och historiska karaktär inte går förlorade så att de inte längre kan uppfattas i landskapet.

Det äldre vägnätet i utredningsområdet är av hög ålder och har ett högt kulturmiljövärde. Nya vägar kan komma att lokaliseras på gamla vägstråk.

Bild 35. Gård intill stickspåret söder om Sandåkra

Detta föreslås ske genom att det äldre vägstråkets linjeföring, bredd, profil och beläggning inte förändras. Då bevaras den äldre vägstrukturen i landskapet. Om projektet medför att de äldre vägstråken ändras i sin karaktär riskerar värdefulla kulturvärden försvinna. Helt nya vägar i landskapet innebär att en ny infrastruktur läggs till miljön vilken saknar kulturhistorisk förankring. Detta bör göras med omsorg genom att bland annat efterlikna det befintliga vägnätet i linjeföring, bredd, sektion och materialval. Åtgärder på kulturhistoriskt värdefulla lokalvägar bör ske med hänsyn till vägens nuvarande karaktär och utformning. Vägens nuvarande läge ska så långt som möjligt bevaras genom att inte ändra på linjeföring, profil och bredd.

11.3.7 Odlingsrösen och stengärdesgårdar

Markområden innehållande stengärdesgårdar, fossil åkermark och röjningsrösen. De är känsliga för intrång som kan innebära att dessa spår i landskapet går förlorade. Stengärdesgårdar och odlingsrösen i det öppna landskapet omfattas av det generella biotopskyddet, och dessa bör, även om de inte utgör fornlämningar, skyddas från påverkan för att bevara upplevelsen av landskapets agrarhistoriska kontinuitet. Om påverkan sker och krav på återställning/restaurering av stengärdesgårdar eller odlingsrösen blir aktuell som kompensation, ska återuppbyggnad och utformning ske i samråd med antikvarisk kompetens. Stenmurar och stenrösen ska så långt det är möjligt finnas kvar på sin ursprungliga plats. Lösningar för varje enskild situation tas fram i kommande skeden.

11.3.8 Trädridaer

Längs med rv 23 finns utmed sträckan karaktärsskapande trädridaer. Trädridaerna är särskilt identitetskapande längs sträckan vid Tjörnarps kommun, sträckan vid Sösdala och en sträcka söder om Sandåkra. Dock präglas vägsträckan av återkommande trädridaer och utgör ett återkommande inslag. Träden utgörs av ett flertal lövträd däribland de klassiska arterna för ollonskog bok och ek. Ollonskogen är en viktig kulturmiljö i området, då man historiskt har odlat ollonskog som föda till kreatur. Trädridaerna är också en viktig födoplat och boplat för i synnerhet fåglar och insekter. Så långt det är möjligt ska dessa miljöer bevaras.

11.3.9 Öppna och slutna rum

Rumsligheten präglar hela området längs med sträckan, men blir tydligare i de karaktärsområden där skalan på rumsligheten minskar. Det brutna landskapsrummet skapar ett visuellt intressant landskap och formar en viktig struktur för floran och faunan i landskapet. I samband med åtgärder bevakas särskilt påverkan på rumsligheten och förslag till åtgärder för att minska på påverkan tas fram.

11.3.10 Gårdar

Gårdsmiljöerna i landskapet utgör viktiga landmärken och är med sin placering och form identitetskapande för landskapet. Det är viktigt att dessa gårdar fortsatt får framträda i landskapet. Detta kommer att bevakas i den fortsatta gestaltningprocessen.

11.3.11 Åkerholmar och solitära träd

Åkerholmar och enstaka träd kan vara föremål för biotopskydd. Förutom att de utgör viktiga landskapselement så är de viktiga refuger och lokaler för flora och fauna i landskapet. Så långt det är möjligt är det viktigt att undvika påverkan på dessa miljöer.

11.3.12 Bryn

Brynen har en viktig ekologisk funktion i landskapet. De utgör ofta fonden i ett landskapsrum och kan vara en miljö med lång historisk kontinuitet. Det är viktigt att försöka undvika påverkan på dessa miljöer. I samband med åtgärder i landskapet kan det vara aktuellt, för att till exempel stötta en funktion, att tillskapa nya bryn, som spridningskorridorer i landskapet liksom att återställa befintliga.

11.3.13 Vattendrag

Vattendragen och stilla vatten har en viktig ekologisk funktion i landskapet utöver att de många gånger skapar strukturer i landskapet. Så långt det går bör påverkan på dessa miljöer undvikas. Där åtgärd genomförs är det viktigt att återskapa strukturen och den ekologiska funktionen.

11.3.14 Alléer

Alléerna har en viktig ekologisk funktion. Utöver det utgör många alléer i landskapet viktiga identitetskapande kulturmiljöer. I det specifika landskapet finns det ett antal alléer som är särskilt viktiga att bevara. Det kan finnas flertalet som är föremål för biotopskydd. Alléerna bör så långt det är möjligt inte påverkas.

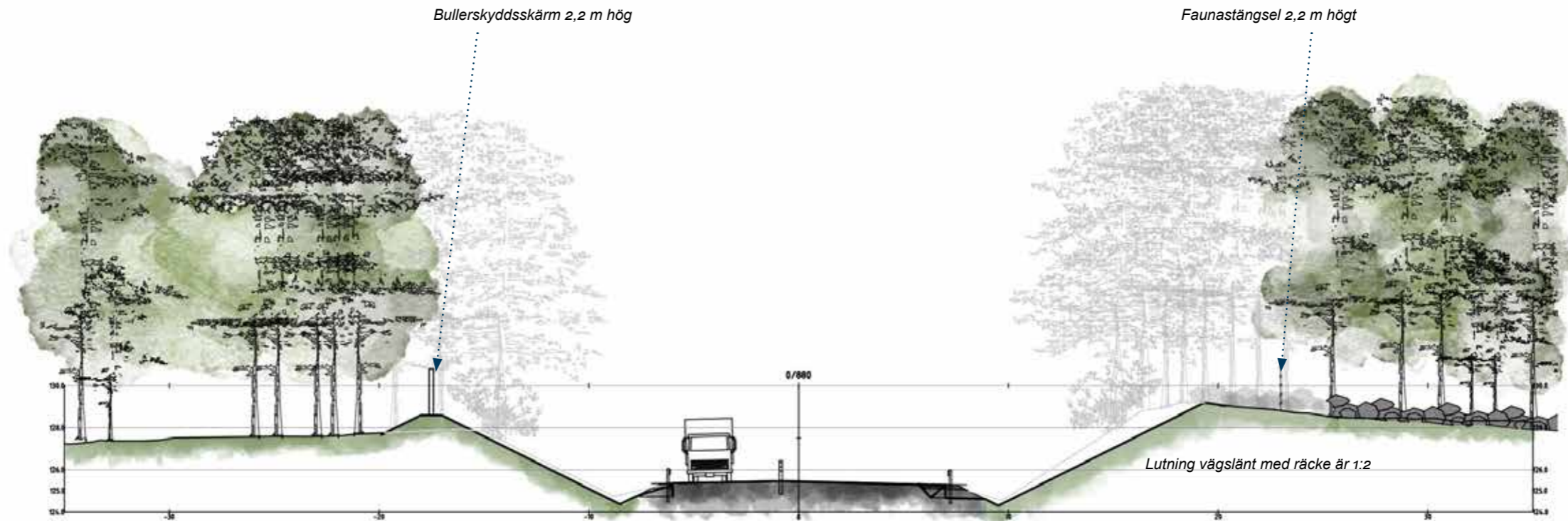

Bild 36. Vägsektion vid Tjörnarps sett från söder mot norr

11.4 Vägsektionen

Vägsektionen påverkan på landskapet är bitvis stor. Anpassningen till befintligt landskap är viktig och eventuell kompletterande åtgärder som plantering av träd och etablering av äng på vägslänter rekommenderas. Vägsektionen har studerats i tvärvetenskapliga team där viktiga funktioner och krav har säkerställts samtidigt som natur- och kulturvärden har beaktats.

Breddning av vägsektionen, vilket sker längs den östra sidan, kommer att få stor påverkan på befintliga vegetationspartier längs vägen. Breddningen av vägen är en liten del av åtgärden, men med vägsektionen följer ny vägslänt och placering av faunastängsel samt bullerskyddsåtgärder längs partier på sträckan, kommer att ha stor påverkan på trädridåer bland annat längs hela Tjörnarpssträckan och söder om Norra Mellby. En förlust av vegetationspartier och trädridåer kommer att ha stor påverkan på landskapsbilden och förändrar upplevelsen av landskapet längs delar av sträckan. Kompletterande planteringar med träd och eventuellt buskage och sådd med äng föreslås längs slänter på delar av sträckan. Gestaltningen för detta preciseras mer i detalj i nästa skede.

Nedan preciseras ny sektion på vissa delar längs sträckan och förslag på kompletterande åtgärder. Sektionerna beskriver ytterligheter och samtidigt generellt förekommande situationer längs sträckan. Vägen ligger både i skärning och på bank och skevar åt olika håll vilket skapar specifika förutsättningar i diken och på vägslänter. Längs sträckan finns flertalet naturvärden att beakta. I dessa lägen är det lämpligt att vara mer specifik i artval i ängsflora med mera för berörda sträckor i samband med framtagande av förfrågningsunderlag.

11.4.1 Sektion förbi Tjörnarps 0/886

På sektionen ovan syns tydligt att befintlig trädridå på östra sidan påverkas mycket av den nya vägsektionen. Likaså påverkas den västra sidan i synnerhet av bullerskyddsskärm. Faunastängslets placering kommer ytterligare påverka befintliga värden längs sträckan. Plantering av träd och buskage föreslås på ytterslänt längs en sträcka. För val av arter för träd och buskar längs delar av sträckan föreslås arter som finns i området idag. För läge se figur 6.1 på sidan 24.

11.4.2 Sektion vid Vätteryds gravfält 4/520

Sektionen vid Vätteryds gravfält på sidan 47 visar hur vägen förbi gravfältet föreslås få en parallell lokalväg på östra sidan. Lokalvägen är något nedsänkt. Placering av faunastängsel längs Vätteryds gravfält är inte fastslaget och därför visas inget faunastängsel på västra sidan. Ett förslag är att faunastängslet ska gå runt gravfältet för att åter ansluta vid fauna bron förbi gravfältet. Slänten ned mot lokalvägen föreslås ängssådd med för platsen specifika arter. Lokalvägen kommer att ha stor påverkan på landskapsbilden sett från Vinterhyttan och landskapet runt omkring. För läge se figur 6.4 på sidan 28.

11.4.3 Sektion Sösdala södra 5/881

Sektionen är i ett öppet landskap söder om Sösdala. Vägsektionen visar på breddning och en föreslagen lokalväg som löper parallellt på den västra sidan. Lokalvägen är något nedsänkt vilket minskar upplevelsen av det breda vägrummet. Faunastängsel är placerat på samma nivå som omgivande mark, vilket minskar risk för ökad barriärverkan då faunastängsel är något nedsänkt och inte upptar resenärens hela synfält vid utblickar i landskapet. Breda vägslänter föreslås sås in med en ängsflora, som skapar en effektiv gestaltning delar av året och gynnar pollinerare. Sektionen har semitöta diken genom vattenskyddsområde. För läge se figur 6.4 på sidan 28.

11.4.4 Söder om norra infarten till Sösdala 7/723

Sektionen är i ett slutet landskap med högvuxna lövträdsridåer som omsluter vägen. Vägen går i skärning. Vägsektionen visar på breddning med sidoräcke mot den branta vägslänten i öster. Räckets har möjliggjort att sektionen minskat något och att mindre del av ridån försvinner. Föreslagen placering av faunastängsel resulterar i att ytterligare vegetation försvinner. Vägavsnittet kommer att upplevas mindre slutet. Ytterslänt i öster föreslås kompletteras med träd och buskage längs delar av sträckan. Grässådden på slänt kompletteras med ängssådd. För läge se figur 6.7 på sidan 32.

11.4.5 I höjd med Mellby Gård 9/366

Sektionen är i höjd med Mellby Gård strax söder om allén till Mellby Gård. Längs med västra sidan, på en kortare sträcka, finns ett befintligt sidoräcke. På östra sidan påverkas vegetationen längs fastigheterna i Norra Mellby by av breddningen i synnerhet av en bullerskyddsskärm längs sträckan. Faunastängsel är placerat på samma nivå som omgivande mark, vilket minskar risk för ökad barriärverkan då det är något nedsänkt i relation till vägbanan och inte upptar trafikantens hela synfält vid utblickar i landskapet. Ytterslänt längs med Norra Mellby föreslås ängssådd. För läge se figur 6.7 på sidan 32.

11.4.6 Bäckravin söder om Sandåkra 12/188

Sektionen är i höjd med en bäckravin söder om Sandåkra. Längs med västra sidan och östra sidan, på en kortare sträcka, finns ett befintligt sidoräcke. På östra sidan påverkas vegetationen på höjden då breddning tar en del av kullen. Faunastängsel är placerat på västra sidan något nedsänkt mot ravinen och på släntkrönet på östra sidan. Faunastängslet just i denna sektion kommer att ha mindre påverkan på ökad barriärverkan. Ytterslänt på östra sidan föreslås kompletteras med träd och buskage längs delar på sträckan och grässådd på slänt kompletteras med ängsfröblandning. För läge se figur 6.10 på sidan 36.

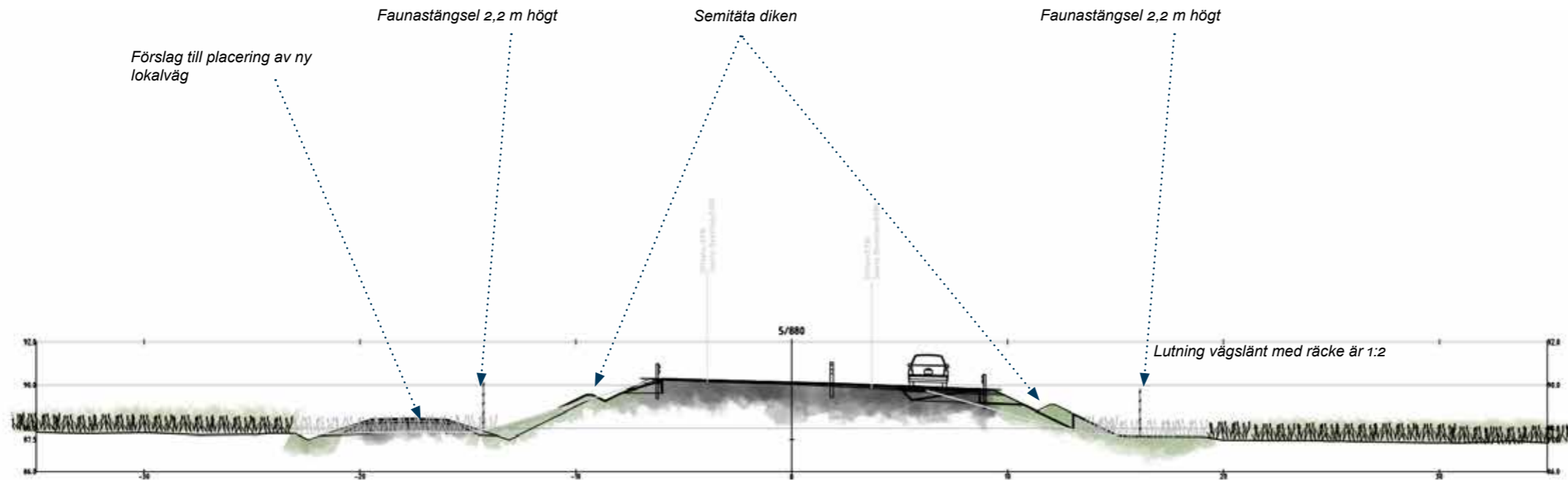

Bild 37. Sektion Sösdala södra

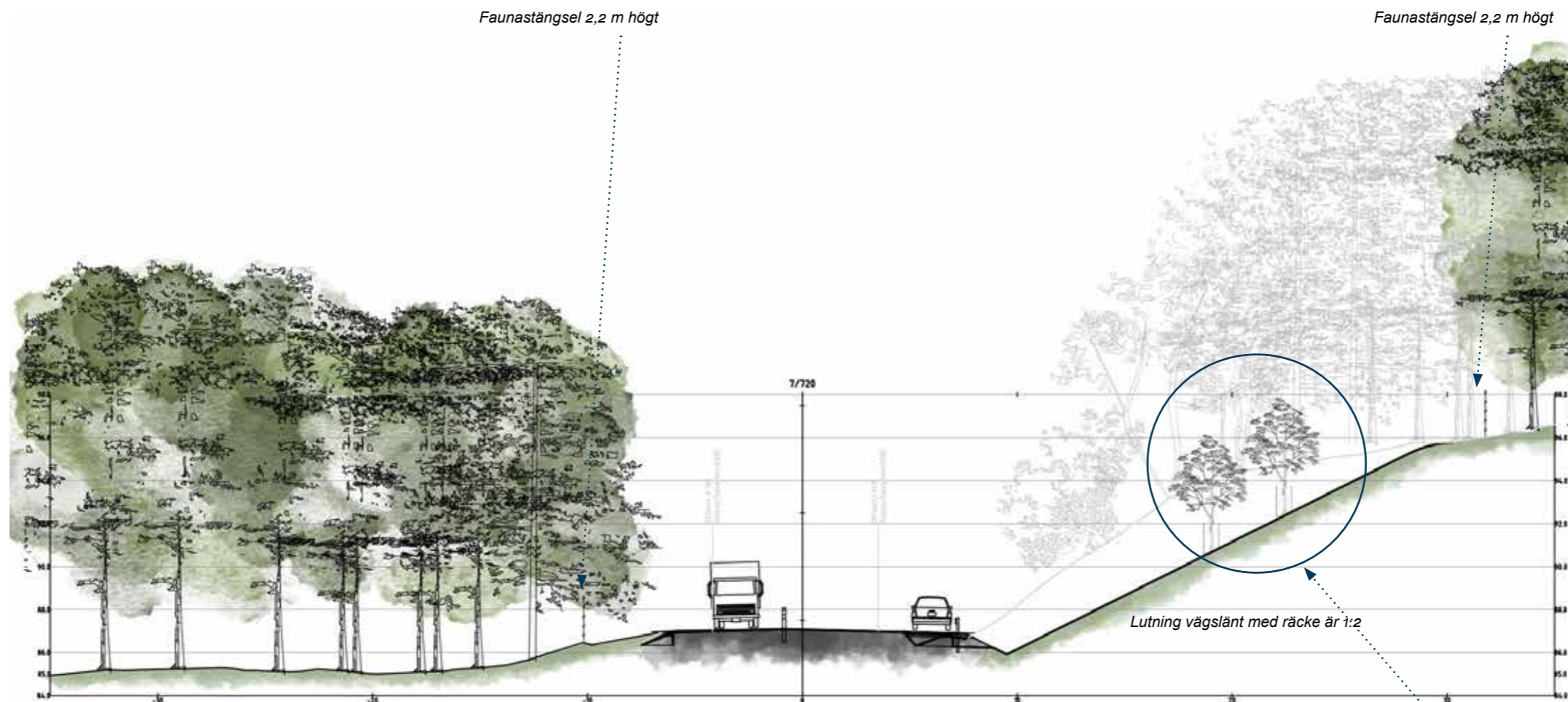

Bild 38. Sektion Söder om norra infarten till Sösdala

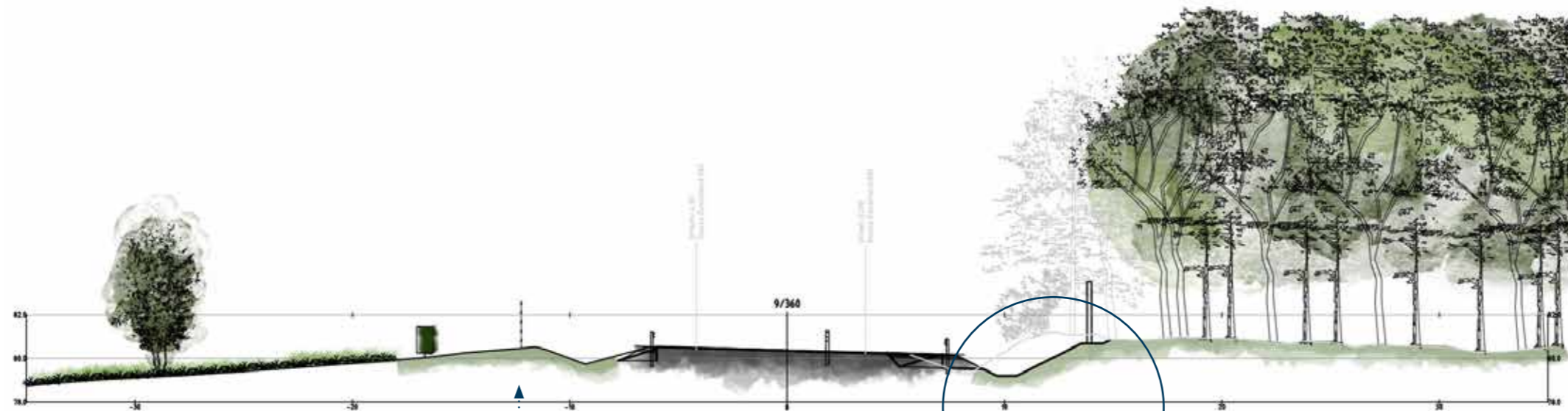

Bild 39. I höjd med Norra Mellby

Lutning vägslänt med räcke är 1:2

Faunastängsel 2,2 m högt

Utnyttja ytterslänt för artrik ängsvegetation

Faunastängsel 2,2 m högt

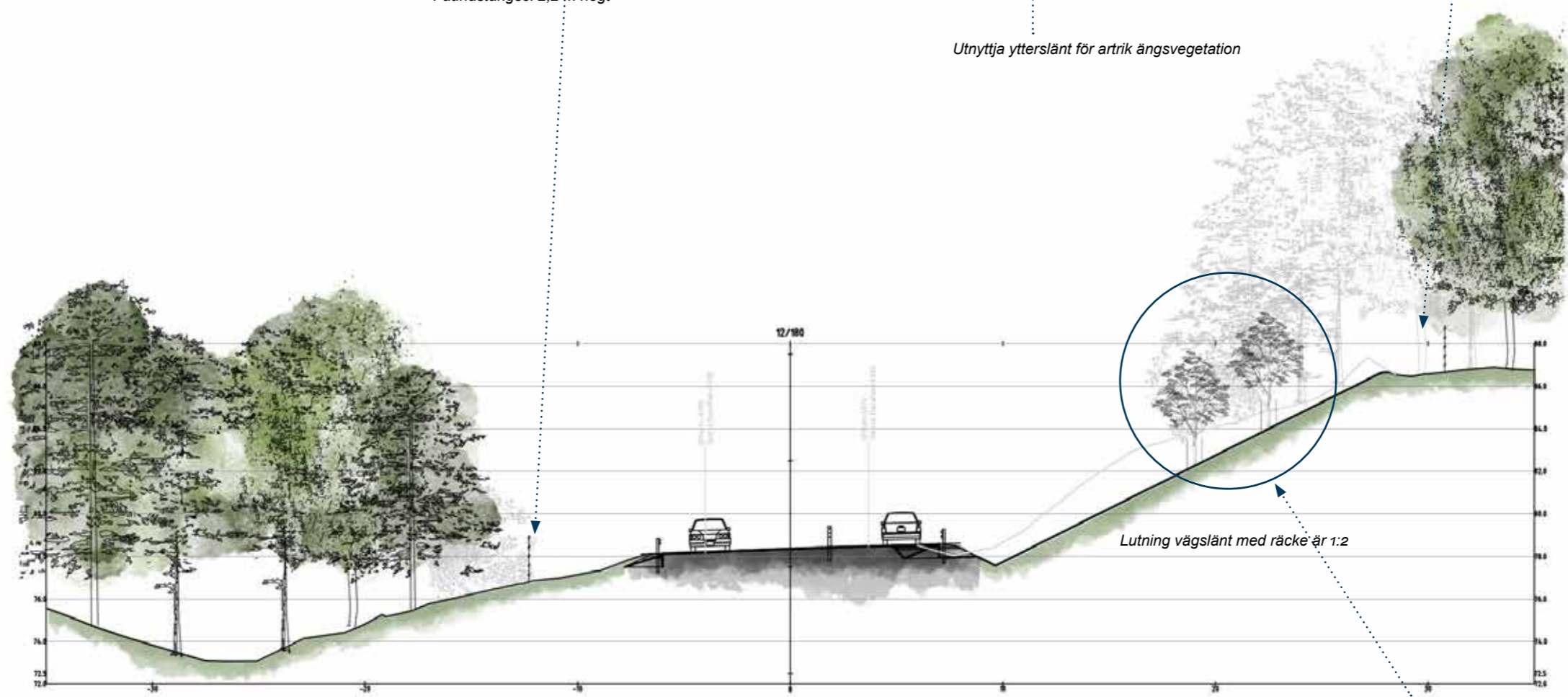

Bild 40. Bäckravin söder om Sandåkra

Lutning vägslänt med räcke är 1:2

Förslag till trädplantering på ny ytterslänt samt artrik ängsvegetation

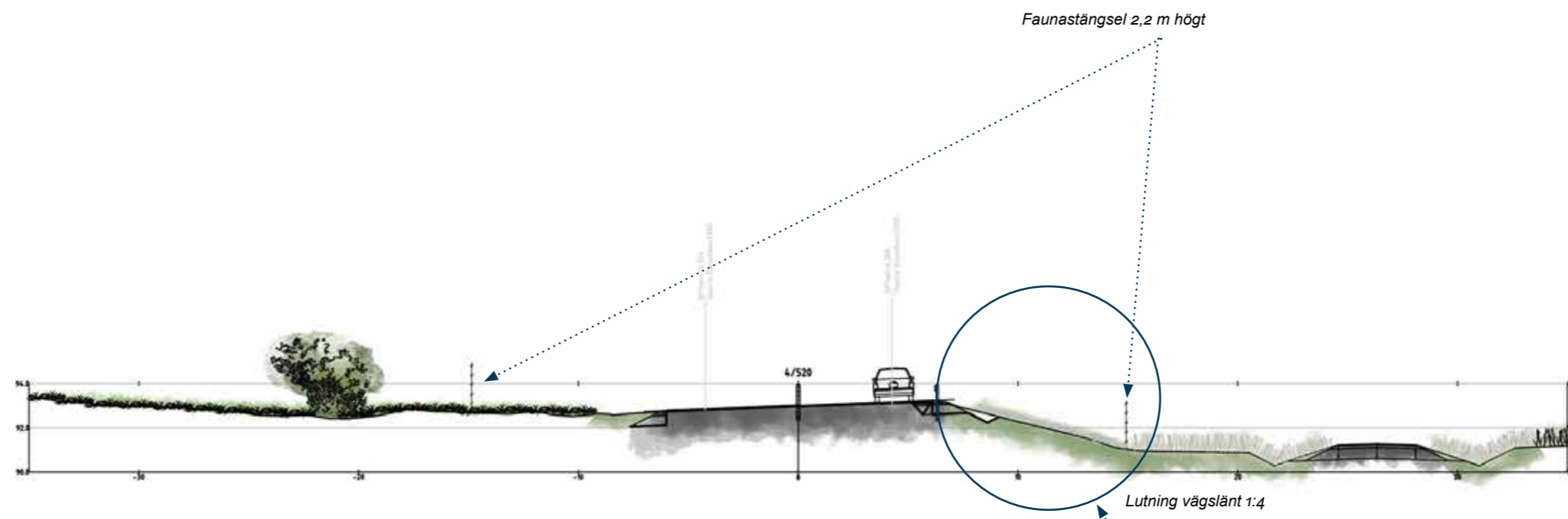
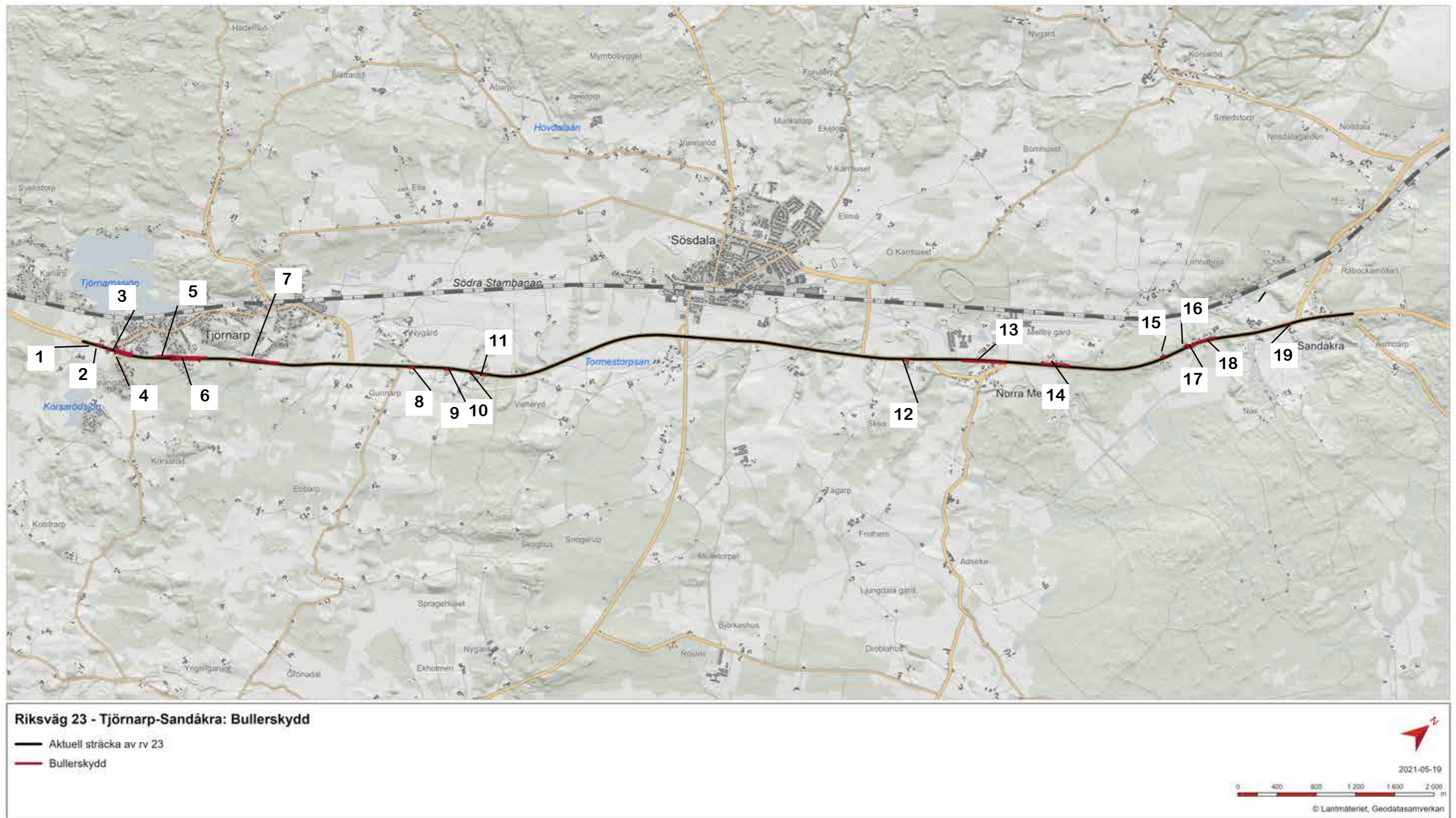

Bild 41. Vägsektion 4/520 Vätteryd

Utnyttja slänten för artrik ängsvegetation

Figur 11.1 Sträckor med bullerskyddsskärmar

Bild 42. Skiss av bullerskyddsskärmar i Tjörnarps längs vegetationsridå

Bild 43. Principskiss utformning bullerskyddsskärmar i landskapet eventuellt med genomsiktliga partier

Bild 44. Skiss bullerskyddsskärm i det öppna landskapet i norra Tjörnarps

11.5 Bullerskyddsåtgärder

Inom projektet har ett antal förutsättningar tagits fram med placering och utformning av bullerskyddsåtgärder enligt nedan. Projektet har valt att uteslutande titta på skärmlösning och fastighetsnära åtgärder:

- Bullerskyddsåtgärden ska vara teknisk och ekonomiskt rimlig med minsta möjliga miljöintrång
- Vagnära placering för att vara så nära bullerkällan som möjligt
- Vagnära för att minimera intrång i befintliga natur- och kulturvärden
- Skärm mellan 2,2 meter och maximalt 3 meter hög
- Vall är inte aktuellt som bullerskyddsåtgärd i detta projekt då det inte finns överskottsmassor i projektet
- Markmodulering för att höja marknivån under en eventuell skärmlacering
- Fastighetsnära åtgärder där en skärm inte är teknisk eller ekonomisk rimlig med minsta möjliga miljöintrång

Bullerskyddsåtgärderna kommer att påverka landskapsbilden. Placering och utformning föreslås studeras mer i detalj i kommande skeden.

Bullerutredningen visar att det längs med sträckan där vägen ligger betydligt högre än omgivande mark, finns behov av orimligt höga skärmar för att uppnå angivna riktvärden i anslutning till boendemiljöer. För att komma vidare i arbetsprocessen har som utgångspunkt en skärmhöjd på mellan 2,2-3 meter valts, delvis som en anpassningsåtgärd till landskapsbilden i det småskaliga landskapet. För att kompensera för vald skärmhöjd uppstår ett behov av markmodulering. Detta för att få skärmen på rätt nivå i

relation till vägens läge, längs vissa partier av vägsträckan, för att uppnå önskat bullerskyddsvärde.

Eventuella bullerskyddsåtgärder bör lokaliseras med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden i landskapet. Kulturhistoriskt värdefulla samband med och upplevelsen av omgivande kulturmiljöer, som är direkt avläsbara i landskapet, är en betydande del av värdet i landskapsbilden. Detta gäller såväl upplevelsen av kulturmiljöer från väg 23 som från kulturmiljöerna i det omgivande landskapet.

Eventuella bullerskyddsåtgärder bör anpassas i landskapet så att de inte helt skymmer siktstråk som bidrar till att uppfatta kulturmiljöer i landskapet. Särskilt värdefullt är upplevelsen av rumslighet med variationen i det öppna ömsom slutna landskapet som har en lång historia av brukande. I dessa lägen bör transparenta partier i delar av skärmens utsträckning övervägas. Likaså kan det vara aktuellt med delvis transparenta partier för att upprätthålla kontakten med landskapet för de boende.

Bullerskyddsåtgärder bör lokaliseras med hänsyn till höga naturvärden och de naturavsnitt som utgör en betydande del av landskapsbilden såsom trädridåer längs vägavsnitt, bryn, alléer och andra för det typiska landskapet karaktärskapande element.

För projektet har hittills 19 skärmar visat sig vara samhällsekonomiskt lönsamma. Föreslagen placering av skärmar är i faunastängslets linje längs vägen med ett så vagnära alternativ som möjligt.

11.5.1 Övergripande utformning av skärmar

Förutom fastighetsnära åtgärder, som bör ske i samråd med byggnadsantikvarisk kompetens, har det framkommit i projektet att det finns behov av ytterligare bullerskyddsåtgärder.

Skärmarnas längd varierar mellan ca 50 meter och drygt 500 meter. Åtgärden kommer inte att kompletteras med bullerskyddsvallar.

Skärmarna ska ha ett uttryck och ett materialval som passar in i landskapet. Placeringen görs i första hand vagnära, men det kan komma att finnas behov av en platsanpassning. Skärmarna kommer också att placeras så att de möter upp faunastängslet.

För val av material och konstruktion är det lämpligt att ur ett hållbarhetsperspektiv välja en lösning som inte kräver långa transporter och omfattande materialåtgång. Det innebär inte att avkall på gestaltningen behöver göras.

För utformning av bullerskyddsskärmar har i huvudsak två varianter studerats:

- Fastighetsnära/byggnadsnära - skärmar som placeras nära fastighetsgräns och intill bostadsbyggnad och/eller privat tomt.
- Skärm längs skogsridå eller längs öppet landskap

För fastighetsnära/byggnadsnära föreslås en skärm som efterliknar ett traditionellt plank. Skärmen behandlas med traditionell slamfärg i rött eller grönjord alternativt trärent. Eventuellt behov av genomsiktliga partier utreds längre fram i projektet i samband med upphandling och anläggning och i samråd med fastighetsägare.

Skärm längs skogsridå och i öppet landskap kan, beroende på höjd, utformas med tvärgående läkt enligt skiss, för att på så sätt skala ned konstruktionen något i landskapsbilden och minska skärmens barriäreffekt. Förslagsvis utförs denna skärm i trärent. Viktigt är att upplevelsen av att bärande stolpar kommer med 2,5 meters mellanrum bibehålls oavsett om konstruktionslösningen kräver det eller inte. Stolpar ska ha en avvikande

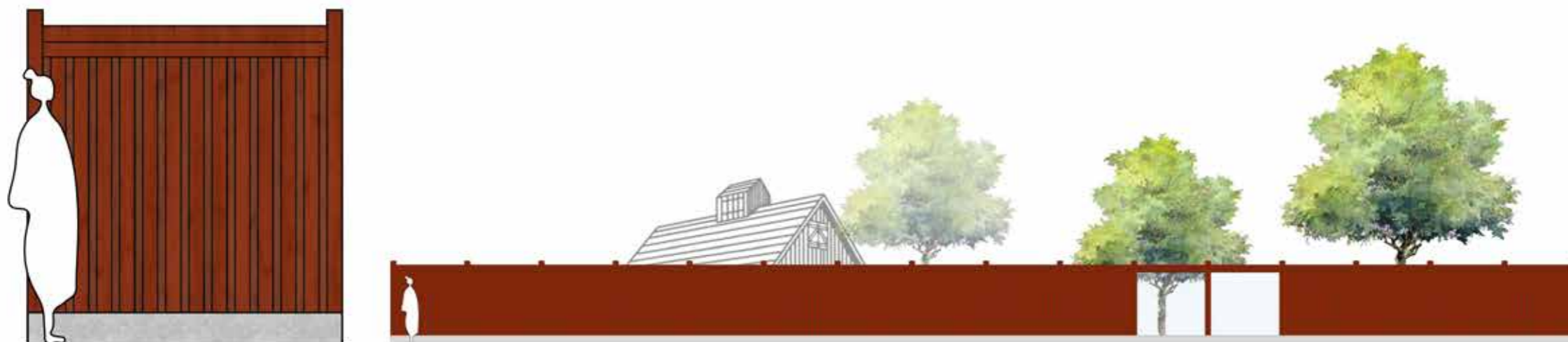

Bild 45. Principskiss utformning bullerskyddsskärmar längs fastighet nära byggnader med förslag till eventuella genomsiktiga partier

dimension (större) är stående panel (läkt). Skärm ska förses med täckande bräda eller liknande. För skärmar i öppna landskap kan det uppstå behov av partier med genomsiktliga skärmar för att bevara viktiga siktstråk i landskapet. Var längs sträckan detta kan finnas behov för utreds i den fortsatta processen.

Det kan i vissa lägen längs sträckan finnas behov av att göra mindre sidoförskjutningar av skärmen, för att minska ned upplevelsen av barriär. Likaså kan det vara aktuellt att trappa skärmar i partier om minst 100 meter för att skapa mindre variationer och på sätt minska ned barriäreffekten och det dominerande inslaget i landskapsbilden. Det är dock viktigt att en eventuell trappning och sidoförskjutning görs med minst 100 meters mellanrum och att samma nivå i höjddled gäller för hela sträckan och placering i sidled gäller för hela sträckan, eftersom annars kan det skapa ett oroligt uttryck och istället stärka barriäreffekten och det dominerande inslaget i landskapsbilden.

Det är aktuellt att i partier bryta upp skärmarna med genomsiktliga partier. Det är viktigt att tänka på fågelskydd och förse genomsiktliga partier med markering för att minska risken för att fåglar flyger in i glasskärmen. Markering ska utföras enligt beprövade principer och metoder, men kan med fördel få en unik utformning för sträckan.

11.5.2 Placering och utsträckning i landskapet

Projektet har valt att utgå ifrån en så vägnära lösning som möjligt då skärmens höjd kan hållas nere ju närmare bullerkällan vi är. Åtgärden minskar påverkan på landskapets värden och anpassar så lång det går till det befintliga landskapet genom att minska på intrång. Faunastängslet föreslås ansluta till skärmarna. Skärmarna liksom stängsel utgör långsträckta element som förstärker vägens barriäreffekt. För att skapa ett så positivt intryck som möjligt är det av stor vikt att skärmarnas förflyttning i sidled

och höjddled inte skapar ett oroligt uttryck genom återkommande knyckar i sidled och trappningar i höjddled. Där vägen går i skärning är det aktuellt längs vissa sträckor med placering av bullerskyddsskärm på ytterslätans släntröner för att lösa de tekniska funktionerna längs vägens sidoområde. Se karta på sidan 48 för läge längs vägen.

Skärm 1 Södra Tjörnarps

Skärmen är lokaliserad direkt söder om "rampen" i trafikplats Tjörnarps och ansluter i sin norra del till rampens vägbank. Skärmhöjden (krön) är 2,2 meter och cirka 60 meter lång. I det aktuella läget finns ett antal träd. Förslagsvis placeras skärmen bakom träden, som bör bevaras. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött, se illustration ovan.

Skärm 2 Södra Tjörnarps

Skärmen är lokaliserad längs fastighet norr om vägbro Tjörnarps. Skärmhöjden är 2,2 meter hög och cirka 27 meter lång. Förslagsvis placeras skärmen bakom träden, som bör bevaras. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött, se illustration ovan.

Skärm 3 längs västra Tjörnarps

Skärmen är placerad på västra sidan om väg 23 och är 3 meter hög och drygt 210 meter lång. Skärmen utformas som en landskapsskärm enligt illustration och visualisering.

Skärm 4 längs östra Tjörnarps

Skärmen är lokaliserad på östra sidan mittemot skärm 3. Skärmen är 2,5-3 meter hög och drygt 180 meter lång. Skärmen utformas som en landskapsskärm enligt illustration och visualisering på sidan 49.

Skärm 5 längs norra Tjörnarps

Skärmen ligger på västra sidan av vägen och varierar i höjd mellan 2,5-3 meter och är cirka 500 meter lång. Skärmen utformas som en landskapsskärm enligt illustration och visualisering på sidan 49. Ett kortare, genomsiktligt parti längs skärmen för att få en förnimmelse somt resenär av det bakomliggande landskapet är att föredra.

Skärm 6 längs norra Tjörnarps

Skärmen är 2,5-3 meter hög och cirka 300 meter lång. Skärmen utformas som en landskapsskärm enligt illustration och visualisering. Ett kortare, genomsiktligt parti längs skärmen för att få en förnimmelse somt resenär av det bakomliggande landskapet är att föredra förslagsvis i anslutning till gc-passagen för att på så sätt möjliggöra mer ljus i planskildheten.

Skärm 7 längs norra Tjörnarps

Skärmen är mellan 2,5-3 meter hög och 400 meter lång. Skärmen utformas som en landskapsskärm enligt illustration och visualisering. Ett kortare, genomsiktligt parti längs skärmen för att få en förnimmelse somt resenär av det bakomliggande landskapet är att föredra.

Skärm 8 vid Gunnarps 1:28

Skärmen är lokaliserad längs fastighet norr om Tjörnarps. Skärmhöjden är 2,2 meter och skärmen är cirka 60 meter lång. Förslagsvis placeras skärmen bakom träden, som bör bevaras. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött.

Skärm 9 vid Sösdala 16:10

11.5.3 Skärm är lokaliserad på östra sidan av väg 23, längs fastigheten. Skärmens höjd är 2,2 meter och sträcker sig cirka 50 meter längs fastigheten. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött.

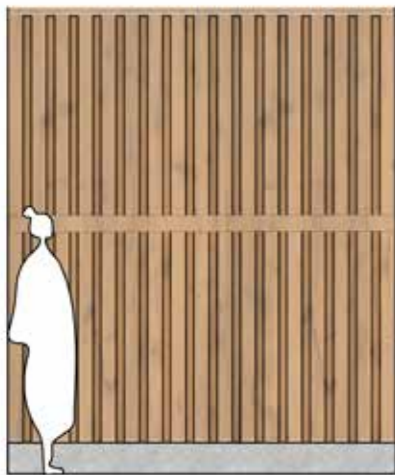

Bild 46. Principskiss utformning bullerskyddsskärmar längs vegetationsridåer och i öppet landskap, här med förslag på vegetation framför

Bild 47. Skiss bullerskyddsskärm intill befintlig fastighet Sandåkra 1:20

Skärm 10 Sösdala 16:12

Skärm är lokaliserad på östra sidan av väg 23, längs fastigheten. Skärmens höjd är 2,2 meter och sträcker sig cirka 50 meter längs fastigheten. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött.

Skärm 11 vid Sösdala 16:14

Skärm är lokaliserad på östra sidan av väg 23, längs fastigheten. Skärmens höjd är 2,2 meter och sträcker sig cirka 60 meter längs fastigheten. Placeringen ger uttryck av att tillhöra fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött.

Skärm 12 vid Skea 2:1

Skärm är 2,2 meter hög och sträcker sig drygt 50 meter längs fastigheten. Skärmen placeras på befintlig vall. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött.

Skärm 13 längs Norra Mellby

Skärmen varierar i höjd mellan 2,5-3 meter och sträcker sig drygt 450 meter längs byn Norra Mellby på östra sidan om väg 23. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i grönjord alternativt trärent. Skärmen kan variera i höjddled, men partierna måste ha samma höjd på minst 100 meter.

Skärm 14 norr om Norra Mellby

Skärmen sträcker sig längs bostadshus längs västra sidan av väg 23. Skärmen varierar i höjd mellan 2,2-3 meter och sträcker sig 290 meter längs fastigheterna. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött. Skärmen kan variera i höjddled, men partierna måste ha samma höjd på minst 100 meter.

Skärm 15 Ljungarum 22:1

Skärmen sträcker sig längs fastighet längs västra sidan av väg 23. Skärmen är minst 2,2 meter och sträcker sig drygt 40 meter längs fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött. Placering bör ta hänsyn till befintlig vegetation.

Skärm 16 Sandåkra 1:20

Skärmen sträcker sig längs fastighet längs västra sidan av väg 23. Skärmen är minst 2,2 meter och sträcker sig drygt 40 meter längs fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel grönjord. Placering bör ta hänsyn till befintlig vegetation.

Skärm 17 Sandåkra

Skärmen sträcker sig längs fastigheter längs västra sidan av väg 23. Skärmen har en höjd på 2,2 meter och sträcker sig drygt 245 meter längs fastigheterna. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel grönjord. Placering bör ta hänsyn till befintlig vegetation.

Skärm 18 Sandåkra 1:16

Skärmen sträcker sig längs fastighet längs västra sidan av väg 23. Skärmen är minst 2,2 meter och sträcker sig drygt 53 meter längs fastigheten. Skärm föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel grönjord. Placering bör ta hänsyn till befintlig vegetation.

Skärm 19 Sandåkra 2:12

Skärmen sträcker sig längs fastigheten längs östra sidan av väg 23. Skärmen är 2,2 meter och sträcker sig drygt 40 meter längs fastigheten. Skärmen föreslås utformas som klassiskt plank med uttryck av locklistpanel målat i till exempel falurött. Placering bör eventuellt ta hänsyn till befintlig vegetation.

Bild 48. Skiss av vägbro över rv 23 i södra Tjörnarps, vy från söder mot norr.

11.6 Byggnadsverk

Större byggnadsverk i landskapet kan ha stor påverkan på landskapsbilden och kan även riskera att radera ut viktiga värden i landskapet. Ambitionen med samtliga byggnadsverk är att gestaltning och utformning ska bidra till att minska påverkan på befintliga värden i landskapet och samtidigt uppnå trafiksäkerhet och framkomlighet. Detta gäller såväl under byggnation som i det permanenta skedet.

Gemensamt för byggnadsverken är att eftersträva hållbar produktion vid val av teknisk livslängd. Materialval kan påverka krav på fri höjd, byggmetoder, teknisk livslängd, bygghöjd, med mera. De broar som har underliggande trafik ska förses med broräcke med räckesfyllnad, se ljust parti i skissen ovan uppe på bron.

Byggnadsverken föreslås få en enkel och konstruktiv utformning. Val av brotyp styrs av anpassning till landskapet, strävan mot att minimera konstruktionens storlek, strävan mot att minimera påverkan på värden i landskapet och att samtidigt stödja funktionen. Det är av betydelse och vore önskvärt att samtliga konstruktioner tillverkas av samma betongtyp och leverantör.

11.6.1 Vägbro vid Tjörnarps (100-17371-1)

Trafikverkets inriktningsbeslut på alternativ för passage vid södra Tjörnarps landade på en vägbro över rv 23. För broalternativet studeras två olika lösningar där valet föll på en vägbro på bank. Den nya vägen med dess vägbank och vägbron i Tjörnarps kommer att förändra skalan i landskapet och till viss del radera ut befintliga värden i dess geografiska närhet. På grund av krav på fri höjd och fri öppning för rv 23, kommer bron ta upp stora arealer av bland annat befintlig åkermark för banker till den höga konstruktionen.

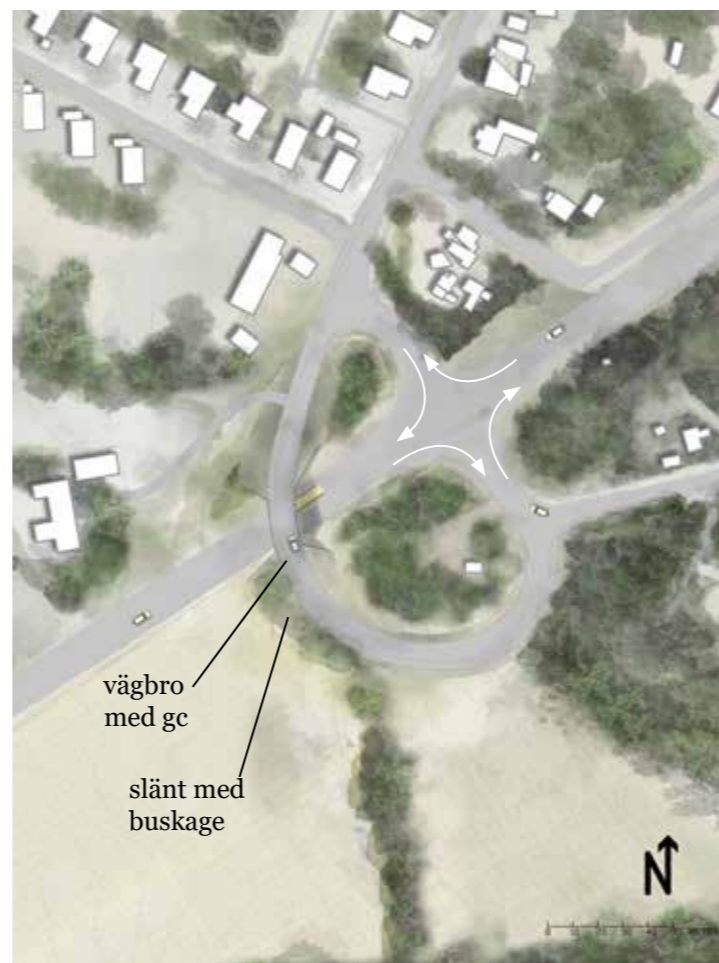

Bild 49. Planskiss över vägbron utbredning i plan

I läget för en vägbro i södra Tjörnarps är landskapet flackt vilket genererar en vägbank i en cirkelrörelse mellan östra och västra Tjörnarps. Det är prioriterat att hålla nere profilen på ovanliggande väg, för att begränsa intrånget i landskapsbilden så långt det är möjligt.

Ny vägbro föreslås utföras som en plattrambro i platsgjuten betong med en livslängd på 80 eller 120 år. Den fria öppningen föreslås till cirka 18 meter, och den fria höjden till minst 4,7 meter. Släntlutningen på broslänterna föreslås till minst 1:1,7.

Eftersom den fria öppningen är begränsad till i princip vägbredden krävs högkapacitetsräcke genom passagen. Eftersom den korsande vägen måste höja sig över rv 23 på hög höjd kommer bron behöva stödkonstruktioner och långa vingar. Faunastängsel är tänkt att löpa längs vägen och ansluta till brovingarnas ändrar.

I passagen föreslås någon form av funktionsbelysning. Betongens yta kommer att studeras i ett senare skede.

Vägsänterna föreslås få ängsvegetation och slänter för väg- och brobanker föreslås förses med buskvegetation utöver ängsvegetation. Buskagen placeras så att de inte bidrar till upplevelse av otrygghet. Buskagen ska förse landskapet med attraktiv födoplats och boplats för insekter och fåglar. Buskagen föreslås bestå av blom- och bärbärande buskar. Växtvalet ska vara specifikt för den lokala platsen och få lov att breda ut sig på större ytor längs med släntsidor i alla väderstreck. Sandblottor kan vara aktuellt i ett söderläge. Blomning på våren och lövfärg på hösten ska utgöra effektivt inslag på platsen. Befintlig vegetation ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras.

Bild 50. Vyskiss gångpassage under rv 23 med slutna lösning sett från öst till väst

11.6.2 Gångtunnel Norra Tjörnarp (100-58237-1)

Det ingår i uppdraget att ta fram säkra passager för oskyddade trafikanter, vilket i första hand ska ske genom passage under vägen, för att minimera barriäreffekten i landskapet. Behovet av en passage och broläggets placering är studerat under vägplaneprocessens senare skede.

Det är viktigt att passagen upplevs trygg av brukarna. Detta kan delvis uppnås genom att det ges möjlighet till genomsikt genom broöppningen. Det är viktigt att vägutformningen underbygger upplevelse av trygghet genom att utformas så att linjeföringen möjliggör en siktlinje och ett synfält förbi passagen. Möjlighet till överblickbarhet av landskapet du rör dig genom ökar upplevelse av trygghet.

Ytterligare aspekter på en positiv upplevelse för trafikanten är ett omhändertaget landskapsrum runt omkring. Förutsättningarna ges genom en gestaltning som lämpar sig för det landskap vi befinner oss i. Användning av kompletterande vegetation som är för platsen specifik och en utformning som underlättar skötsel av miljöerna. Idag består platsen av högresta lövträd och värdefulla naturmiljöer och det är av stor vikt att utformningen anpassas så att så lite av dessa värden går förlorade.

Som konstruktionslösning föreslås en rörbro med fri bredd på 3 meter och en fri höjd på 2,5 meter. Den smala öppningen och låga höjden kommer medföra att passagen kan upplevas som trång. Rörbron är en stålkonstruktion, vilket också tydligt framgår genom passagen, se förslagsskiss ovan. Stålkonstruktionens ändrar i broöppningen bör täckas, få ett avslut i mynningen i form av ett foder i stenmaterial alternativt betong. Ingående studie av gestaltungs lösning görs i nästa skede.

Vägsränter för passagen föreslås till 1:3 i innerslännt och 1:2 i ytterslännt. För att få plats med passagen har gångvägen utformats med återkommande, snäva kurvradier, vilket förstärker upplevelsen av en trång passage. Vertikallutningen på gångvägen kommer att vara runt 6%, vilket kräver att gångvägen utformas hårdgjord med asfalt.

Bild 51. Planskiss gångtunnel norra Tjörnarp

För passagen kommer det eventuellt bli aktuellt med en fördröjningsyta (magasin) för dagvatten på västra sidan intill skolan. En grusgång på östra sidan ansluter till passagen norrifrån. I nästa skede studeras anpassning av denna till landskapet.

Brokonstruktionen kommer nyttjas som viltut hopp och viltstängsel ansluter till bromynningen på en höjd 1,6 meter ovanför marknivå i passagen. Sannolikt kommer även vilt använda passagen under vägen utan specifika åtgärder. Bullerskyddsskärmar passerar bron och kommer utformas med absorbenter nedtill som också får funktionen som bländskydd. Förbi passagen kommer bullerskyddet utgöra glaspartier ett antal meter för att släppa ned ljus till passagen. Glaspartier ska förses med markeringar som fågelskydd. Utformningen ska studeras närmare i nästa skede.

Utöver vägsränternas ängsvegetation kommer slänter och området i anslutning till gångvägen gestaltas med buskvegetation. Buskagen placeras så att de inte inkräktar på sikt och upplevelse av öppenhet eller bidrar till upplevelse av otrygghet förträdesvis närmare gångvägens släntröner. Buskaget ska bidra till landskapet som födoplats och boplats för insekter och fåglar. Buskaget föreslås bestå av blom- och bärbärande buskar. Växtvalet ska vara specifikt för den lokala platsen.

Passagen föreslås inte belysas. Det kan skapa en känsla av otrygghet de mörka timmarna av dygnet, men eventuellt kan ströljus från bebyggelse och vägmiljö skapa tillräcklig ljusmiljö. Faunan gynnas av mindre ljus.

För att skapa identitet till platsen och känsla av tillhörighet kan skolelever engageras i en gestaltning av passagen. Det kan till exempel handla om att måla i passagen med ett tema med lokal förankring.

Bild 52. Vägrummet strax innan föreslagen placering av faunabro

11.6.3 Faunabro (100-23299-1)

En faunabro över rv 23 har varit föremål för utredning och flertalet alternativ har studerats. Trafikverket har tagit ett inriktningsbeslut att gå vidare med en placering norr om Vätteryd i anslutning till där Tormestorpsån korsar väg 23, vilket sammantaget bedömdes vara det bästa alternativet. Detta gäller särskilt ur fauna- och landskapsperspektiv eftersom en faunabro här kan passas in i landskapet och kan binda ihop vegetationspartier i landskapet som idag sannolikt används som spridningskorridorer av viltet på båda sidor om rv 23. Det skapar en tydlig koppling i landskapet för faunan. För faunabron är det viktigt att minimera skalförskjutningar i landskapet samt att minimera ingrepp i befintligt landskap. Det viktiga i gestaltningen av bron är att hålla nere profil och anslutande slänter mot bro för att således göra minsta möjliga intrång på intilliggande värden.

Faunabron utformas som en platttrambro med uppvecklade brovingar, se skiss ovan. Bron utformas med en spännvidd på 16 meter och minst 15 meter bred. Bron ska förses med 2,2 meter höga skärmar. Skärmarna ska fungera som bländskydd och viltstängsel.

Skärmarna ska utformas med en jämn överyta, och följa brovingarna för att möta faunastängsel i vägslänt. Skärmarna får inte trappas. Skärmarna utformas på samma vis som bullerskyddsskärmarna för de längre landskapspartierna. Utformningen ska ha ett tydligt arkitektoniskt släktskap med övriga konstruktioner såsom bullerskyddsskärmarna.

Överbyggnad brobana bör förses med en växtbädd, som är minst 500 mm tjock för att skapa goda betingelser för växtligheten att etableras och utvecklas. Faunanbron kommer att utformas så att det ger goda förutsättningar för viltet att använda den. Bron kommer att förses med mindre buskvegetation och ängsytor. Likaså kommer den förses med död ved, stenrösen och sandblottor, som ett sätt att skapa tydliga ledlinjer över bron och för att skapa miljöer som attraherar flera arter till platsen. För att skapa god förutsättning för att klövviltet använder bron är att säkerställa att det finns en tydlig siktlinje över bron.

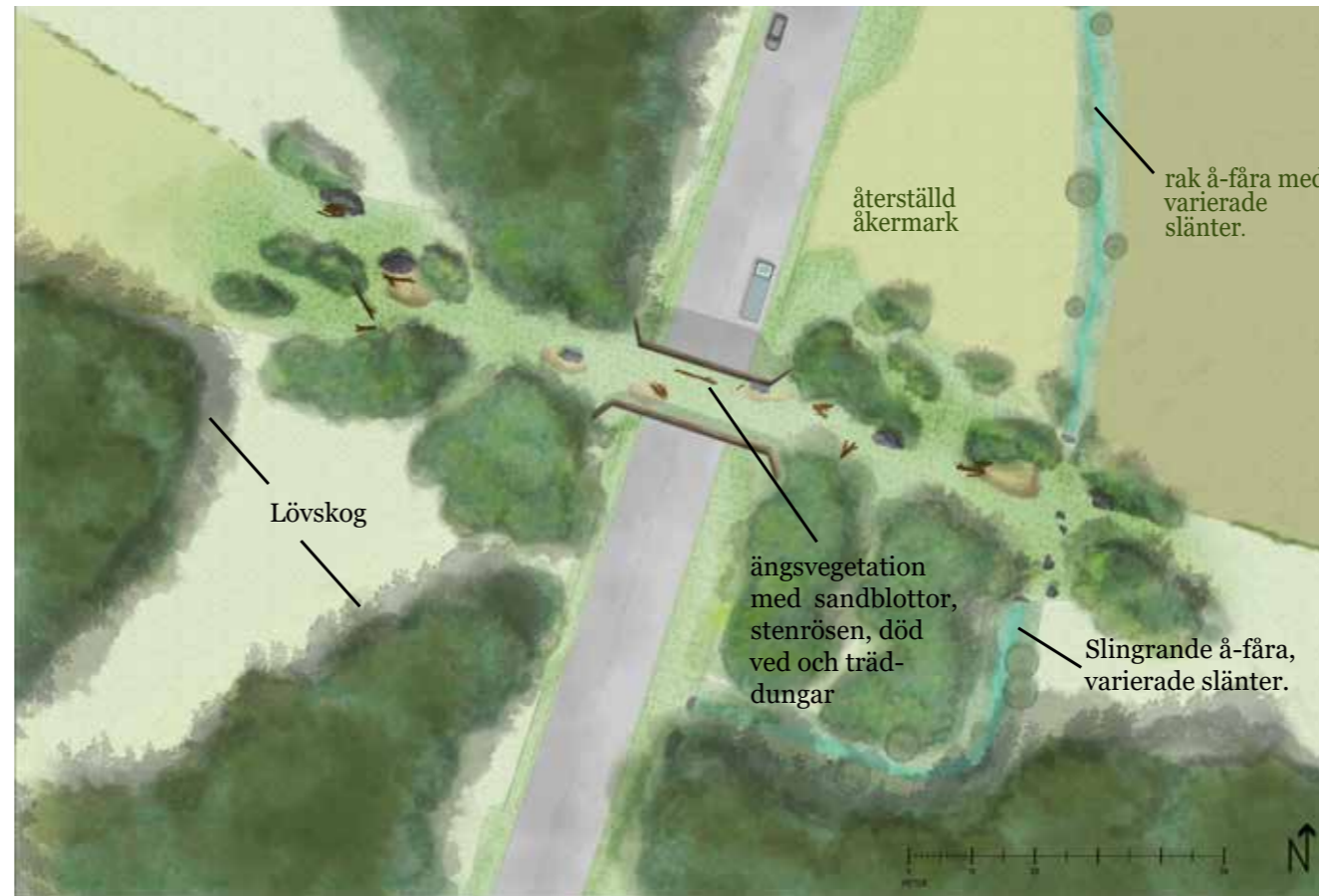

Bild 53. Planskiss över faunabro, norrgående.

Befintlig vegetation i anslutande landskap ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Faunapassagen ska inpassas i landskapet delvis genom att skapa tydliga ledlinjer från befintliga landskapsfunktioner till nya genom kompletterande vegetationspartier och stenrösen för att hjälpa viltet att styras över faunapassagen. Brobankar och anslutande slänter förses med vegetation, ängsytta och ledstrukturer.

Bron föreslås få en identitetsskapande utformning, som ett bidrag till att öka platsens identitet och mervärde och lokal förankring. En djursilhuet av klövvilt föreslås på brovinge alternativt på brobalk och skärm i båda riktningar, se förslagsskiss nedan. Slänter mot brostöd genom passagen föreslås förses med natursten tillvaratagna från området.

Bild 54. Vyskiss mot norr med förslag till faunabro

Bild 55. Skiss vy norrut GC-bro över rv 23

11.6.4 GC-bro norra Tjörnarps (100-25437-1)

Trafikverkets önskemål om placering av GC-bro i anslutning till Customs vägkrog norr om Tjörnarps har utretts. Trafikverket har tagit ett inriktningsbeslut att gå vidare med en placering, som till största del undviker de höga naturvärdena i området. För bron kommer det att krävas omfattande ramper på respektive sida om rv 23, se vidare planskiss.

GC-bron föreslås utgöra en prefabricerad, tvärsjäad träbro, som placeras på brostöd i betong vid rampslut. Brons längd blir drygt 19 meter och bredd cirka 3 meter (fri brobredd). Asfalt föreslås som ytskikt. Brovingarna placeras bakom brostöd rakt bak och ramp och slänter ansluter till vingarna. Rampens slänter lutar 1:3 upp till 3 meter över befintlig markyta därefter 1:2 med räcken. Rampens längslutning på östra sidan blir 5% och på östra sidan 6,5%.

Räcken längs med GC-väg är 1100 mm höga. Broräcket ska vara 1400 mm högt och sidorna ska förses med stänkskydd. Som stänkskydd föreslås genomskiktligt material typ Hammerglass upp till räcke.

Broräcke utformas med läkt alternativ gallergrindar med överliggare eller handledare på en höjd om 1400 mm. Under handledare placeras ledbelysning för en svag, trygghetsskapande återgivning kvällstid.

Bron ska ha en livslängd på 80 år. För en träbro i denna miljö krävs att bärande delar skyddas genom att kläs in. På sidorna föreslås en panel som skydd för bärande konstruktion.

Befintlig vegetation i anslutande landskap ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras. Ramper ska inpassas i landskapet i största möjligaste mån. Slänter förses med vegetation, som är typiskt för området idag. Förslagsvis sås ängsvegetation in på slänter och mindre buskage anläggs. I områdena med höga naturvärden i anslutning till bron växer bland annat ängsvädd, blåklocka, svartkämpar och Gulmåra med mera. I ängsvegetationen på gc-vägens slänter föreslås ängsvegetation med fokus på dessa arter.

Bron föreslås få en identitetsskapande utformning, som ett bidrag till att öka platsens identitet och mervärde och lokal förankring. Träbron föreslås målas i grönjord (grön umbra) såsom flertalet bullerskyddsskärmar längs sträckan. Träbrons utformning ska ha ett direkt släktskap med övriga konstruktioner längs sträckan såsom bullerskyddsskärmar.

Bild 56. Planskiss av g/c-bro Norra Tjörnarps

Bild 57. Vyskiss GC-passage under rv 23 med sluten lösning sett från öst till väst

11.6.5 GC-port Norra Mellby (100-17374-1)

En passage under rv 23 föreslås för oskyddade trafikanter, söder om Norra Mellby, vilket i första hand sker genom passage under vägen, för att minimera den upplevda barriäreffekten i landskapet. Brolägets placering är studerat i tidigare arbete.

Det är viktigt att gc-passagen känns öppen och inbjudande att trafikanten upplever den som trygg. Detta fås framförallt genom att passagen upplevs rymlig och det ges möjlighet till utblickar i landskapet genom broöppningen. Det är viktigt att vägutformningen på gc-vägen underbygger detta genom att utformas utan direkt intilliggande snäva radier, det vill säga ha en linjeföring som möjliggör en siktlinje och ett synfält förbi passagen. Möjlighet till överblickbarhet av landskapet du färdas i ökar upplevelse av trygghet.

Ytterligare aspekter på en positiv upplevelse för trafikanten är ett omhändertaget landskapsrummet runt omkring. Förutsättningarna ges genom en gestaltning som lämpar sig för det landskap vi befinner oss i. Användning av kompletterande vegetation som är för platsen specifika och en utformning som underlättar skötsel av miljöerna.

Broläget ska inte primärt vara viltanpassad, men det är en positiv effekt om bron utformas så att vilt använder passagen. Genom att låta en remsa med naturligt markmaterial såsom sand eller grus passera genom ökar möjligheterna till att vilt använder den. Detta är möjligt då väg diket inte föreslås följa med genom passagen. Skärmar mot bländning från rv 23 föreslås på broräcket. Broalternativ 2, en öppen lösning, bedöms ge större möjlighet för vilt att använda passagen.

Som konstruktionslösning föreslås en sluten platttrambro med fri bredd till 6 meter och en fri höjd på 2,7 meter. Det är extra viktigt vid den här typen av broval att studera hur upplevelse av trygghet och upplevelse av en att-

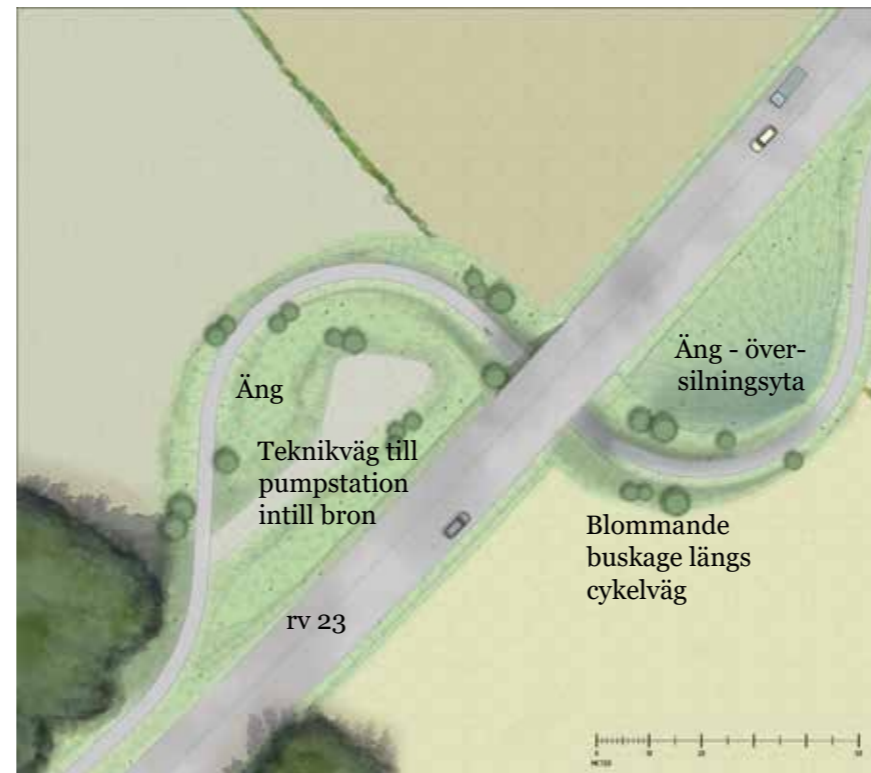

Bild 58. Plankiss GC-port Norra Mellby

raktiv miljö kan åstadkommas. För att kompensera en sådan lösning skulle kunna vara att skapa identitet till platsen och känsla av tillhörighet genom till exempel att engagera ortsborna i gestaltningen av bron och platsen. Det kan till exempel handla om särskild utsmyckning i passagen med lokal förankring.

Väglänter för båda alternativen föreslås flacka; 1:2-1,2,5 med ängsvegetation och inslag av blommande buskage. Växtvalet ska vara specifikt för den lokala platsen. Slänter genom passage föreslås förse med grus och avslutas i en möjlig viltgång i sand eller grus, om möjligt. Bron föreslås utformas med genomgående förhöjda, grunda diken.

Betongskonstruktionen föreslås utföras i betong med samma recept och leverantör som övriga synliga byggnadsverk längs med sträckan. Ytskiktet ska vara slät, reflekterande yta.

Under bron i passagen föreslås belysning. För att få till en ändamålsenlig belysning och samtidigt skapa en upplevelse av trygghet och attraktivitet bör förslag på åtgärd studeras lite närmare. Finns det ambitioner på att passagen också ska kunna användas av vilt bör en lösning som är anpassad för vilt studeras.

För GC-passagen i Norra Mellby kommer det att behövas en pumpstation för hantering av dagvatten. Pumpstationen placeras ovanför passagen med en anslutande teknikväg med anslutning från södra gc-vägen. Området för teknikväg och pumpstation får ett medveten utformning. Utöver väglänternas ängsvegetation kommer slänter och området i anslutning till gc-vägen gestaltas med buskvegetation. Buskagen placeras så att de inte inkräktar på sikt eller bidrar till upplevelse av otrygghet. Buskaget ska bidra till landskapet som födoplats och boplats för insekter och fåglar. Buskaget föreslås bestå av blom- och bärbärande buskar.

Bild 59 Skiss av stickspårsbron så som den ser ut idag

Bild 60. Grusvägen längs det gamla Stickspåret.

11.6.6 Stickspårsbron (100-17377-1)

I Sandåkra finns stråket som visar den gamla järnvägens sträckning, en byggnad samt en järnvägssport. Dessa tillsammans berättar om den tidiga industriverksamheten vid Sandåkra grusgrop samt påminner om den militära beredskapstiden. Stråket är delvis igenvuxet och lokstallet delvis raserat, vilket gör att sambandet är något otydligt. Bron ska ersättas med en ny bro som efterliknar befintlig i största möjliga mån.

Järnvägssporten i Sandåkra bevaras som kommunikationsstråk under väg 23 och ingrepp undviks i övriga järnvägshistoriska lämningar som berättar om järnvägens betydelse och funktion.

Bron utformas som en öppen plattrambro med anslutande stödkonstruktioner. Den fria öppningen är 8 meter och den fria höjden 5,3 meter. Släntlutningen föreslås 1:1,5. Den fria höjden får inte minskas med hänsyn till fladdermöss. Ny bro ska så långt det är möjligt efterlikna befintlig bro. Syftet är att bevara de kulturhistoriska värden som finns i detta broläge. Det handlar om utformning på voter, diagonal stensättning av slänt, vingarnas riktning och läge av bro. Det kommer dock inte vara möjligt att utforma ny bro, precis som den befintliga bron då bland annat vinglängderna kommer behöva utföras längre.

Lokalvägen som föreslås löpa genom broläget kommer påverka omgivningen. Det är viktigt att vägen utformas så att den efterliknar det stråk som idag passerar genom bron och att åtgärden påverkar befintligt landskap så lite som möjligt. Befintlig stensatt brokon har utformats med släntlutning 1:1, vilket inte är enligt gällande regelverk, vilket kommer att justeras för den nya bron.

Faunan nyttjar bron idag och ska fortsatt kunna nyttja den. Det viktiga för faunans del i broläget är att höjd-, bredd- och längdmåtten blir detsamma som tidigare eller öppnare. Det har särskilt påpekats att det är viktigt att beakta fladdermöss, vilket innebär att öppenheten är viktig, men också att undvika belysning nattetid. Lokalvägen genom porten föreslås i grus.

Med hänsyn till de kulturmiljö- och naturmiljövärden som finns i direkt närhet till broläget, bedöms det inte som rimligt att få plats med en lanseringsgrop på en sida av rv 23 och en temporär förbifart på andra sidan. Det har förutsatts att förbifarten måste användas under en längre tid, när befintlig bro rivs ut och ny bro byggs i sitt slutgiltiga läge.

I samband med åtgärden ska vegetationen återställas och kompletteras för att gynna flora och fauna. Påverkan på skyddade arter bör så långt det är möjligt undvikas. I närheten av området har hedblomster lokaliserats. Områden som påverkas återställs med ängsvegetation och brynväxter för platsen specifika. Likaså återplanteras trädararter såsom ek och björk.

11.6.7 Nya rörbroar och trummor till vattendrag

Nya rörbroar och trummor ersätter gamla bland annat för passage av Tormestorpsån och Skånebäcken under rv 23. För att anpassa åtgärderna till befintliga värden föreslås anslutning till ån och bäcken och marken närmast släntkrönet återplanteras med för platsen specifika arter. Plan för detaljerad återställande tas fram i nästa skede.

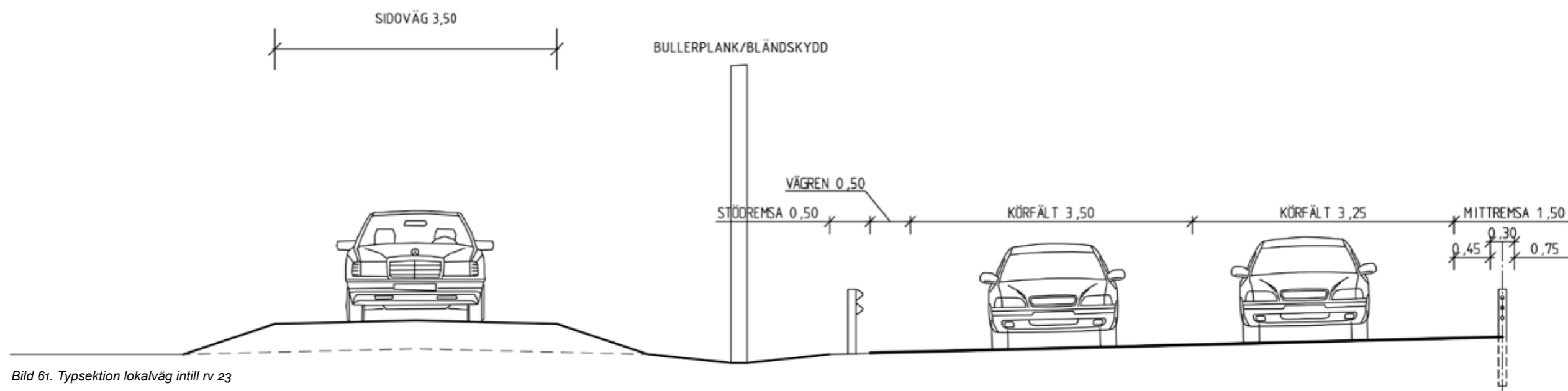

Bild 61. Typsektion lokalväg intill rv 23

11.7 Lokalvägar och nya anslutningar

Inom projektet ska nuvarande anslutningar i möjligaste mån reduceras i antal och samlokaliseras till ett fåtal punkter. För att upprätthålla framkomlighet i landskapet föreslås ett antal placeringar av nya kopplingar i landskapet som inte medför oskäligt långa färdvägar för brukarna och inte bidrar i allt för hög grad till ytterligare fragmentering av jordbruksmarken. Om möjligt ska negativ påverkan för kultur- och naturmiljövärden undvikas. Det småskaliga odlingslandskapet är också känsligt för nya strukturer som bryter befintliga samband och försvårar läsbarheten i landskapet och förändrar landskapsbilden. Detta bedöms utgöra en stor utmaning i projektet. Förslag på nya anslutningar, lokalvägar och cykelvägar ses på kartorna under kapitel 9.

En ny anslutning föreslås bland annat till Vätteryds gravfält. Utmaningen är här hur gravfältet görs tillgängligt för besök, samtidigt som de visuella inträngen i den miljön minimeras.

Då befintligt vägnät utnyttjas ska åtgärder på kulturhistoriskt värdefulla lokalvägar ske med hänsyn till vägens nuvarande karaktär och utformning. Vägens nuvarande läge ska så långt som möjligt bevaras. Detta sker genom att vägnas nuvarande bredd bibehålls, uträtning av kurvor undviks att vägnas profil inte höjs samt att vägnas vägbeläggning inte ändras.

Kulturhistoriskt värdefulla vägar bör inte rätas ut, breddas, dikas, höjas eller på annat sätt förändras i sin nuvarande karaktär. Nya lokalvägar bör i största möjligaste mån efterlikna befintliga lokalvägar. I varje enskilt fall bör utformning uppnå en så bra anpassning till befintligt landskap som

Bild 63. Mindre lokalväg vid Tjörnarps

möjlig och vid behov noga övervägas om det kan komma att krävas avsteg från VGU för att uppnå detta.

Detaljerade studier bör göras vid konfliktpunkter iden fortsatta planeringen för att minska risken för påverkan av värdena i landskapet i nästa skede.

11.7.1 Lokalvägar i kulturlandskap vid Sandåkra

Landskapet kring Sandåkra är ett ålderdomligt landskap med äldre strukturer och rumsbildningar. Strukturer kan än idag avläsas i det fysiska landskapet som finns på karta från 1730-tal. Här finns flertalet värdebärande karaktärsdrag bland annat betesmark, trädgångar, bryn och ett historiskt vägnät. Överlagring av nya strukturer i landskapet kan påverka landskapsbilden så att läsbarheten av kulturlandskapet försämras och kan ha effekten att äldre strukturer raderas ut. En ny vägdragning kan skapa barriärverkan framförallt fysiskt, men också upplevelsemässigt.

Idag går en befintlig lokalväg över en äldre stenvalvsbro. Lokalvägen föreslås utvecklas och sammankopplas med ett i samband med projektet utvecklat lokalvägnät. Dock är stenvalvsbron i skört tillstånd och om vägens sträckning ska behållas behöver bron bytas ut. För att bevara stenvalvsbron föreslås den befintliga lokalvägen dras om något. En lokal omledning vid stenvalvsbron innebär också att befintlig, historisk vägdragning utnyttjas. Översiktligt kommer åtgärden ha liten påverkan på landskapsbilden förutsatt att befintliga strukturer bevaras. Det är av stor betydelse att befintlig karaktär av vägen bibehålls och att vägen inte ändras i vertikal och att vägområdet inte breddas ut till dagens standard.

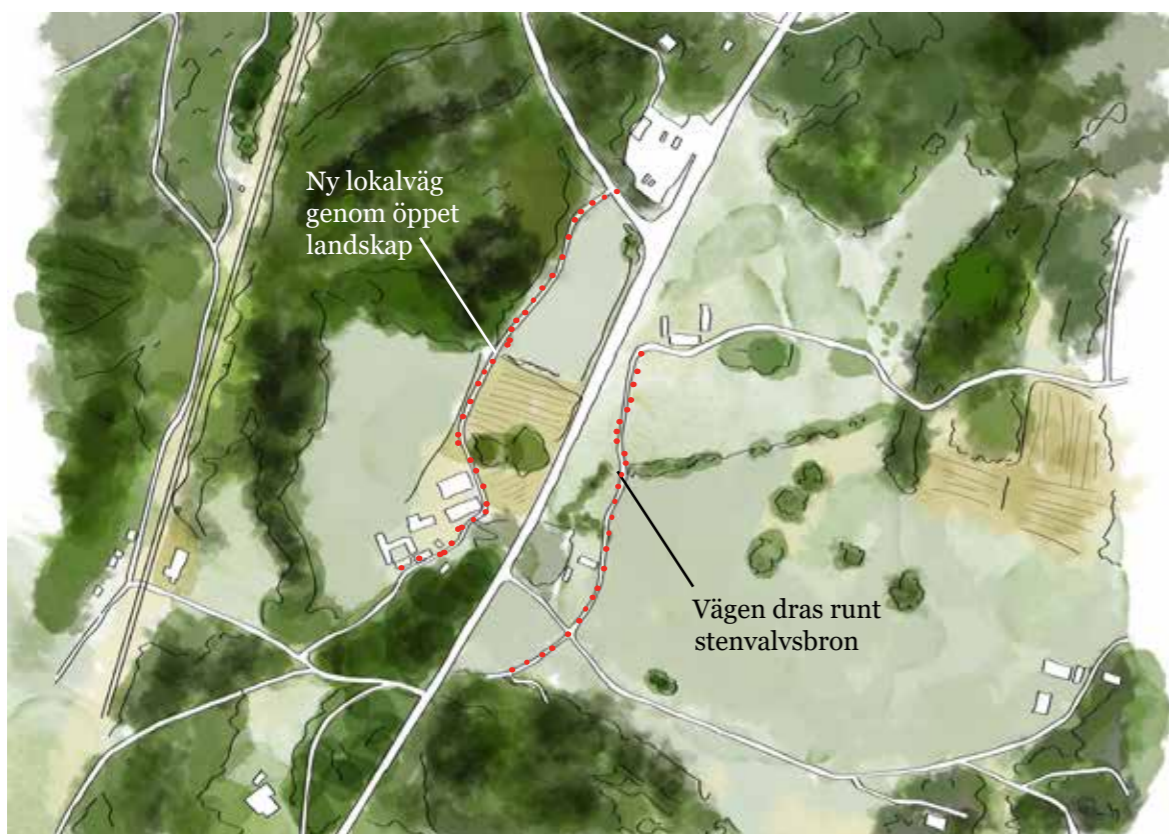

Bild 64. Översikt av det historiska landskapet vid Sandåkra med förslag till nya vägdragningar (röda prickar)

Bild 65. Befintlig stenvalvsbro

11.8 Gång- och cykelvägar

En förbindelse föreslås mellan östra och västra delarna av norra Tjörnarps. Läs mer under 11.6.2.

En cykelväg föreslås mellan 1369 och 1976, mellan norra infarten till Tjörnarps i söder till de östra delarna om vägen och lokalvägnätet till bebyggelsen norrut mot Vätteryd. Eftersom gc-vägen här behöver passera över vägen kommer omfattande broslänter att behöva anläggas längs rv 23 på båda sidor. Läs mer om förbindelsen under kapitel 11.6.4.

Två alternativa dragningar för GC-förbindelse mellan Norra Mellby och Sösdala har studerats inom projektet. Det alternativ som på ett bättre sätt bedömdes kunna fånga upp cykeltrafik även från omlandet sydväst om väg 23 valdes, vilket även inkomna synpunkter från samråd bekräftat, se karta sidan 32. Alternativet bedömdes få en större nyttjandegrad, vilken är en stor fördel ur ett trafiksäkerhetsperspektiv, och därmed ge en större samhällsnytta för den investering som en sådan gång- och cykelväg innebär. Läs mer under 11.6.5.

11.8.1 Sommarcykelväg

Sommarcykelvägen går från planerad koppling vid Norra Mellbys utfart till rv 23 och passerar en kopport på befintlig äldre, väg upp längs bebyggelse i ett skogsparti. Vägen ansluter till en befintlig utfartsväg där landskapet öppnar upp sig med glesa, sparsamma trädriddar längs vägen. I höjd med entrén till rastplatsen klättrar gc-vägen upp längs en bostadsfastighet för att fortsätta på ett krön förbi rastplatsen. Här tättnar ridån längs vägen och samtidigt öppnar landskapet upp sig bakom. Här ansluter sommarcykelvägen till ett planerat lokalvägnät vid bebyggelse i höjd med den gamla järnvägssporten (stickspårsbron). Det är viktigt att i detalj studera möjlighet att bevara vegetation i anslutning till sommarcykelvägen, dels för att skapa ridå mot vägen, dels bibehålla avståndet mellan väg och bebyggelse. Stora delar går längs befintliga vägsträckningar och de nya sträckningarna föreslås utformas likt de befintliga och anpassas till landskapet i största möjliga mån.

Bild 66. Tormestorpsån ute i det öppna landskapet

Bild 67. Befintlig dubbeltrumma

Bild 68. Biflöde till Tormestorpsån vid Sandåkra

11.9 Vatten

11.9.1 Vattendrag

Inom området finns ett antal vattendrag som berörs av åtgärderna, bland annat Tormestorpsån och Sandåkrabäcken, båda med viktiga funktioner i landskapen och med naturvärden. Fyra befintliga vattenförande trummor, som går under vägen, kommer att bli anpassade för faunapassage. En dubbeltrumma, se bild ovan, kommer också anpassas för faunan. I anslutning till dessa åtgärder ska efter anläggning miljöerna återställas. Här behöver varje enskilt fall studeras närmare för att föreslå vilka åtgärder som ska genomföras för att förbättra funktion som faunapassage för faunan bland annat utter.

Enligt naturvärdesinventeringen finns det ett antal mindre stillastående vatten inom området. Dessa ska i så stor utsträckning som möjligt bevaras eller återskapas efter genomförd åtgärd. De utgör viktiga biotoper i landskapet. Här studeras varje enskilt fall och vad som behöver göras i kommande skede.

11.9.2 Diken

Det kan bli aktuellt med ett flertal varianter av vägdikey. Det kommer att finnas ett vanligt vägdikey, diken anpassade för en mindre vägsektion (slänt) och täta diken. Dikena utformas som trapetsdiken och v-diken. Emellanåt kan slänterna bli omfattande och särskilda lösningar för vegetation föreslås, se vidare under vägsektionsavsnittet och under avsnittet om vegetation.

Vägdikey kommer generellt att besås med gräs med inslag av äng. Eventuellt kan det i vissa fall även förekomma annan vegetation, till exempel vattenkrävande växter, i anslutning till dikesbotten. Utformning av diken och val av vegetation kommer att preciseras senare i samband med framtagande av förfrågningsunderlag.

Genom portar kan diken förekomma. Förslag på gc-port i Norra Mellby utgör en sluten brolösning, vilket kräver kupolbrunnar i anslutning till broöppning som fångar upp vatten under passagen och i dikesbotten fram till broöppning.

11.9.3 Grundvattenskydd

Längs sträckan finns två områden för grundvattenskydd, ett vid Tjörnarp och ett vid Sösdala, se blå skrafferingar på kartor för naturvärden. Inom område för vattenskydd anordnas särskilda skydd längs rv 23. Dikesutformningen har en särskild utformning som skyddar grundvattnet från inträngning av vägvatten eller eventuellt spill från vägen. Dikessektionen inom vattenskyddsområde skapar speciella förutsättningar för vegetation att etablera sig. Inom området ska valet av vegetation i dikena anpassas efter förutsättningarna. Dock kan viss variation i val av arter med mera i gräs- och ängsblandning variera för att anpassas till platsen och den specifika förutsättningen.

11.9.4 Översilningsytor, magasin och dammar

I dagsläget finns det inga behov av dammar längs vägen. Vid gc-port Norra Mellby planeras för översilningsyta, se GC-port Norra Mellby på sidan 53. Översilningsytan föreslås utformas som äng. I anslutning till GC-porten i norra Tjörnarp kan det bli aktuellt med ett magasin längs vägen, se skiss på sidan 53.

11.9.5 Tormestorpsån

Tormestorpsån är föremål för eventuell omdragning i samband med ny föreslagen faunabro norr om Vätteryd. Tormestorpsån är av måttlig ekologisk status och av regionalt intresse. I samband med omdragning utformas Tormestorpsån som ett miljöanpassat dikey, 9-12 meter brett, se skiss intill. Här föreslås de arter som har påträffats vid inventering återplanteras. I

bäckfåran föreslås mannagräs, svärdsilja och skogssäv återinföras samt i slänter och vid å-kant bladvass, fackelblomster, rosendunört, älggräs och klibbal. Ån omfattas av strandskydd och biotopskydd.

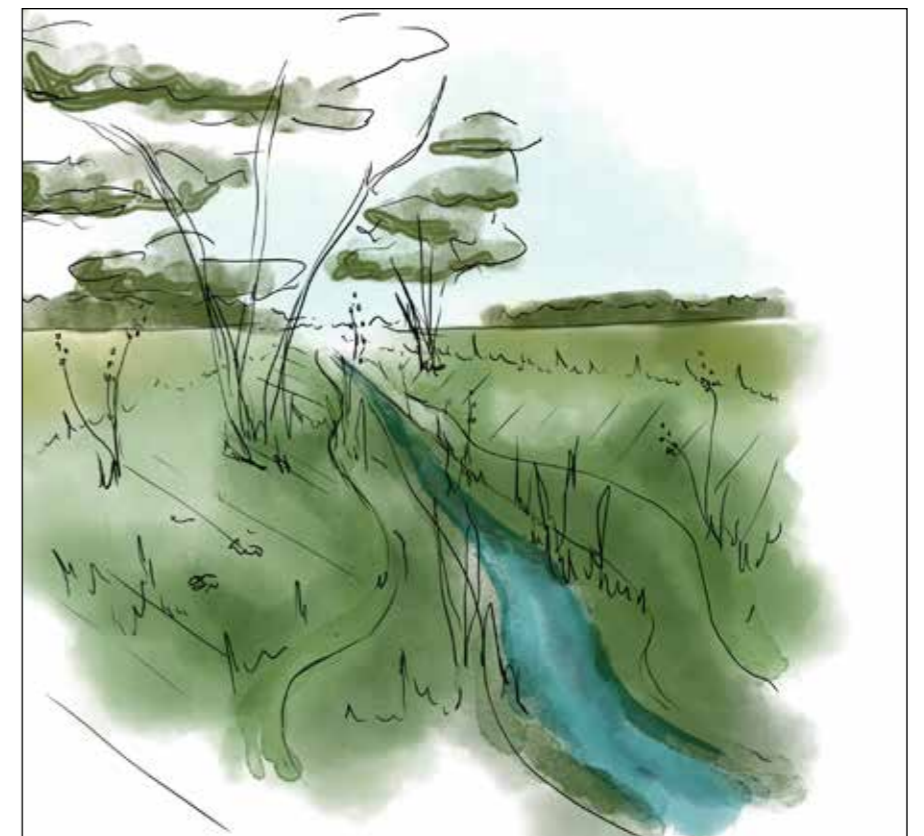

Bild 63. Skiss förslag på ny utformning av Tormestorpsån vid faunapassagen, miljöanpassat dikey på 9-12 meter

Bild 69. Exempel på artrik väggkant

Bild 70. Träd intill väg

Bild 71. Träd intill väg

11.10 Vegetation

I landskapet finns höga naturvärden och den aktuella vägsträckan omges av vegetation av olika typer och omfattning. Övergripande ska den tillkommande vegetationen utgöra naturliga inslag i landskapet. Det är en viktig del i åtgärdens inlemmande att tillkommande arter och vegetationspartier bidrar till att så långt det är möjligt stötta de funktioner som finns i landskapet och upplevelsen av landskapet så som det ter sig idag.

Det är viktigt att i så stor utsträckning som möjligt bevara befintliga naturvärden och dess vegetation. Sträckan präglas delvis av högresta trädridåer med ädelövträd, vilka är ur flera perspektiv, mycket viktiga att bevara i så stor utsträckning som möjligt. Detta är en av utmaningarna i projektet.

Förutom att befintlig vegetation i landskapet har viktiga funktioner såsom biotoper och spridningskorridorer till växt- och djurliv så bär den på en agrar historia som i sin tur skapar en viktig visuell dokumentation i landskapet på en kulturmiljö med lång kontinuitet.

Det småbrutna, backiga odlingslandskapet har gett upphov till ett stort antal viktiga småbiotoper. I landskapet finns bland annat stenmurar, odlingsrösen, åkerholmar, vattendrag och alléer, som fungerar som viktiga spridningskorridorer för olika arter och är därför viktiga att bevara. Elementen i landskapet utgör också viktiga historiska dokument i landskapet och bör därför bevaras i så stor utsträckning som möjligt. De gröna elementen har i landskapet en viktig funktion och vid fragmentering eller förlust bör de ersättas så långt det är möjligt.

Tillkommande vegetation ska komplettera och utveckla landskapets naturvärden och rekreativa värde. Inga nya vegetationspartier, som skapar för landskapet främmande och urbana gestaltungsgrepp, kommer att föreslås. Den vegetation som kommer att tillföras kommer att ansluta till befintlig vegetation, ersätta i anläggningskedet borttagen vegetation, och anta former och uttryck som i landskapet upplevs naturliga. Det är viktigt att

växtvalet för kompletterande vegetation utgår från de arter som är specifika för det aktuella landskapet.

I den mån det går ska befintlig vegetation och jordmån bevaras och återetableras efter åtgärd. Om det är möjligt och önskvärt studeras varje enskilt fall. Det är viktigt att tänka på vilken typ av jordmån som påförs. Finns förslag på en fältflora med hävdgynnade arter bör inte en jordmån från odlingsmarken användas. Det krävs en magrare och mer väl-dränerad växtbädd. I samband med projekteringen bör studeras hur jordmån kan återanvändas inom projektet.

För de åtgärder som sker i eller i närheten av lokaler med fridlysta arter och arter upptagna på Rödlistan studeras i samråd med ekolog vilka åtgärder som bäst gynnar dessa arter för varje specifikt område.

11.10.1 Naturvärden

Enligt naturvärdesinventeringen finns 10 objekt som anses särskilt värdefulla ur naturvärdessynpunkt, varav åtta stycken har högt naturvärde. Fyra av dessa ligger längs väggkanten mellan Tjörnarp och Vätterys gravfält och består av naturbetesmarker. En naturbetesmark ligger i höjd med Skea söder om Sandåkra och två objekt med högt naturvärde är kopplade till skogliga värden varav en ligger söder om Norra Mellby och består av en ravinliknande skog med förekomst av den fridlysta arten revlumner. Det andra objektet är en åkerholme norr om Sösdala. På en väggkant till en grusväg vid Sandåkra, nära riksväg 23, återfinns hedblomster som är fridlyst enligt artskyddsförordningen bilaga 2.

Två av objekten har påtagligt naturvärde varav en består av igenväxande inägomark med stor förekomst av ängsvädd och nektarberoende insekter. Det andra objektet är en mindre bäckravin väster om vägen i Sandåkra.

Förutom dessa objekt så har det påträffats rödlistade arter i andra lokaler längs sträckan. Ekticka har påträffats vid Oskarsfarm och månviol längs kanterna av Gunnarpsvägen vid infarten från rv 23.

11.10.2 Väggkanter

Enligt naturvärdesinventeringen består väggkanterna idag mestadels av kärnväxtfloran av kvävegynnade arter såsom bredbladiga gräs. Dock finns där vägen går i skärning på branterna en hävdgynnad torrängsflora.

Intill väggkanterna finns flertalet naturvärden enligt naturvärdesinventeringen. Flera av värdena ligger intill vägen och består av naturbetesmarker.

Idag pågår ett omfattande arbete med inventering av väggkanterna i Sverige. Projektet Artrika väggkanter syftar till att inventera befintliga artrika väggkanter och säkerställa dess fortlevnad. Idag återstår en väldigt liten andel av våra ängsmarker och pollinerande och andra insekter försvinner i rasktakt. Väggkanterna kan fungera väl som uppehållsplatser och spridningskorridorer för djur och växter. Väggkanter bildar tillsammans med anslutande vägar och andra vegetationselement i landskapet ett välförgrenat nät ut i landskapet.

För de lokaler längs rv 23 där det finns särskilt bra förutsättningar för att återskapa eller tillskapa väggkanter rika på ängsflora bör det läggas stor vikt på att försöka åstadkomma detta. För att få till en väggkant eller väggkant med ängsflora krävs noggrant val efter förutsättningar på ängsfröblandning och rätt skötsel.

För väggkanter som kommer att utgöra solbelysta och torra lokaler ska etablering av äng föreslås. Detta är särskilt i anslutning till höga naturvärden som består av betesmarker idag.

Bild 72. Arter specifika för landskapet, gulmåra, liten blåklocka, kråkvicker, ängsvädd och liljekonvalj

För tillkommande slänter i det öppna landskapet kan val av tillkommande örtflora vara mer ensartad för att skapa en uppseendeväckande monokultur och på så sätt skapa ett mervärde längs sträckan. Söder om Sösdala kommer vägslänten att breddas ut i landskapet. Här föreslås en åtgärd som beskrivs ovan. I samband med nästa skede kommer växtval att preciseras samt tillvägagångssätt för etablering. Både vid Tjörnarp och Sandåkra kommer vägslänter att göras om. Där delar av befintlig trädbestånd/ridåer försvinner bör återplantering av träd i ytterslänt föreslås, se också under avsnitt Vägsektion från sidan 44 i detta dokument.

11.10.3 Jätteträd och ensamma träd

Längs med vägsträckan finns ett antal jätteträd och ensamma träd ute i landskapet. En del av dessa träd är vägnära och komma att påverkas av åtgärderna. Dessa träd har förutom ett mycket högt naturvärde, också ett viktigt upplevelsevärde. De utgör, vilket nämnts tidigare, en viktig visuell dokumentation på det kulturlandskap vi befinner oss i och ska så långt det är möjligt bevaras. För att säkerställa dessa trädens fortlevnad även efter åtgärden kommer det krävas noggrann beskrivning hur dessa ska skyddas och skötas i anläggningskedet liksom i driftskedet.

11.10.4 Återställning

I samband med åtgärden kommer det bli aktuellt med återställningsarbeten. Generellt ska återställning ske till befintligt skick. Dock kommer flertalet anslutningar till rv 23 att stängas och omställning av ytan behöver göras. Växtval för detta ska studeras i detalj i varje enskilt fall i samband med projekteringskedet. Avbaningsmassor ska tas tillvarata inom projektet och kan med fördel nyttjas i samband med omställning vid väganlutningar som stängs.

11.10.5 Växtval

För tillkommande vegetation ska arter för platsen specifika väljas. Vegetationen och gestaltningen ska anpassas till landskapet och utgöra en del av landskapet.

Träd

Boken och eken utgör grunden i lövskogsbeståndet och utgör för landskapet karaktistiska då dessa arter historiskt sätt utgjorde fundamentet i ollonskogen Björken är också allmänt förekommande och kommer tillsammans med ek och bok utgöra grund för trädval i synnerhet i större bestånd. För de lite fuktigare partierna är det aktuellt med klibbal och sälg.

Buskar

Buskarna är viktiga beståndsdelar i större ridåer och buskage. I landskapet återfinns tillsammans med till exempel bok och ek hassel, som kommer att utgöra en av huvudarterna i tillkommande vegetationspartier, hagtorn, rönn, slån, skogsolvon och druvfläder, brakved och skogstry. För varje plats behövs en särskild sammansättning av beståndet tas fram.

Örter och gräs

För fältflora i vegetationspartier väljs ett fältskikt som är anpassat till omgivningarna. Eventuellt kan pluggplantering föreslås av specifik ört alternativt att en bedömning görs att för platsen typiska örter i fältskiktet kan sprida sig från angränsande miljöer. Detta ska studeras och bedömas i varje enskilt fall i den fortsatta processen. Följande fältskikt finns representerade längs sträckan; lundmiljö, skogsmiljö, torräng, friskäng, fuktäng, gräsmark, vattenmiljöer, vägren.

I fältskiktet för befintliga vegetationspartier finns flertalet sammansättningar och kompletterande åtgärder kan komma att krävas. I synnerhet gäller detta områden som enligt naturvärdesinventeringen har höga till påtagligt naturvärde, 10 områden tidigare i kapitlet beskrivna. Områdena är främst naturbetesmarker och torra, sydvända områden där hävdgynnade arter trivs såsom prästkrage, liten blåklocka, svartkämpar, gulmåra, vårbrädd, kråkvicker, ärenpris, teveronika, blodrot, gökärt, rölleka och ängssyra.

I de ravinliknande skogspartierna där det är lummigt och fuktigt återfinns bland annat revlumner (fridlyst enligt bilaga 2), kransrams, ormbär,

Bild 73. Exempel på artrik vägkant Södra Halland (foto Asa Röstell)

gulplister, harsyra, skogssallat, och liljekonvalj. Liljekonvalj är generellt återkommande i de flesta områdena med naturvärde.

Hedblomster (fridlyst enligt bilaga 1) förekommer som tidigare nämnts i en lokal i södra Sandåkra. Troligtvis kan denna lokal komma att påverkas av en ny lokalväg och ombyggnaden av stickspårsbron.

Samtliga, föreslagna örter kan vara föremål för nyetablering efter återställning samt eventuellt kompletterande fältskiktsområden och då som pluggplantor.

Ett första förslag på möjliga blandningar som finns på marknaden för till exempel vägslänter längs sträckan presenteras på nästa sida.

Vattenkrävande växter

Det kan bli aktuellt att i nya diken och i områden med befintliga vatten komplettera och återställa genom plantering av vattenkrävande växter.

11.10.6 Nya vegetationsstråk, ridåer och buskage

I samband med nya åtgärder till exempel vid viltåtgärder som faunapasager kan det bli aktuellt med tillskapande av nya vegetationsstråk och ridåer. Detta sker i samråd med viltspecialist och ekolog. Växtval görs med arter för platsen specifika samt efter vilka förutsättningar som finns på plats. En tydlig uppbyggnadsbeskrivning med sammansättning av arter och skiktning ska föreslås för tillkommande vegetationsbestånd. För att säkerställa att uppbyggnaden krävs att dessa åtgärder styrs upp med teknisk lösning inför anläggande och att ekologisk kompetens finns med under anläggningskedet och i samband med kontroller. Mer detaljerad beskrivning av vegetation i anslutning till specifika åtgärder beskrivs under respektive kapitel i gestaltningsprogrammet. Allt eftersom kommer detta att beskrivas mer ingående. Tillskapande av bryn kan bli aktuellt i samband med till exempel faunabron.

Bild 74. Skiss uppbyggnad bryn

Bild 75. Lupin - invasiv art som finns längs sträckan idag

Örtrik ängsblandning till vägslänt mm (Pratensis)

Örter

Rölleka
Liten blålocka
Backnejlika
Gulmåra
Rödfibbla
Gråfibbla
Flockfibbla
Fyrkantig Johannesört
Rotfibbla
Blåmunkar
Åkervädd
Prästkrage
Gulsporre
Käringtand

Tjärblomster
Bockört
Femfingerört
Bergssyra
Mandelblom
Gullris
Styvmorsviol

Gräs

Rödven
Vårbrädd
Luddlost
Kruståtel
Fårsvingel
Rödsvingel
Knipfryle

Skuggblandning (Vegtech)

Örter

Skogsklocka
Hässleklocka
Midsommarblomster
Skogsförgättnigej
Blodrot
Rödblåra
Buskstjärnblomma
Gräs
Rödven
Kruståtel
Rödsvingel
Lundgröe

Vägren ängsblandning (Vegtech)

Örter

Rölleka
Klätt
Rödklint
Gulmåra
Flockfibbla
Fyrkantig Johannesört
Prästkrage
Åkervädd
Ångssyra
Bergssyra
Gullris
Ångsvädd
Mörkt kungsljus
Tjärblomster
Gräs
Rödven
Kamäxing
Fårsvingel
Ångssvingel
Rödsvingel

11.10.7 Andra åtgärder

I flertalet områden har det återfunnits död ved och högstubbar. Där det är lämpligt bör de återställda och nya vegetationsytorna kompletteras med död ved, för att gynna flora och fauna.

11.10.8 Invasiva arter

Inom området identifierades 39 objekt med invasiva arter enligt naturvärdesinventeringen. Det finns en EU-förordning om invasiva främmande arter sedan 2015. Syftet är att förhindra att nya invasiva arter kommer in i EU, och bekämpa de som redan finns. Utöver det har Naturvårdsverket listat ytterligare arter som är invasiva i Sverige. Invasiva främmande arter bedöms i dagsläget vara ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden. På EUs lista och som finns i området är jätteloka och jättebalsamin. Övriga arter som finns i området och som är upptagna på Naturvårdsverkets hemsida som invasiva och kan komma bli ett problem för den biologiska mångfalden är parkslide, blomsterlupin och kanadensiskt gullris. I samband med åtgärderna är det viktigt att ta bort de invasiva arterna. Bestånden ska schaktas bort och forslas i förslutna behållare till återvinning för förbränning. Det översta jordlagret ska också tas bort för att minska risken för att kvarlämnade rotdeklar och frö finns kvar. Området ersätts med vald ängsfröblandning eller liknande.

Bild 76. skiss på utformning av uthopp

11.11 Viltåtgärder

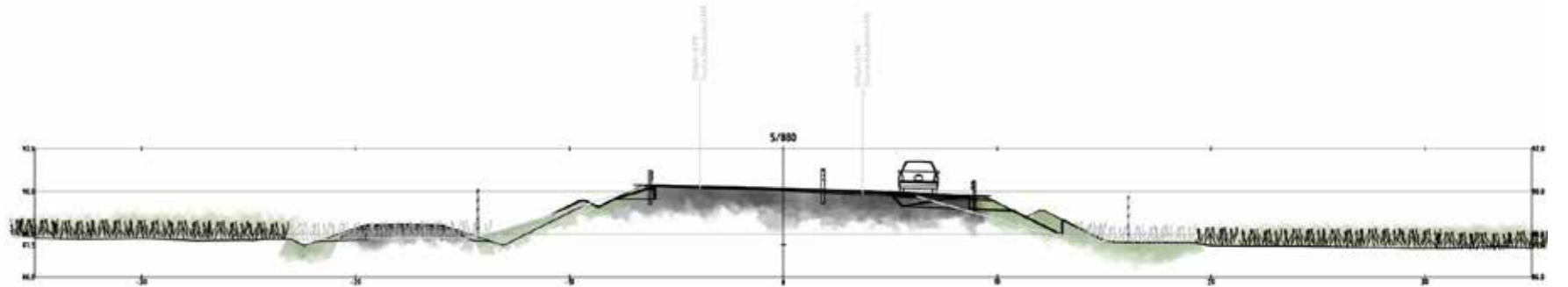
Faunabro behandlas under eget kapitel, se sidan 54. Förutom faunabro präglas projektet av faunastängsel på båda sidor om vägens hela sträckning. Åtgärden kommer även innehålla andra viltåtgärder såsom färister och uthopp. För dessa åtgärder är funktionen överordnad och ur ett gestaltungs-perspektiv studeras dessa åtgärder på hur de bästa sätt kan inlemmas och anpassas till sin omgivning. Åtgärder ska i varje enskilt fall studeras särskilt och kompletteras med för platsen specifik vegetation och utformning som gynnar funktionen som viltåtgärd. Likaså kan det bli aktuellt med kompletterande vegetation och återställning- och röjningsinsatser.

11.11.1 Vägtrummor med viltanpassning

Längs med sträckan kommer det att anläggas 4 stycken nya vägtrummor (2/355 , 3/600, 4/770, 5/585 samt 11/500) där vattendrag passerar rv 23. Bredvid dessa trummor kommer särskilda torrtrummor att anläggas för viltet med undatag av 11/500 som utformas med vilthyllor. Dessa trummor ska utformas så att vilt kan använda dem. I varje specifik åtgärd kan det bli aktuellt med kompletterande vegetation och återställning- och röjningsinsatser, som gynnar faunans användande av trummorna.

11.11.2 Faunastängsel

Faunastängslet placeras vägnära där det är möjligt. Av tekniska skäl finns det behov av placering på släntkrönet av ytterslätten där vägen går i skärning. Placering där vägen går på bank är placeringen vägnära. Den vägnära placeringen medför att räcke måste placeras längs vägkant. Sektionen för faunastängslet enligt regelverket, medför att minst 3 meter plan yta tas i anspråk för faunastängslet, för att klara drift och underhåll (1 meter framför och 2 meter bakom). Svåra passager, såsom Vätteryds gravfält och trädridån i Tjörnarps är särskilt utmanande sträckor. Placering av faunastängsel bör ske med hänsyn till naturvärden och fornlämningar och intrånget bör minimeras. Faunastängsel ska heller inte placeras så att det förhindrar allmänhetens tillgänglighet till eller upplevelsen av värdefulla miljöer.

Sektion 77. Typsektion väg med placering av faunastängsel samt krav på hinderfri yta framför och bakom, södra Sösdala.

Faunastängslet är 2,2 meter högt. Nät och stag utföres i stål och är eftergivligt vid påkörning och kan därför placeras inom säkerhetszon. Maskvidden är 0,15 x 0,15 meter. Faunastängslet ska också hindra viltet från att hoppa över, lyfta upp eller gräva sig under. Stängselnätet ska grävas ned 0,4 meter under mark och maskvidden ska anpassas till målviltet. Stängslet kan i vissa fall placeras utanför säkerhetszonen antingen i slänkfot eller släntkrön. I vissa fall kan faunastängslet placeras en bit ned på vägbanken. Stängsel som placeras i slänkfot eller i nedåtgående slänt eller ytterslänt kan mista sin funktion på grund av att den effektiva höjden minskar och målviltet kan hoppa över. Önskvärt är att placera stängsel i anslutning till trädridån, en bit från krön, då det tenderar till att tonas ned genom till exempel beskuggning. Placering och anslutning intill andra funktioner såsom broar får särskilt studeras.

Stängslets placering ska eftersträva en harmonisk linjeföring genom landskapet. Plötsliga riktningssändringar i vertikal- eller horisontalled ska undvikas. Så långt det är möjligt ska placering av stängsel följa landskapet och så mycket som möjligt undvika administrativ placering av stängslet.

I nuläget har faunastängsel placerats vägnära längs Vätteryd. Placeringen i Vätteryd har varit föremål för flertalet alternativa lösningar. Förslaget möjliggör inga alternativa materialval på faunastängsel. För att mer passa in åtgärden i landskapet skulle trästolpar för att efterlikna hägnad kunna användas istället för det i övriga projektet rekommenderade stålstolpar. Eftersom placeringen nu är i säkerhetszon måste materialet vara eftergivligt. Stängslet kommer med nuvarande placering påverka värdebärande karaktärsdrag och landskapsbilden utifrån trafikantens perspektiv. Vål vid betraktelse av och vistelse i området för Vätteryds gravfält har faunastängslet längs rv 23 ringa eller ingen påverkan på landskapsbilden eller upplevelsen av Vätteryds gravfält som ett värdebärande karaktärsdrag.

11.11.3 Viltuthopp

Enligt VGU ska uthopp eller annan evakueringslösning för djuren finnas vid öppningar i vilt- och faunastängsel. Viltet ska kunna ta sig ut från vägområdet igen om de hamnar innanför stängslet. I dagsläget föreslås 22 uthopp längs sträckan. Placering har utgått från råd i VGU, djurens rörelser i området och befintliga naturvärden.

Uthoppen placeras i både öppet och slutet landskap längs sträckan. De föreslås anläggas med beprövad utformning, se skiss ovan, och i så stor utsträckning som möjligt ska de anpassas till landskapet. De uthopp som placeras i öppet landskap och där vägen ligger plant i relation till landskapet kommer visuellt att ha inverkan på landskapsbilden. Det är viktigt att slänt upp till uthopp utformas följsamt och modulerat i längsled. För varje placering bör studie göras om det eventuellt behövs göras stödplantering av buskar för att minska på det visuella intrycket och öka uthoppets funktion. Placering bör anpassas för att minimera uppfyllnad och borttagning av vegetation. Utformningen av själva viltuthoppen och anpassningen till landskapet kommer att studeras vidare i nästa skede. Viltuthopp föreslås i plan på vardera sida om Mellby gårds allé. Det är av stor vikt att dessa helt anpassas till landskapet alternativt flyttas för att inte riskera inkräkta på landskapsbilden och ett värdebärande karaktärsdrag i landskapet med stort natur- och kulturmiljövärde.

11.11.4 Färister

Ett antal färister föreslås längs sträckan. Färister ska utformas så att vilt och smådjur inte kommer ut på vägen. De ska utformas så att de inte fastnar eller inte kommer ut om de trillar emellan gallret. Gallret ska utformas med kantiga stänger för att minska risk för att småvilt fastnar. Grindar föreslås på ett antal platser längs sträckan.

11.11.5 Torrtrummor

Längs sträckan kommer fyra torrtrummor att anläggas för småvilt bland annat uter. I anslutning till trummorna kan det bli aktuellt att anordna så att djuren lockas och leds in till passagen. Detta kommer att studeras vidare i nästa skede.

Bild 78. Idéskiss för upplevelsen som föreslås skapas vid rastplatsen söder om Sandåkra

11.12 Rastplats

En utredning kring utveckling av befintlig rastplats att även möjliggöra uppställning för lastbilar har genomförts och ett antal alternativ har presenterats. Förutsättningarna gör att tunga fordon inte kan nyttja befintlig infart eller rastplats nedanför rv 23. En ny utformning och valt alternativ visas skisserat till höger där det tydligt framgår att en ny infart behöver anordnas och befintlig ficka längs rv 23 breddas och utökas. Vägutformningen har i största möjligaste mån tagit hänsyn till befintliga träd.

För gestaltningen av platsen sattes övergripande mål upp. Framkomlighet är överordnat och gestaltningen ska underbygga funktion och orienterbarhet. I anslutning till befintliga faciliteter föreslås en mindre rastplats som är tillgänglighetsanpassad. För att skapa trygga miljöer behöver befintlig vegetation röjas för att skapa siktstråk och en upplevelse av att miljöerna är omhändertagna, se skiss intill. Gestaltningen ska anpassas till landskapet och kompletteras med vegetation för platsen specifik. En lågmäld och naturlig gestaltning fås genom skiktat vegetationsbestånd och rustika materialval för sittplatser med mera. Det är viktigt att ta tillvara platsens befintliga värden såsom värdefull natur och vyer över landskapet och förstärka dem genom att gallra och utveckla befintliga skogspartier och öppna upp för siktlinjer genom vegetationen och ut i det öppna landskapet. Platsen bör kompletteras med enkla belysningsinslag som förhöjer upplevelsen av trygghet och omhändertaget i anslutning till framförallt faciliteter och sittplatser med till exempel strategiskt placerade pollare.

Refug föreslås utformas som brett svackdike med ängsytta och enstaka björkar. Granplantering gallras bort och vid infart skapas en öppen ängsytta med stenröse, svagt skålad för omhändertagande av dagvatten. Lättskött anläggning föreslås, men som kan ge upphov till kompletterande biotoper. Befintlig vegetation kompletteras med inslag av örter för platsen specifika samt enstaka björkar.

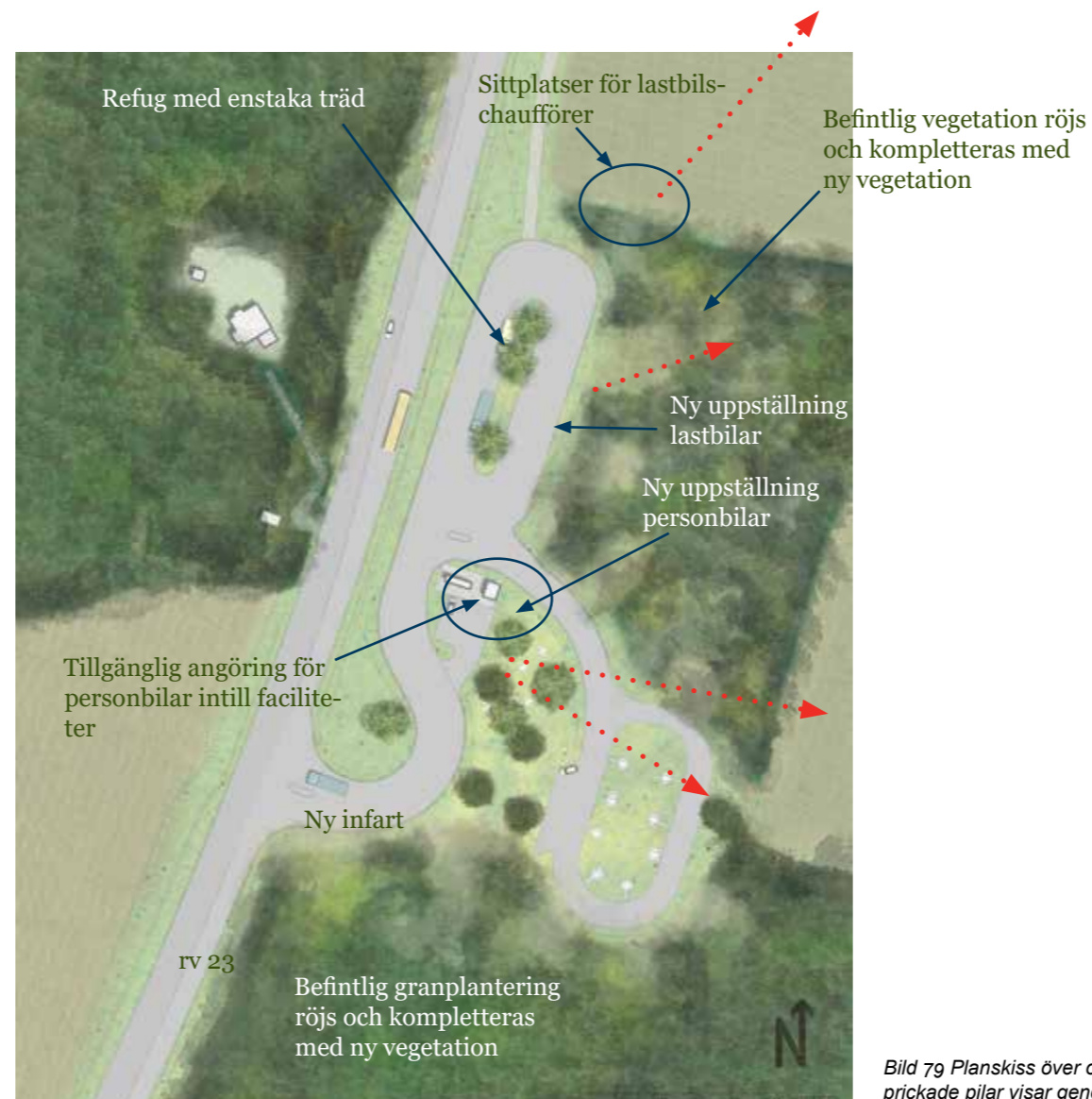

Bild 79 Planskiss över området för rastplatsen, prickade pilar visar genomsikt och utblickar

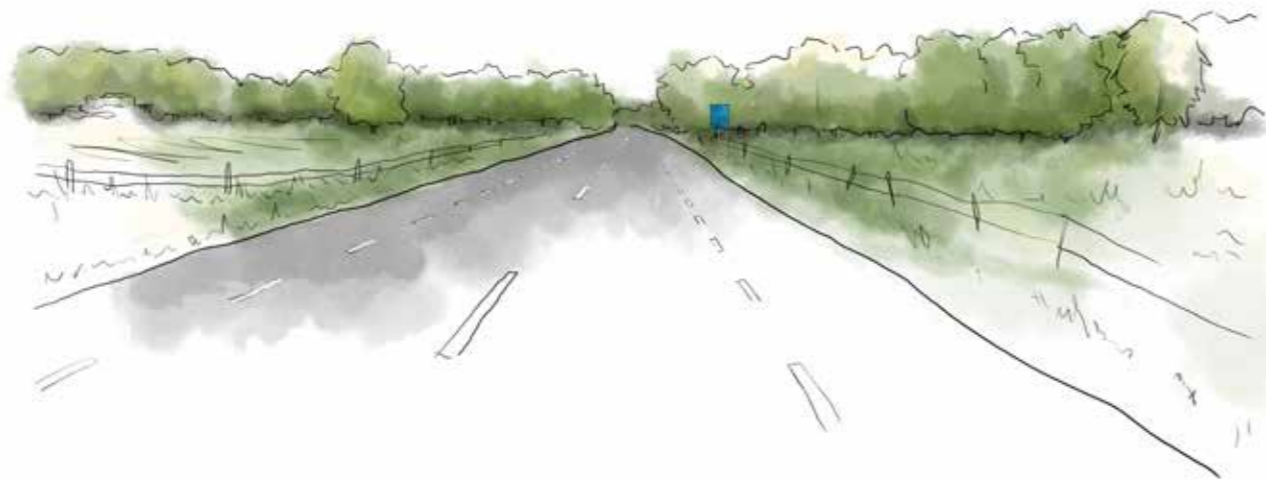

Bild 80. Större vägskylt är placerad i vegetationspartiet, som utgör fond. Skylten syns tydligt även på håll.

Bild 81. Större vägskylt är placerad mitt i landskapet och utgör det dominerande inslaget i landskapsbilden.

11.13 Vägmärken och skyltar

Placering av vägmärken och skyltar längs väg följer ett regelverk. I den mån det går bör även placeringen ta hänsyn till vägmärkets eller skyltens påverkan på upplevelsen av det omgivande landskapet både ur trafikantens synpunkt men också ur betraktarens synpunkt. I det småskaliga, mosaikartade landskapet med ständigt skiftande öppna och slutna landskapsrum kan placering av olika element i vägkanten ha stor påverkan på hur landskapet uppfattas i sin helhet likväl som längs ett enskilt parti. Är det mycket vägmärken, belsingsstolpar och andra skyltar längs en vägsträcka så kan detta upplevas som stökigt med risk att upplevelsen av det omgivande landskapet går förlorad. Placering av större skyltar bör företrädesvis placeras så att de utgör en del av en fond med vegetation bakom. Skylten syns tydligare och den utgör inget hinder för upplevelse av till exempel väl avgränsad landskapsrum längs sträckan. Skyltarna bör företrädesvis placeras strax innan ett öppet landskapsrum eller i direkt anslutning till dess avslutande fond. Det bör råda återhållsamhet när det gäller tillstånd av att sätta upp större, skrymmande informationsskyltar längs sträckan.

11.14 Övriga vägätgärder

11.14.1 Ögla

Längs sträckan kommer det att tillkomma fyra stycken öglor för korsande rörelse över rv 23. En vändögla föreslås längs vägen Sösdala norra, se illustration intill.

Öglorna bör utformas med för samtliga återkommande formelement. Vegetation i öglan kan bidra med naturvärden i landskapet och visuell ledning. Öglorna föreslås svagt skålade med ängsvegetation med anpassade örter för platsen specifika. I skålningen föreslås ett lågt buskage av lågväxande buskarter.

11.14.2 Ficka

Idag finns det två rastfickor i höjd med Norra Mellby varav en tas bort. Rastfickan ska utformas så den är trafiksäker och upplevs trygg. Rastfickan bör ha någon rustikare sittplats. Vegetation ska säkerställa trafiksäkerhet och får inte skymma sikten. Utformningen ska också underlätta skötsel. Idag har sträckan tre parkeringsfickor varav en i höjd med Sandåkra kommer att vara kvar. Parkeringsfickan ska utformas så att den är trafiksäker.

Bild 82. En ögla föreslås vid ett befintligt träd vid Sösdala norra infart. Trädet föreslås få finnas kvar i "droppen".

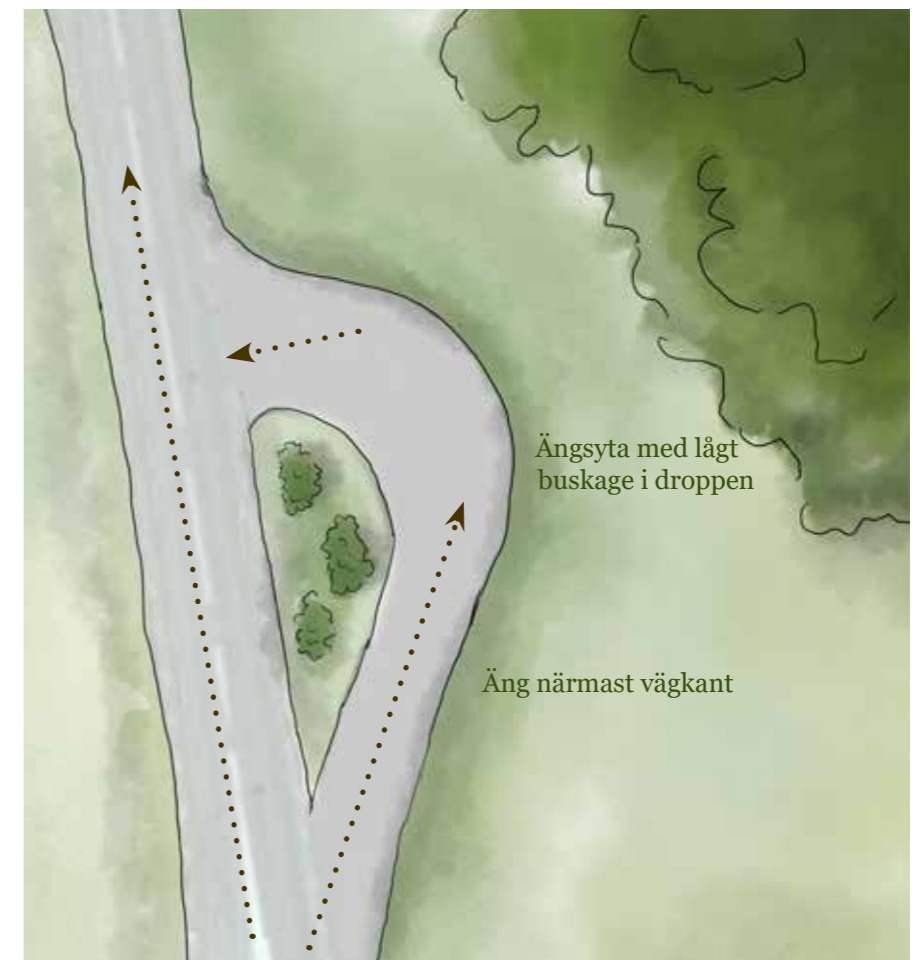

Bild 83. Planskiss över ögla längs rv 23.

Bild 84. Planskiss av påfart Södra Sösdala.

11.14.3 Påfart Sösdala trafikplats

I samband med projektet kommer trafikplats södra Sösdala att få en ny utformning. Trafikplatsen kommer att bland annat kompletteras med en ny påfart i norrgående riktning, se skiss ovan. Området i landskapet för föreslagen åtgärd utgör idag av vall med inslag av stenmur och uppvuxen vegetation. Det är viktigt att befintliga värden som stenmur och vegetation inte påverkas av åtgärden. Påfarten kommer att utformas på vägbank och slänterna föreslås förses med buskevegetation och gräs med inslag av äng. Utöver vägs slänternas ängsvegetation kommer slänter och området i anslutning till påfarten gestaltas med buskvegetation. Buskagen placeras så att de inte inkräktar på sikt. Buskaget ska bidra till landskapet som födoplats och boplats för insekter och fåglar. Buskaget föreslås bestå av blom- och bärbärande buskar.

11.14.4 Återställning utfarter

En omfattande åtgärd längs vägsträckan kommer att vara att stänga ett stort antal anslutningar till väg 23. Dessa anslutningar ska omställas och anpassas till det omgivande landskapet. Här är det viktigt att vägens överbyggnad samt slitlager tas bort och ersätts med för platsen avbanade massor, se under 11.14.6 Befintlig jordmån. Lösning studeras särskilt för varje enskild anslutning i projekteringskedet.

11.14.5 Impediment

I samband med nya åtgärder längs vägsträckan kan det finnas risk för att det uppstår större ytor, som inte kan återfå sin funktion som till exempel odlingsmark eller betesmark. Dock ska projektet i så stor utsträckning som

möjligt eftersträva att befintliga funktioner kan upprätthållas även efter åtgärderna. Det är av betydelse att dessa ytor får nya funktioner som till exempel födoplats för insekter genom plantering av nektarbärande örter och buskar så att även dessa ytor bidrar till landskapet i stort.

11.14.6 Befintlig jordmån

I så stor utsträckning som möjligt ska återetablering av avbaningsmassor ske. Vegetation, markvegetation och jordmån ska med fördel återanvändas inom projektet för att bibehålla befintlig artsammansättning genom fröbank i jorden och befintlig vegetation. Detta är en återanpassning till landskapet och ökar chansen för att åtgärder passas in i landskapet på ett bättre sätt. Det är viktigt att ta höjd för lagring av avbaningsmassor inom det geografiska området för projektet tidigt i planeringen.

11.15 Belysning

Kompletterande belysning längs sträckan kommer i första hand utgöra funktionsbelysning vid till exempel korsningspunkter. I övrigt föreslås belysning i anslutning till dessa åtgärder;

- Vägbro vid Tjörnarp
- GC-bro norra Tjörnarp
- GC-passage norra Mellby
- Rastplats

I anslutning till ny vägbro i Tjörnarp föreslås stolpbelysning längs vägen. På GC-bron föreslås endast trygghetsskapande belysning i form av LED-belysning under överliggare/handledare på broräcket. I GC-passage söder om Norra Mellby föreslås stolpbelysning på vardera sida om portmyrning och en svag trygghetsskapande ljussättning av passage där ljuset är riktat snett upp mot vägg och tak för att inte riskera bländning. Vid rastplatsen föreslås funktionell stolpbelysning kompletterad med trygghetsskapande pollare vid faciliteter och invid rastytor.

Bild 85. Landskapet bakom Custons vägkrog

12 Drift och underhåll

Gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll av anläggningen kan upprätthålla ändamål och projektmål för projektet.

Gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll kan bedrivas så att anläggningen bibehåller önskad standard och uppfyller målbilden och avsikterna för gestaltningen.

Utformningen och gestaltningen ska underbygga så att drift och underhåll kan bedrivas arbetsmiljösäkert.

Drift och underhåll ska bedrivas på ett sådant sätt och vid en tidpunkt så att det inte stör djurlivet i de delar av anläggningen som är anpassade till faunan.

Materialval och dess behandling ska underlätta drift och underhåll och samtidigt utgöra hållbara val ur ett hållbarhetsperspektiv.

För drift och underhåll bör en framtagen skötselplan ligga till grund för att säkerställa målbild för anläggningen liksom ekologiska funktioner.

En skötselplan ska tas fram för etableringsfas och framtida skötsel. En skötselplan ökar förutsättningarna för att intentionerna med funktionen kan komma att förverkligas och bibehållas. Självsådd och etablering av växter ska tillåtas. För framtagande av skötselplan skakompetenser inom biologi och ekologi medverka.

Under anläggningskötsel och skötsel under garantitid ska etableringskontroll genomföras samt återkommande besiktningar.

13 Fortsatt arbete

Gestaltningens program kommer senare inom projektet vara ett viktigt stöd under framtagande av bygghandling. För att säkerställa att kraven i gestaltningens program förverkligas under byggprocessen kommer tydliga funktionskrav att formuleras och vilket slutresultat som eftersträvas. Tekniska krav och ritningar specificeras avseende till exempel planteringar och växtval i den kommande bygghandlingen.

Krav på ekologisk kompetens liksom kulturmiljökompetens kommer att krävas i projekteringsskedet. Krav på ekologisk kompetens och kompetens inom landskapsarkitektur kommer ställas på den entreprenör som utför anläggningen. Eventuella bullerskyddsåtgärder på byggnader bör utföras i samråd med antikvarisk sakkunnig och hänsyn bör tas till byggnadernas kulturhistoriska värde och förutsättningar.

Eventuellt behov av röjning och hur det ska gå till och andra åtgärder i naturmiljöer ska beskrivas ingående i förfrågningsunderlaget.

Samråd med de som ska drifva anläggningen ska hållas för att säkerställa att föreslagna lösningar fungerar.

För att säkerställa att intentionerna i gestaltningens avsikter och principer för gestaltning och särskilda platsspecifika gestaltningens förslag består efter anläggningskedet krävs att en skötselplan tas fram som säkerställer intentionerna med gestaltningen samt de funktionskrav som ställs på anläggningens samtliga gröna delar.

I förfrågningsunderlag/bygghandling ska det tydligt framgå hur avbaningsmassor ska tillvaratas samt varför. Det är också viktigt i ett tidigt skede hantera behov av ytor för upplag och annan etablering i samband med anläggning, dels för att säkerställa behov av ytor, dels för att säkerställa att intrång ej sker på miljöer som ska skyddas i samband med projektet.

Vidare ska det också tydligt framgå vikten av ändamålsenlig hantering av invasiva arter inom området. Dessa ska hanteras efter enligt senaste rön och instruktioner från myndigheter.

Under byggskedet följs kraven på gestaltningen som ställts i bygghandling upp, verifieras och säkerställs under byggprocessen. Gestaltning av till exempel byggnadsverk, bullerskyddsåtgärder och anpassning till landskapet genom markmodulering och växtval och planteringar, ska följas upp i byggplatsuppföljningen genom kontrollplan och kontroller.

För byggplatsuppföljning ska relevant miljökompetens (BPU Miljö) finnas såsom bland annat ekolog och landskapsarkitekt. Kompetens ska finnas med för att följa upp miljökraven och ska tidigt finnas med i processen och ska involveras redan under projektering.

Bild 86. Byggnadsminne i Norra Mellby

14 Definitioner och begrepp

Biologisk mångfald Biologisk mångfald är variationen bland levande organismer, deras funktioner och samband. Enligt det svenska miljökvalitetsmålet ”Ett rikt växt- och djurliv” är det övergripande målet att ”den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer”. För bevarandet av biologisk mångfald ska arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation.

Boplats Plats där man under förhistorisk tid vistats och där föremål, råämnen för bearbetning, byggnadslämningar, byggmaterial och/eller avfall lämnats kvar på marken.

Ekosystemtjänster Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel.

Fossil åker Varaktigt övergiven åkermark, formad genom äldre tiders brukningsmetoder. Med ”fossil” avses en i terrängen synlig övergiven fas i odlingslandskapets framväxt. Åkermarken kan begränsas av till exempel hak, terrasskanter eller diken.

Friluftsliv och rekreation Friluftsliv och rekreation kan vara allt ifrån den dagliga promenaden till idrottsutövande eller vandring. Naturvårdsverket definierar friluftsliv som ”Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet utan krav på tävling”. När rekreation utförs inom direkt närområde till skola, arbetsplats eller bostad avses i regel närrekreation. När rekreationen sker utomhus och på fritid faller det inom begreppet friluftsliv. Friluftsliv kan utövas utan avancerad utrustning eller krav på särskilda anläggningar. Tillgång till större sammanhängande naturområden ger

generellt goda förutsättningar för friluftsliv. Tystnad och frånvaro av störningar har också betydelse. Friluftsliv och rekreation har stor betydelse för folkhälsan.

Gravfält Lokal innehållande minst fem förhistoriska gravanläggningar med ett inbördes avstånd av högst 20 meter.

Karaktärsområde En landskapstyp kan delas in i flera mindre områden, vars karaktär präglas av den lokala platsen, så kallade karaktärsområden. Beskrivningen av ett karaktärsområde görs utifrån landskapsbilden samt utifrån landskapets kulturhistoriska-, ekologiska- och rekreativa samband och funktioner.

Landmärken Är platser, objekt och fysiska strukturer som man orienterar sig efter och som ofta har fått betydelse för den lokala identiteten. Landmärken kan utgöras av kyrktorn, fabrikkörstenar, träd, landformer med mera.

Landskap Den europeiska landskapskonventionen (ELC) definierar landskap som ett område sådant det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av samspelet mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer”.

Landskapsbild Landskapsbilden är här detsamma som upplevelsevärdet av landskapet. Landskapsbilden är i stor utsträckning detsamma som den visuella upplevelsen av landskapet men påverkas även av upplevelser såsom ljud och dofter. Landskapsbilden är ett resultat av landskapets form, innehåll och hur innehållet är organiserat. Träd i grupp ger i sig lokala slutna landskapsrum och kan fungera som landmärken placerade i ett öppet landskap. Gläntor, beteshagar och odlingsmark är exempel på öppna landskapsrum som erbjuder utblickar, landmärken, möjlighet att orientera sig

och förstå landskapets sammanhang. Ett landskap med varierad topografi och många landskapselement bildar naturliga landskapsrum. Dessa rum i mindre skala står i kontrast till landskap med stora vidder med få avbrott och slät topografi.

Landskapskaraktär Landskapskaraktär är ett koncentrerat uttryck för samspelet mellan ett områdes naturförhållanden, markanvändning, historiska och kulturella innehåll samt rumsliga och andra upplevelsebara förhållanden som präglar området och skiljer det från omkringliggande landskap.

Landskapsrum Hur platsen uppfattas rumsligt och hur den definieras av mer eller mindre tydliga avgränsningar. Avgränsningar kan vara skogsbryn, landskapets terrängformer såsom berg och dalar samt bebyggelse.

Landskapstyp En landskapstyp är benämningen på ett område som har en viss generell uppbyggnad och kan förekomma på flera ställen, exempelvis slättland, mosaiklandskap eller skogslandskap. Indelningen baseras till stor del på områdets naturgeografi och människans nyttjande av naturresurserna.

Natura 2000 Ett nätverk av områden med höga naturvärden inom Europeiska unionen. År 1979 antogs fågeldirektivet och 1992 också art- och habitatdirektivet där Natura 2000 ingår. Dessa två direktiv är grunden för EU:s naturvårdspolitik och den i sin tur har rötter i internationella överenskommelser. Att ett område pekas ut som Natura 2000-område innebär att det omfattas av områdesskydd enligt 7 kap. 27-29 b §§ miljöbalken. Huvuddelen av de svenska Natura 2000-områdena omfattas också av formella skyddsformer som naturreservat eller biotopskyddsområde.

Bild 82. Gårdsmiljö vid Sösdala by

Nyckelbiotop Skogsområden med mycket höga naturvärden. En nyckelbiotop är en livsmiljö med särskilda förutsättningar som behövs för att hotade eller missgynnade arter i skogen ska ha möjlighet att överleva. Ordet ”nyckel” syftar på de specifika krav dessa arter har för sin fortlevnad.

Område med fossil åkermark Lokal med olika typer av åkerbrukets lämningar såsom röjningsröse, hägnad, fossil åker.

Riksintresse Riksintresse är ett begrepp som kan avse ett område, plats eller enstaka objekt som är skyddat och anses viktigt ur en nationell synvinkel. Geografiska områden som pekats ut som Riksintresse är skyddade av 3 kap. och 4 kap. miljöbalken.

Rödlistade arter Arter som är hotade till sin långsiktiga överlevnad som art och som är upptagna på en av Artdatabanken publicerad lista. Den är indelad i kategorierna: Nationellt utdöd, Akut hotad, Starkt hotad, Sårbar och Nära hotad.

Röjningsröse Stensamling som uppkommit genom röjning, i regel för odling men ibland även för annan verksamhet.

Röse Förhistorisk gravanläggning med markerat välvd profil, uppbyggd av stenar utan synlig inblandning av sand eller jord.

Skifte Enskifte (sent 1700-tal/tidigt 1800-tal) och laga skifte (1827 och framåt): reformer som syftade till att varje gårds ägor samlades till ett eller ett fåtal sammanhängande områden (skiften), och att gårdsbebyggelsen skulle placeras på det tilldelade området.

Sockencentrum Miljö med byggnader för socknens gemensamma funktioner, vanligen grupperade i kyrkans närhet. I miljön kan ingå dels byggnader för kyrkligt ändamål, förutom kyrka till exempel prästgård, sockenstuga, tiondelada.

Torp Ordet har använts på olika sätt genom historien. Under medeltiden var torp ett nybygge, som i regel kom till via hemmansklyvning från en större gård eller by. Under 1600-talet kom beteckningen torp att användas för små jordbruk som ingick i en mer omfattande jordegendom vid större gårdar. Brukaren, torparen, betalade då ”hyra” till ägaren, ibland i form av dagsverken.

Utmark Markområde utanför inägorna. Utmarken nyttjades främst som betesmark och om den var skogsbeväxt även som källa för diverse skogsprodukter. Till skillnad mot inägorna som var fördelade på byns olika hemman nyttjades utmarken normalt gemensamt av byn. Ofta var utmarksområden till närliggande byar och enstaka hemman inte hägnade mot varandra, utan hela utmarksområdet fungerade som en gemensam betesmark.

Vikingatid Vikingatid är en period av yngre järnålder som omfattar tiden 800–1050 e.Kr.

Värdebärande karaktärsdrag Strukturer, funktioner, samband och egenskaper som starkt präglar och upprätthåller landskapets karaktär. De värdebärande karaktärerna kan vara kopplade till exempelvis landskapets visuella egenskaper, viktiga ekologiska funktioner eller avläsbara kulturhistoriska samband.

Värdetrakt är ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden. En värdetrakt har särskilt hög täthet av värdekärnor för djur- och växtliv, inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer, jämfört med vad som finns i omgivande landskap. Naturvårdsverkets definition.

Värdetrakter är inte skyddsområden utan de avsnitt i landskapet där det finns störst möjlighet att nyskapa, restaurera och bevara befintliga naturvärden. Utpekandet av värdetrakter utgör kunskaps- och planeringsunderlag för en hållbar markanvändning och samhällsplanering.

Värdekärnor Sammanhängande naturområden som har höga naturvärden. En värdekärna har normalt ett påtaglig förekomst av värdeelement som skapar förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Värdekärnans storlek kan variera.

Ändamål Ett ändamål ska beskriva vad som ska uppnås i ett väg- eller järnvägsprojekt. Ändamålet ska bland annat stödja de nationella transportpolitiska målen, såsom att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar utveckling.

15 Referenser

Rapporter/Dokument

Arkeologerna, 2017, rv 23 mellan Ekeröd och Sandåkra, Rapport 2018:35, Arkeologisk utredning steg 1

Ecogain, 2019-10-31, Dikesinventering, rv 23 mellan Höör och Hässleholm

Ecogain, 2019-10-31, Naturvärdesinventering , rv 23 mellan Höör och Hässleholm

Enetjärn, 2018, Inventering och bedömning naturvärde rv 23

Helldin et al 2010 Vägar och järnvägar – barriärer i landskapet (CBM:s skriftserie 42) Centrum för biologisk mångfald.

Hässleholms kommun, 2005, Naturvårdsprogram för Hässleholms kommun

Hässleholms kommun, 2007, Översiktsplan för Hssleholms kommun

Höörs kommun, 2015, Bostadsförsörjningsprogram för Höörs kommun

Höörs kommun, 2012, Naturvårdsprogram

Höörs kommun, 2018, Översiktsplan för Höörs kommun

Länsstyrelsen i Skåne län, 2007, Det skånska landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen i Skåne, 2019, Handlingsplan för grön infrastruktur i Skåne,, 2019:3

Länsstyrelsen i Skåne län, 2015, Beslut om bildande av naturreservatet Prästbonnaskogen

Länsstyrelsen Skåne, 2018, Handlingsplan för grön infrastruktur - insatsområden för grön infrastruktur 2019-2030, aktuell period 2019-2022

Region Skåne, 2012, Grönstruktur i Skåne – strategier för en utvecklad grön struktur

Riksantikvarieämbetet, 2014, [https://www.raa.se/samhallsutveckling/internationellt-arbete-och-eu-samarbete/euoparadet/europeiska-landskapskonventionen/\(2019-10-31\)](https://www.raa.se/samhallsutveckling/internationellt-arbete-och-eu-samarbete/euoparadet/europeiska-landskapskonventionen/(2019-10-31))

Trafikverket, 2018-11-02, Barnkonsekvensanalys, rv 23 Tjörnarps-Sandåkra, mötesfri landsväg

Trafikverket, 2019-11-29, Kulturarvsanalys, rv 23 Tjörnarps-Sandåkra, mötesfri landsväg, Trafikverket

Trafikverket, 2014-10-17 , Handbok för gestaltungsarbete och gestaltungsprogram i infrastrukturprojekt,

Trafikverket, 2016, 100845, temablad natur viltanpassning av befintliga broar

Trafikverket, 2015, 100838, temablad natur Fåglar och genomsiktliga skärmar

Trafikverket, 2016-03-01, Riktlinje landskap, TDOK 2015:0323

Trafikverket 2018/87362 , Landskapsanalys, Väg 23 Tjörnarps-Sandåkra, mötesfri landsväg i Höörs och Hässleholms kommuner, 20181123, 1L40001

Trafikverket, 2018, Uppdragsbeskrivning För upprättande av vägplan, förfrågningsunderlag för totalentreprenad, byggplatsuppföljning, tillståndshandtering och anmälningar i projekt Väg 23 Tjörnarps – Sandåkra, mötesfri landsväg, i Höörs och Hässleholms kommun

Trafikverket, 2017, Åtgärdsvalsstudie Väg 23 Sandåkra-Ekeröd

Trafikverket 2021-06-18, PM Byggnadsverk, rv 23 Tjörnarps-Sandåkra, Tjörnarps - Sandåkra, samrådsunderlag, intern remissutgåva

Trafikverket, 2019-01-18, PM Passageplan, rv 23 Tjörnarps-Sandåkra, Trafikverket

Trafikverket, 2018, Uppdragsbeskrivning För upprättande av vägplan, förfrågningsunderlag för totalentreprenad, byggplatsuppföljning, tillståndshandtering och anmälningar i projekt rv 23 Tjörnarps – Sandåkra, mötesfri landsväg, i Höörs och Hässleholms kommun

Trafikverket, 2017, Åtgärdsvalsstudie rv 23 Sandåkra-Ekeröd

Övriga källor/hemsidor

kartor.eniro.se/

www.google.com/maps

www.hassleholm.se/bygga-bo-och-miljo/park-och-natur/naturvard/natur-skydd-i-hassleholms-kommun/naturreservat/goingeasen.html 2018-10

<http://turism.hassleholm.se/hjalpmeny/las-mer-om-orterna.html#Sosdala> 2018-10

www.hoor.se/kommun-politik/kommunfakta/kartor/2018-10

www.hoor.se/bygga-bo-miljo/natur-och-naturvard/naturreservat/lergravarna/2018-10

[Jordbruksverket jordbruketisiffror.files.wordpress.com/2013/10/c3a5kerklassifisering.jpg](http://jordbruksverket.jordbruketisiffror.files.wordpress.com/2013/10/c3a5kerklassifisering.jpg) 2018-10

www.ridsport.se/Distriktsajter/skane/RidklubbRidskola/Ridklubbar-i-Skane/KartaoverSkanesRidsportforeningar/2018-10

kartor.lund.se/vspu/2018-10

www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Kartverktyget-Skyddad-natur/2018-10

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Biotopskyddsomraden/> 2020-02-27

www.scb.se/2018-10

<https://apps.sgu.se/geokartan/2018-10>

Skogens pärlor - Skogsstyrelsen karttjänst 2018-10

www.skanetrafiken.se/2018-10

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Artskydd/invasiva-frammande-arter-vagledning/Invasiva-frammande-arter-vagledning/> 2020-06-27

Kartunderlag

Från Länsstyrelsen; <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/Geo-dataKatalogen/> 2019-10-09:

Landsbygd Cykelleder
Landsbygd Faciliteter
Landsbygd Kyrkor pilgrimsled
Landsbygd Pilgrimsleder
Landsbygd Skåneleden
Landsbygd Vandringsleder
Kulturmiljöprogram Kulturmiljöstråk
Tätortsnära natur skyddsområde
Kulturmiljöprogram Brännerier
Kulturmiljöprogram Broar
Kulturmiljöprogram Hembygsgårdar
Kulturmiljöprogram Mejerier
Kulturmiljöprogram Särskilt värdefulla kulturmiljöer
Tätortsnära natur utredningsområden zoner
Kulturskyddad bebyggelse

Naturvårdsprogram Naturvärde 2018-10-09

Länsstyrelsen VISS, strandskydd, <http://extra.lansstyrelsen.se/gis/Sv/Pages/nationella-geodata.aspx> 2018-10-09

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverket (Kulturresevat, Natura 2000, Naturminnen, naturreservat, naturvårdsområden, vattenskyddsområden, våtmarksinventering) 2018-10-09

Naturvårdsverket (Riksintresse Friluftsliv) 2019-10-14

Trafikverket (Geodatasamverkan) 2018-10-09:

Fastighetskarta
Terrängkarta
jordartskarta

NVI 2018-2019 (Ecogain) 2019-11-11

Skogsstyrelsen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>

Skogsstyrelsen (Nyckelbiotoper) 2019-01-14:
Skogsstyrelsen (biotopskydd, naturvårdsavtal, sumpskog, objekt med naturvärden) 2018-10-09

TUVA:

TUVA Ängs- och Betesmarkinventering 2019-01-14

Riksantikvarieämbetet <https://www.raa.se/>

Kulturmiljö (FMIS, Riksintresse) 2019-03-22

RAÄ Bebyggelse 2018-10-09

RAÄ Boplatser 2018-10-09

RAÄ Socknar 2018-10-09

Länsstyrelsen i Skåne, <https://www.lansstyrelsen.se/skane/stat-och-kommun/natur/gron-infrastruktur.html>, Värde-trakter, 2019-11-05

Trafikverket, Postadress: Box 366, 201 23 Malmö
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00
www.trafikverket.se